

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

IV. évfolyam 2. szám

2015. március – április

„Mily drága a te szereteted, Istenem! Szárnyad árnyékába menekülnek az emberek. Dúslakodnak házad bőségében, örömet árasztasz rájuk, mint patakot. Mert nálad van az élet forrása, a te világosságod által látunk világot.” (Zsolt 36,8-10) „Áldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk.” (Zsolt 68,20)

SIKLÓS JÓZSEF

A RÁADÁS

Alapige: Máté 6,25-34; 2Korinthus 9,8

Az előző estéken Jézus Krisztus ajándékairól volt szó: a bűnbocsánat, új élet, örök élet ajándékairól. Ezek mind szellemi természetű, mennyei minőségű javak. De mi itt a földön élünk, rengeteg gond és anyagi kötelezettség közepette. Már tudjuk, hogy nemcsak a háborúhoz, de az élethez is kell a pénz. Mondhatná valaki, hogy a mennyei Jeruzsálem gyöngykapuiból és arany utcáinak aranyából nem fizetheti a lakbért, a családja kenyérét, villamosjegyet, gyermekének a tankönyveit stb. Napról napra meg vannak a szükségleteink és el kell intéznünk a kifizetendő számlákat. Fontosak és értékesek a szellemi javak, de mi lesz az anyagiakkal?

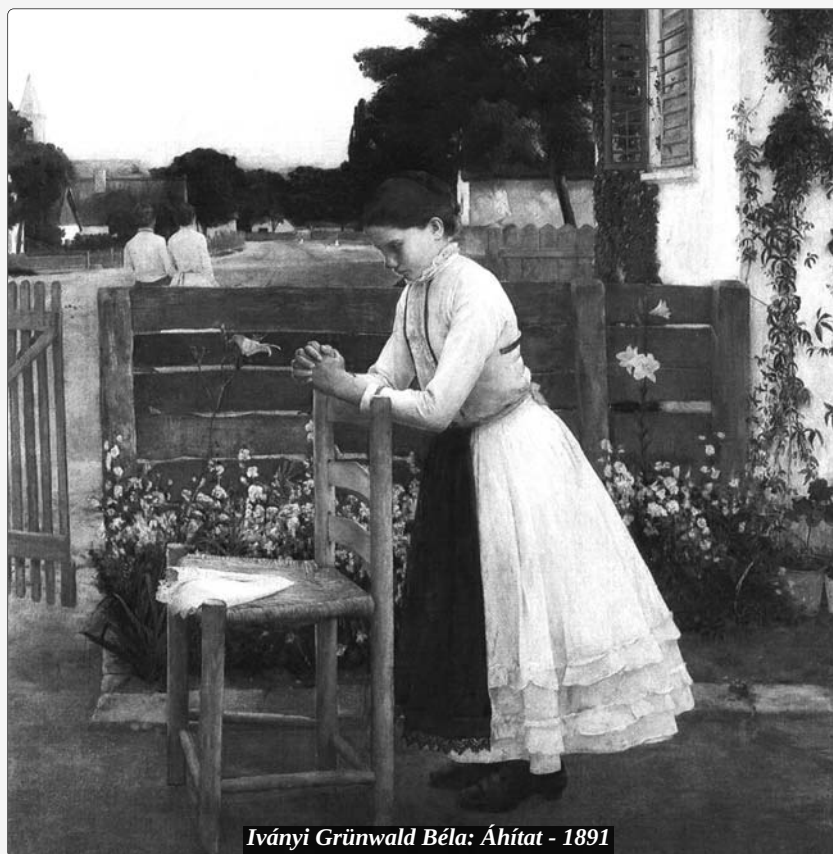
Egy lelkesgyűlésen az egyik lelkipásztor azt a megjegyzést tette, hogy őt az embereknek csak a lelki élete érdekli, és az

egyházra csak az tartozik. Az összejevetelt vezető püspök így válaszolt: „Akkor keressél magadnak olyan gyülekezetet, ahol csak lelkek vannak, mert én eddigi életem folyamán olyan gyülekezetekkel találkoztam, ahol emberek voltak, testből-lélekből álló emberek.”

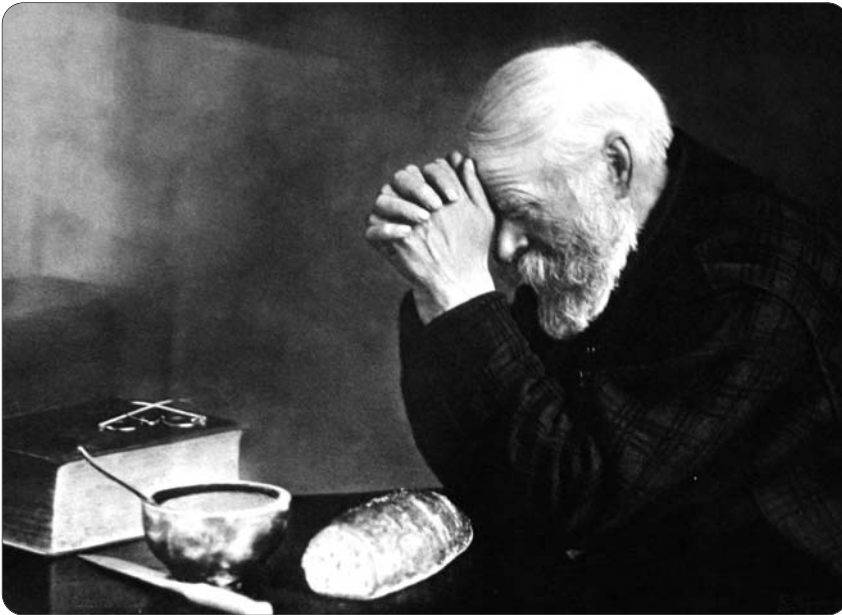
Az anyagi gondok nem csak minket terhelnek. Már Jézus korában is elhangzott a „Mit együnk, mit igyunk, mivel ruházkodjunk?” kérdése, az ember aggodalmaskodása testi szükségletei miatt. Az Úr Jézus a Hegyi beszédben megnyugtatja hallgatóit: „Ne aggodalmaskodjatok a ti ételetek felől, mit egyetek és mit igyatok; sem a ti testetek felől, mibe öltözködjétek. Avagy nem több-é az élet hogyanem az eledel, és a test hogyanem az öltözet?” (Máté 6,25) Azután a repdeső madarakra és szépséges mezei virágokra irányítja

Tartalom

- 1 Siklós József: A ráadás
- 3 Kiss Csongor: Adományaink
- 5 John C. Maxwell: Adni feltételek nélkül
- 6 SZÓLAZ IGE – Az imádság fontosságáról
Nyilas Zoltán esperes igehirdetése
- 8 Soós László: Jézus a viharban - vers
- 9 Puskás A.: Az imaközösség fontosságáról
Reményik Sándor: Rakéta-hajó - vers
- 10 Pap Lászlóné: Van-e étvagyad?
- 11 Reményik Sándor - Versek
- 12 „Hallottam imádságodat” – Pap László
- 13 Elhunyt Erdélyi Sándomé
A Családi misszió szolgálata
A kiránduló csoport hírei
- 14 Pap Lászlóné: „Féltelek titeket”
- 15 Kerekes Balázs: Napi csendesség
- 17 Orbán László - Versek
- 18 Dr. Békefy Lajos: 70 éve halt meg D. Bonhoeffer
Kurfis Imre: Nincs itt
- 20 Dr. Szűcs Ferenc: A Tízparancsolat
- 23 Soós László: Mire a magból kalász érik
- 26 Soós László: A magvetés - vers
- 27 Sné Jáger Orsolya: Hit, remény, szeretet
- 28 Hardi Péter: Biblianyomtatással szolgált
Beszélgetés Demeter Leventével
- 30 Takács László: Abennünk szunnyadó Kain
- 32 Beosztott lelkeszeink bemutatkozása
- 33 Evangélikációs hét Pomázon
Legátus húsvéti szolgálata
- 34 KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLTAK
Dr. Takács László csobánkai gondnok
- 35 Dr. Szűcs Ferenc: Dr. Takács László
- 36 RÉGI HISTÓRIÁK – Jankovits Gyula
- 37 Vékey Tamás - Versek
- 38 PORTRÉ
Hardi Judit: Hittel, meggyőződéssel
Vendégségben Könczöl Dánielnél – 1. rész
- 40 GYERMEKEKNEK
Max Lucado: Értékes vagy
- 42 KÖNYVAJÁNLÓ – Osváth Zs.: Fülszöveg
- 43 NAPLÓ
- 44 Izsó Ildikó: Wass Albert műveinek felolvasása

Iványi Grünwald Béla: Áhítat - 1891

figyelmüket: Látjátok, teremtetők gazdag Atya, gondoskodik róluk. Ne féljétek, ne aggódjatok, ember-gyermekeiről sem feledkezik meg! Mindenkinél jobban ismer, jól tudja mire van szükségetek. – Ha Isten adott életet, hogyan tudna eledelt is adni az élet fenntartásához!

Ha manapság a szegények száma növekszik, az azért van, mert a gazdagok egyre gazdagabbak lesznek. Az éhség a jóllakottak szégyene, bűne. A szegények hiányzó kenyerét Isten a gazdagok többletében helyezte el. A föld össztermése még ma is elegendő az emberiség táplálására arányos elosztás mellett. Az éhenhaló millióknak nem mostoha Atyjuk van, hanem szívtelen testvérei, akik dűskálva, pazarolva élnek nyomorgó honfitársaik mellett.

Az emberré lett Isten Fia, Aki ismerte az éhezést, fájdalmat, fontosnak tartja a kenyérkérdést, de a sorrendet is. Élesen megkülönbözteti az előbbrelvőt és a ráadást. A Hegyi beszéd eme mondata az eredeti kéziratokban így szól: „*Keressétek először Isten országát és igazságát, és ezek (étel, ital, ruha) is mind ráadásul megadatok nektek.*” (Máté 6,33) Jó Atyánk nem csak mulandó, veszendő anyagi javakat ad a gyermekeinek, hanem gazdag lelki ajándékokat, melyekről az előző estéken részben már szóltam. Akinek Isten országának kincsei: bűnbocsánat, új szív, örök élet nem kell – csupán látható anyagiak –, annak élete mindenképpen válságba jut. Aki a mammon, a pénz bálványa szolgálatába áll, a pénzt, a vagyont isteníti, csak az anyagiakat imádja és ezekre törekszik – helytelenül teszi. Jézus óva inti az embert: Ne tedd! „*Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsda és a moly megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és ellopják; Hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, és ahol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják. Mert ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.*” (Máté 6,19-21) „*Meglássátok, hogy eltávoztassátok a telhetetlenséget; mert nem a vagyonnal való bővülködésben van az embernek az ő élete.*” (Lukács 12,15) Vigyázzatok tehát és őrizzétek minden kapzsiságtól, mert ha bőségben él

is valaki, életét akkor sem a vagyon tartja meg!

Hiába van az emberek másoktól irigyelt nagy gazdagsága, ha mennyei javakkal nem bír. Ezt a gondolatot szépen fejezi ki ez a vers:

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ BOLDOG SZOMORÚ DAL

Van már kenyérem, borom is van,
van gyermekem és feleségem.
Szívem minek is szomorítsam?
van mindig elég eleségem.

...
(*Sorolja tovább, hogy van kertje,
gyümölcse, takarója, telefonja,
fürdője, jó hírneve ... stb.*)

...
De néha megállok az éjen
gyötrődve, halálba hanyatlón,
úgy iszom a kincset a mélyen,
a kincset, a régít, a padlón,

...
Mert nincs meg a kincs, mire vágytam,
a kincs a miért porig égtem.

...
Itthon vagyok itt e világban,
s már nem vagyok otthon az égben.

Boldog emberek azok, akik engedve Jézus szavának megtapasztalják az először és a ráadás titkát. Sok drága történetet lehetne hívő emberek életéből felsorolni. Isten gyakran hitünk próbálása érdekében nehéz körülmények között tart, de gondunkat viseli, megadja a szükségeseket. Nagy vagyonnal ritkán halmozza el gyermekeit, de nagy nyomortól is mindig megóv. Közben tanulgatjuk, amit Pál apostol már tudott. „...*én megtanultam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek. Tudok megaláztatni is, tudok bővülködni is...; Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.*” (Filippi 4,11-13)

Isten ajándéka a megelégedett szív. Bővülködni felfuvalkodás nélkül és szűkülködni zúgolódás nélkül. „*De ha van élelmünk és ruházatunk, elégedjünk meg vele.*” ... „*nagy nyereség az istenfélelem, megelégedéssel*”

(1Timóteus 6,8 és 6). A Miatyánk-ban sem a tíz évre való, hanem a mindennapi kenyertünket kérjük.

Még egy lényeges dolgot említek. Az önként, hitből, jó szívvél gyakorolt adakozást.

Izrael népe a föld terméséből és egyéb javaiból tizedelt adott. Már Ábrahám is gyakorolta. „*Mert ez a Melkisédek Sáleem királya, a felséges Isten papja, aki a királyok leveréséből visszatérő Ábrahámmal találkozáán, őt megáldotta, Akinek tizedet is adott Ábrahám mindenből*” (Zsidók 7,1-2, v.ö. 1Mózes 14,18-20). A Bibliában több helyen olvashatunk róla: „*Esztendőről esztendőre tizedet végy a te magodnak minden terméséből, amely a te meződön terem. És egyed az Úrnak, a te Istenednek színe előtt azon a helyen, amelyet kiválaszt, hogy ott lakozzék az ő neve, gabonád-nak, mustodnak, olajodnak tizedét, a te barmaidnak és juhaidnak első fajzását; hogy tanuljad félni az Urat, a te Istenedet minden időben. Ha pedig hosszabb néked az út, hogyan oda vihetné azokat, mivelhogy távol esik tőled az a hely, amelyet az Úr, a te Istened választ, hogy oda helyezze az ő nevét, téged pedig megáldott az Úr, a te Istened: Akkor add el pénzen, és kösd a kezedbe a pénzt, és menj el arra a helyre, amelyet kiválaszt az Úr, a te Istened; És adj a pénzt mind azért, amit kíván a te lelked: ökrökért, juhokért, borért és vidámító italért és mindenért, amit megáldott néked a te lelked, és egyél ott az Úrnak, a te Istenednek színe előtt, és örvendezzél te és a te házadnak népe. A lévítát pedig, aki a te kapuidon belől van, ne hagy el, mert nincsen neki része, sem öröksége veled. A harmadik esztendő végén vidd ki annak az esztendő termésének minden tizedét, és rakd le a te kapuidba. És eljön a lévita (akinek nincsen része és öröksége te veled), és a jövevény, árva és özvegy, akik a te kapuidon belől vannak, és esznek és megelégesznek, hogy megáldjon téged az Úr, a te Istened a te kezdednek minden munkájában, amelyet végsz.*” (5Mózes 14,22-29) Malakiás könyvében így olvashatjuk: „*Hozzátok be a tizedet mind az én tárházamba, hogy legyen enniváló az én házamban, és ezzel próbáljatok meg engem, azt mondja a Seregeknek Ura, ha nem nyitom meg nektek az egek csatornáit, és ha nem árasztok reátok áldást bőségesen.*” (Malakiás 3,10)

Adtak hálából az ÚR ügyére és a közöttük élő szegények javára. Mikor ezt elhanyagolták, vagy visszaéltek vele, mindig súlyos következményei lettek a nép életében. Néhány évvel ezelőtt olvastam erről egy nagyon tanulságos kis füzetet, Fiers Elek: Isten pénzügyei címmel.

Áldjuk az Istent, Aki az Ó tulajdon Fiának nem kedvezett, de a Benne hívőknek igen, és nekünk ajándékoz VELE minden lelki-testi jót, amire e földön és a túlvilágon szükségünk van. Sőt, annyit ad, hogy még jót is cselekedhessünk belőle, vele.

Először és ráadás... Boldogok, akik hittel cselekszik az ÚR szavát, és hálásan megtapasztalják szeretetét! Ámen!

(Részlet Siklós József lelképásztor: Jézus Krisztus ajándékai című evangélizációjából, melyet a Budapest-Pasaréti Református Gyülekezetben tartott 1958. szeptember 22-29. között.)

Hallgassátok meg Isten szent Igéjét, úgy amint írva található Károli Gáspár fordítása szerint a Példabeszédek könyvének 11. részének 24-től a 28. verséig. A megnevezett helyen így szól hozzánk Isten Igéje:

„24. Van olyan, aki bőven adakozik, és annál inkább gazdagodik; és aki megtartoztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik. 25. A mással jóltevő ember megkövérédik, és aki mást felüdít, maga is felüdül. 26. Aki búzáját visszatartja, átkozza azt a nép; annak fején pedig, aki eladja, áldás van. 27. Aki jóra igyekszik, jóakaratot szerez, aki pedig gonoszt keres, ő magára jó az. 28. Aki bízik az ő gazdagságában, elesik; de mint a fa ága, az igazak kivirágoznak”

Kedves Testvéreim! Ennek a hétnek a vezérigéje: „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet!*” (Máté 28:19.), s ennek keretében az első napon a megszentelt életről volt szó, a tegnapi napon a lelki épülésről, míg a mai napon a gyülekezetépítésről lesz szó.

A gyülekezet építéséhez a lelkiek és az anyagiak is egyaránt szükségesek, ezért aktuális az adakozásról való elmélkedés is. Annál is inkább, mert a Pál apostol Róma-beliekhez írott levelének 12:13. versében felszólít minket az adakozásra, amikor ezt írja: „*A szentek szükségére adakozók legyetek*”. Másutt a korintusbeliekhez írott I. levelének 16:2. versében pedig azt mondja, hogy „*A hétnek első napján mindenitek tegye félre magánál, amit sikerül összegyűjtenie*”, hogy amikor elkövetkezik az adakozás ideje, ne akkor kelljen keresni és valamit adakozni. Azaz az adakozásra – benne a perselyadományra –, előre készülnünk kell.

A Példabeszédek könyvéből felolvasott ige az adakozásokról, és annak mértékeiről beszél. Az adakozás régebben nem csupán pénz formájában történt. Volt aki búzáat adott, volt aki tűzifát, más jót cselekedett, s megint más pedig ami a rendelkezésére állt. Az biztos, hogy ha ajándékba adunk például egy kosár gyümölcsöt, akkor a legszebbekből válogatjuk a javát. S ha valaki jót cselekszik, akkor azt igyekszik legjobb tudása szerint elvégezni. Különbözik miért adnánk ajándékot, miért cselekednénk a jót? Azért, hogy a lelkiismeretünket megnyugtassuk? Lehet.

A felolvasott Ige arról a furcsa jelenségről beszél, miszerint minél többet adakozunk, annál több marad nekünk. Ne feledjük a Márk evangéliuma 6:34-45. verseiben leírt öt kenyér és két hal történetét, amiből megvendégelték ötezer embert, és azután összeszedtek még tizenkét kosár maradékot, mert Jézus a neki átadottakat megtöbbszörözte. Minél több jóra igyekszünk mások felé, annál több jóakaratot szerzünk magunknak. Aki visszatartja a járandóságot, kevesebbet adakozik, az gazdagodás helyett szűkölködni fog. Aki a saját vagyonában bízik, az elesik, de az igazak kivirágoznak, mint a fa ágai.

Szeretnék rátérni a saját pénztárcánkra, saját zsebeinkre, saját adományainkra. Annyit előljáróban, hogy a gyülekezetet mi magunk, azaz a gyülekezeti tagok tartjuk fenn. Az állam rég nem finanszírozza az egyes gyülekezeteket. A lelkipásztor nem kap sehonnan semmiféle járandóságot az államtól, azért, mert ő a gyülekezetünk lelkipásztora. Ha a gyülekezet fenntartásáról beszélünk, akkor arról beszélünk, hogy miből fizetjük a fűtést, világítást, vizet, telefont, a felkészítést és még hosszan lehetne sorolni kiadásainkat. Ezekre kell hogy szolgálgjon az adomány, az egyházfenntartói járulékok, a céladomány. Nem is beszélve a felújításról, az épületeink karbantartásáról. Ez utóbbiakhoz az egyházi felsőbbség is hozzájárulhat, kiegészítheti, támogathatja, de a fő teherhordó a gyülekezet tagjai kell, hogy legyenek.

Már hosszabb ideje foglalkoztat engem gyülekezeteink, s egyházunk pénzügyi, gazdasági helyzete, s gyülekezeti tagjaink hozzáállása az adományokhoz, az adakozáshoz. Elmondhatjuk, hogy legfőbb bevételi formája egyházközségeinknek: a perselyadomány, az egyházfenntartói járulékok, illetve a különféle céladományok. A céladományokról – annak meghatározottsága miatt – nem szeretnék szólni. Nézzük a két legjelentősebb adakozási formát külön-külön.

Perselypénz

Mi is az a perselypénz? Röviden hálaáldozat, hála-adomány. Megköszönöm Istenemnek, hogy gondja van rám. Köszönet akár az aznapi prédikációért, az üzenetért, vagy az elmúlt éjszakáért, vagy az elmúlt hétért. Ha megköszönök valakinek valamit, akkor tehetőségem mérten megpróbálom kifejezni a hálámat. A templomba járó ember hetente leróhatja háláját azért, hogy Istenünk megőrizt, megsegített döntéseimben, gyermekeim nevelésénél, szüleim ápolásánál. Hálaáldozatul pedig szívünk szerint a legjobbat kell adnunk. A legjobbnak pedig ára van. Itt jön a „szegény asszony két fillére” kérdése. Azt, hogy mennyi pénzt dobtam a perselybe, rajtam kívül csak az érintett (Istenünk) tudja.

Mintegy harminc éve számolom hetente a perselyt. A hálaadás perselyes módjával egyáltalán nem vagyok elégedett. Gondoljunk be-

le, van, aki még ma is mindössze 5-10 vagy 20 forintot dob be a perselybe. Egy napilap ára 150 forint körül van, a hetilapoké 4-5-600 forint, míg egy doboz cigaretta ára ma már az 1.000 forintot is meghaladja. Újságra, s a naponta, kétnaponta elszívott cigarettára nem sajnáljuk a pénzt, a perselyre ezek szerint igen? Előfordult, hogy megszámláltam a pénzegységek darabszámát és összehasonlítottam az istentiszteleten résztvevők számával. Az eredmény az volt, hogy a jelenlévők száma több volt a pénzdarabok számánál. Tehát volt, aki nem is adott. Ha én valakit szeretek, annak nem szűkmarkúan adok – például a gyerekemnek kirándulásra –, hanem bőszégesen. Ha szeretneinknek bőven adunk szórakozásra (s miért ne adnánk, ha megtehetjük?), akkor miért tartóztatjuk meg magunkat, ha szeretett egyházunknak adunk a szükségletek fedezésére?

Egyházfenntartói járulékok

Úgy tűnik ez a legjobb valuta, mert sokan a tíz-húsz évvel ezelőtti összeggel szeretnék fenntartani gyülekezetüket. Az elmúlt év végén egy fiatal ember jelezte, hogy ezen a címen szeretne adakozni. Átnyújtott egy gyűrött 2000 forintost azzal, hogy fele az apja fele pedig az ő 2015. évi egy-

házfenntartói járuléka. Kérem én, hogy egy doboz cigaretta árából egy év alatt mit tudunk fenntartani. Ekkor szoktak előjönni sokan a „szegény asszony két fillérével”. A baj az, kedves testvéreim, hogy az a két fillér perselyadomány volt, s nem egyház-fenntartói hozzájárulás.

Ha én szeretek valakit, akkor nem szűkmarkúan adok neki. Gondoljunk bele, hogy a dohányosok mit költenek dohányyra, az újságolvasók újságukra, és még sorolhatnám, de nem teszem. A Biblia a tizedet írja elő, s mi már örülnénk a tized tizedének is. A másik kérdés ilyenkor, hogy a nettó vagy bruttó jövedelemtől van-e szó? Elmondhatjuk, hogy akár a nettó jövedelem egy százaléka is jó lenne, ha gyűlekezeteink pénztárába havonta befolyna. Ezért kell tennünk, s továbbadni testvéreinknek, beszélni róla.

Vannak felekezetek, egyházak, akik keményen meghatározzák a fenntartói járulék összegét. Másutt név szerint felolvassák, hogy az elmúlt időszakra ki mennyit fizetett ezen a címen. Nálunk – reformátusoknál – ez nem szokás, szemérmességből, vagy álszerénységből?!

Mondják sokan, hogy az adó 1%-való rendelkezéssel tartják el az egyházat. Az nem a mi pénzünk, mert arról az 1%-ról van szó, amit az állam akkor is elvesz, ha én nem rendelkezem. Adakozás a sajátomból történik, s nem biztos, hogy csak a feleslegről. A feleslegről könnyen lemond az ember, de ha csak erre vagy csak arra futja, akkor már más alapokon áll a mi döntésünk. Nem az adóról beszélünk, hanem az adakozásról. Ne feledjük, Jézus azt mondja a Máté evangélium 22:21. versében: „Adjátok meg azért ami a császáré, a császárnak; és ami az Istené, az Istennek.”

„...a jókedvű adakozót szereti az Isten.” (2Korinthus 9:7.)

Egy kisgyerek, aki éppen megtanulta megkötni a cipőfűzőjét, sírni kezdett. Az édesanyja megkérdezte: „Ennyire nehéz?” „Nem” – szíjogott a kisfiú – „de most már egész életemben mindig meg kell csinálnom!” Te is így érzel az adakozással kapcsolatban? Szeretnéd megtanulni, de nem vagy biztos abban, hogy az életstílusoddá akarod tenni?

Néhány fecske repülni tanította fiókait egy tó fölé lógó ágról. Az anyamadar egyenként mindegyik fiókat az ág végére taszigálta, míg valahol az ág és a víz között felfedezték, hogy tudnak repülni. Az anya tudta, amit a fiókák nem: amíg nem tanulsz meg repülni, nem élsz igazán! Értsd meg ezt: az adakozás egy Isten által belénk épített cselekedet; ez az a levegő, amelybe beleszülettünk. Amíg ezt fel nem ismered, mindig mindenedbe kapaszkodni fogsz! A Biblia azt mondja: „...aki bőven vet, bőven is arat” (2Korinthus 9:6.). Az életben minden vetéssel kezdődik. Bármilyen lehet a vetőmag, ami képes megsokszorozódni: a szereteted, az időd vagy a pénzed. Az aratás az, ami visszatér hozzád olyan nyereségként, mint az öröm, a jó kapcsolatok és – igen – az anyagiak. Ha az, amid van, nem elég az aratásra, vedd el vetőmagként, és hidd el, hogy Isten meg fogja sokszorozni, és visszaadja azt életed azon területein, ahol legnagyobb szükséged van rá. Rajta, örülni fogsz az eredménynek! Az adakozás olyan, mint a repülés. Ha megtanulod elengedni, amibe annyira kapaszkodsz, és végre elindulsz, rá fogsz jönni: „Hiszen éppen erre születtem!”

(Forrás: http://www.mai-ige.blogspot.hu/2011_12_21_archive.html)

Emlékezzünk a felolvasott igére: „Van olyan, aki bőven adakozik, és annál inkább gazdagodik; és aki megtartóztatja a járandóságot, de ugyan szűkölködik.”

Az adakozás dolgában adott a minden kegyelem Istene jó példát nekünk, amikor az Ő szeretetét ránk pazarolja. Amikor egyszülött Fiának sem kedvezve megszerzte számunkra a szabadulást. Mivel tartozunk, ha nem hálaadással, amelynek egyik kézzelfogható formája az adakozás? Jakab apostol beszél arról, hogy a hitedet mutasd meg cselekedeteidben! A Krisztushoz való tartozásodat mutasd hát meg cselekedeteidben! Teremjünk olyan gyümölcsöket, amelyek hirdetik rólunk, egyházunkról, gyülekezetünkéről, hogy mi Istenhez tartozunk. Ezen gyümölcsök alap-

ján dicsérik Istent mindazok, akik bennünket látnak.

A gyülekezetépítés során a gyülekezet megmaradásáról is kell beszélünk, ezért a mi felelősségünk is, hogy továbbadjuk az adakozás lehetőségének örömét a környezetünkben élő régi/új gyülekezeti tagoknak. Azért, hogy ne legyenek tévedésben a gyülekezet tagjai, a „tegyetek tanítványá minden népet” igei utasítás minket erre is kötelez.

Kiss Csongor
a Vác-Felsővárosi Református
Egyházközség gondnoka

(Elhangzott az Észak-pesti Egyházmegye presbiteri csendeshetén, Mátraházán, 2015. március 4-én.)

A Második Helvét Hitvallás tanítása AZ EGYHÁZ JAVAIRÓL

1. Krisztus egyházának vannak javai a fejedelmek bőkezűségéből és a hívek adakozásából, akik vagyonukat az egyháznak adományozták. Vagyonra ugyanis szüksége van az egyháznak és eleitől fogva volt vagyona, az egyházi szükségletek fedezése végett. Ám az egyház javainak helyes felhasználása hajdan az volt és most is az, nevezetesen: az iskolákban és szent gyülekezetekben a tanításnak, meg a közönséges istentiszteletnek, a szertartásoknak, és a szent épületeknek fenntartása, továbbá a tanítóknak, tanulóknak és szolgálóknak minden szükséges dologgal való ellátása és főképpen a szegények segítése és gondozása. Válasszanak azonban istenfélő, okos és a gazdálkodásban gyakorlott férfiakat, akik az egyházi javakat kellőképpen kezeljék.

2. Ha pedig az egyház vagyona mostoha időjárás és egyesek vakmerősége, tudatlansága vagy kapzsisága következtében veszendőbe jutna: kegyes és értelmes férfiak térítsék azt vissza a szent cél javára. Mert az egyházfosztogató visszaélést nem szabad megtűrni. Tanítjuk tehát, hogy a tudomány, az istentisztelet és az erkölcsiség tekintetében megromlott iskolákat és intézeteket javítani, reformálni és a szegények segélyezését buzgósággal, lelkiismeretesen és bölcsen rendezni kell.

Ahogy a jezsuita teológus, Pierre Teilhard de Chardin mondta: „Az életben a legkielégítőbb dolog az, ha képesek voltunk az énünk jelentős részét másoknak áldozni.” Bárki, aki önzetlenül segített egy másik embernek, tudja, hogy ez így igaz. Mégsem mindenki képes magáévá tenni a szüntelen adakozás gondolkozásmódját. Miért van ez így? Először is úgy hiszem, hogy a dolognak semmi köze nincs az anyagi viszonyokhoz. Ismertem nagylelkű és majdnem nincstelen embereket, akik hajlandók voltak megosztani azt a keveset is, amijük volt. És találkoztam olyan vagyonos emberekkel, akik fukarul bántak az idejükkel, a pénzükkel és a tehetségükkel.

A lényeg valójában a hozzáállás. Jómagam úgy találtam, hogy azok az emberek, akik feltételek nélkül adnak, rendszerint két olyan tulajdonságról tesznek tanúságot, melyeket bárki elsajátíthat.

1. Az alapbeállítottságuk a bőség

Ha olvastad Stephen Covey könyvét, *A kiemelkedően sikeres emberek hét szokását* (Free Press, 1989), akkor otthonosan mozogsz a szükség- és a bőség-beállítottságokhoz kapcsolódó fogalmak között. Dióhéjban összefoglalva, a *szükség-alapbeállítottságú* emberek abban hisznek, hogy az életben mindenből csak korlátozott mennyiségen osztozhatunk, legyen szó pénzről, erőforrásokról, lehetőségekről és így tovább. Az ilyen emberek úgy látják a világot, mint egy korlátozott szeletből álló tortát. Ha ezek elfogytak, akkor nincs tovább. Következésképpen ők harcolnak, hogy megkapják a maguk szeletét – és mihelyt megkapták, meg is védelmezik.

A *bőség-alapbeállítottságú* emberek abban hisznek, hogy mindenből bőven elegendő mennyiségen osztozhatunk. Ha az élet egy torta, és mások elveszik belőle a

„Az élet legállandóbb és legsürgetőbb kérdése így hangzik: Mit teszel másokért?” (Ifj. Martin Luther King)

maguk szeletét, akkor a bőség-beállítottságú emberek megoldásként sütnek egy másik tortát. Mindig marad pénz, amit megkereshetünk, akadnak további (vagy másfajta) erőforrások, melyeket felfedezhetünk, és járulékos lehetőségek, melyekre törekedhetünk. (...)

Az én felfogásom erről az, hogy az emberek általában két kategória valamelyikébe sorolhatóak: vagy *elvevők*, vagy *alkotók*. Az *elvevők* azok az emberek, akik elvesznek, megragadnak és elfogyasztanak mindent, amihez hozzáférnek, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket. Úgy tekintenek az életre, mint mindennapos taposómalomra. A fő probléma ezzel természetesen az, hogy még ha győznek is, azért csak körbe-körbe járnak. Az *alkotók* viszont olyan emberek, akik adnak, teremtenek, és mozgásba lendítik a dolgokat. Lehetővé teszik mások előrejutását, és előmozdítják sikerüket. Egyforma valószínűséggel adnak és vesznek el, hiszen szüntelenül azon vannak, hogy többet teremtsenek mindenki számára.

Azoknak az embereknek, akik rendszeresen adnak feltételek nélkül, szinte mindig a bőség az alapbeállítottságuk. Azért nagylelkűek, mert hisznek benne, hogy ha adakoznak is, nem fognak kifogyni az erőforrásokból. Ahogy a lelkipásztor

és egykori főiskolai professzor, Henri Nouwen mondta: „Ha a szükség alapbeállítottságával vonakodunk az adakozástól, akkor az a kevés, ami a birtokunkban van, egyre fogyatkozik. Ha viszont nagylelkűen adakozunk a bőség alapbeállítottságával, akkor az, amit elajándékozunk, megszorozódik.”

Ezt jómagam is igaznak találtam. Valaki egyszer megkérdezte tőlem, miért kell magáévá tennie a bőség-alapbeállítottságot, és meglepődött a válaszomom. Ugyanis azt feleltem neki, hogy ha a bőségben hisz, akkor azt fogja megkapni az élettől. Ha viszont a szükségben hisz, akkor az lesz az osztályrésze. Nem tudom, miért van ez így, de miután ötven éven át figyeltem az emberek hozzáállását, és kísértem végig az életük kibontakozását, tudom, hogy így igaz. Tehát ha nagylelkűbbé szeretnél válni, változtasd meg a gondolkodásmódodat és a hozzáállásodat a bőséget illetően! Ez nem csupán azt fogja lehetővé tenni, hogy nagylelkűbb légy, de az egész életedet megváltoztatja.

2. Látják a teljes képet

Azok az emberek, akik feltételek nélkül adnak, rendszerint tudatában vannak a segítségnek, melyet ők kaptak útközben. Felismerik, hogy az előző nemzedékek vállán állnak. Az általuk elért előrehaladás – legalábbis részben – azok munkájának és áldozatainak köszönhető, akik előttük jártak. Ezért ezek az emberek eltökélik, hogy megteszik ugyanazt a következő nemzedékekért, amit ők megtettek. (...)

Ha jobb adakozók akarunk lenni, szélesebb távlatra van szükségünk. Ha felismerjük, milyen nagy hasznunkra vált mások jósága, sokkal könnyebben leszünk nagylelkűek. És az egyik legjobb dolog az, hogy az adakozás busás jutalommal jár. Ahogy Horace Mann főiskolai rektor és oktatási reformer megjegyezte: „Tudatosan kell jónak és nagylelkűnek lennünk, máséért elszalasztjuk a létezés legnagyobb ajándékát. A szív, mely túlnő önmagán, kitárul és eltelik örömmel. Ez a belső élet nagy titka. Akkor tesszük a legjobbat magunkkal, amikor teszünk valamit másokért.” Amikor önzetlenül adunk, kapunk is valamit cserébe.

(Részlet John C. Maxwell és Les Parrott Ph.D.: *25 módszer az emberek megnyerésére* című könyvéből.)

(*John C. Maxwell: Egyesült Államokbeli lelkipásztor, író, a bibliai elveken nyugvó vezetéselmélet nagy tekintélyű szakembere, előadója. További információk a szerzőről:

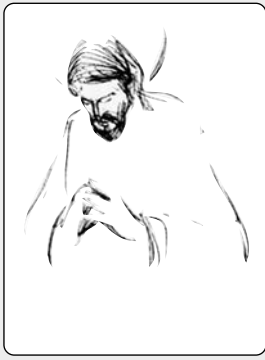
<http://www.parokia.hu/esemeny/mutat/2296/>)

SZÓL AZ IGE

AZ IMÁDSÁG
FONTOSSÁGÁRÓL

„Bizony, bizony mondom néktek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig nem kértetek semmit az én nevemben. Kérjétek, és megkapjátok, hogy örömtök teljes legyen.” (János 16,23-24)

Kedves testvérek, az elmúlt vasárnapunkon két szempontot említettem, ahogyan formálódnak istentiszteleteink és formálódik a mi keresztyén életünk, ma szeretnék újból mindkettőre hivatkozni a bevezető gondolatokban. Elsőként arra, hogy őseink jól átgondoltan elnevezték a húsvét előtti böjti vasárnapjainkat, s míg a múlt vasárnapnak az volt az elnevezése, hogy „Örüljétek!”, a mai vasárnapunk nevében egy fohász fogalmazódik meg a 43. Zsoltárból: „Ítéld meg engem, ó Uram!” Ítéld meg, Uram, az én életemet! Egészen az 1950-es évekig az egyházi perikopát folyamatosan követő ortodox és római katolikus egyház életében ezzel a vasárnapjal kezdődött a szigorúan vett nagyböjti időszak, legalábbis Jézus passiótörténete, amikor a templomokban az oltárt, a

képeket fekete lepellel takarták egészen húsvét ünnepéig. Ha valaki ma bemegy egy római katolikus templomba, azt látja, hogy a fekete mára lila színné alakult át, de a régi elnevezése ennek a napnak az, hogy feketevasárnap.

A másik szempont – amit újra idehozok elétek –, az elmúlt hetekben került elélem János evangéliumát olvasva, a Szentírás egyes részeinek az összefüggésében keresendő, s az egymás mellettiségében található meg. Megesik az igeolvasó emberrel, hogy ha egy történeti könyvet olvas, az a képzet jelenik meg benne, hogy az egymás után olvasott események azok időrendiségében nemcsak egymás után vannak, hanem majdnem hogy percre egymás után is következnek. Ezt azonban nem támasztja alá a Szentírás. Egy

egyszerű példát hadd hozzak elétek: Jézus Krisztus születése és megkeresztelkedése között – azt mondja a Biblia – eltelik harminc vagy negyven év. Azonban csak néhány olyan konkrét eseményről tudunk, ami megesik a gyermek Jézus Krisztussal: bemutatása a templomban, az egyiptomi száműzetetés, tizenkét évesen a szülei felmegy a templomba. Néhány esemény abból, amiből egészen bizonyosan több volt a harminc vagy negyven év alatt.

A másik bibliaolvasási szempont az, amikor nem vesszük észre, hogy az események egymás után történnek. Egyfajta időbeliséget képzelünk el, megengedjük magunknak ugyanezt a távlatos gondolkodást, mint Jézus gyermekségével kapcsolatban. A figyelmes bibliaolvasó ember láthatta, hogy azok a sorok, amelyeket az elmúlt napokban, hetekben olvastunk, igazából nem is eseményszerűek, hanem tanító jellegűek. Tudniillik Jézus tanítványaival elkölti az utolsó vacsorát, készül az Ő nagyhetére, ezt olvasuk az evangélium 13. részében, majd a 18. fejezet elején van egy bátorítás, és azt mondja: Akkor most induljunk! Menjünk arra a helyre, ahol majd elárulnak engem, menjünk a Gecsemáné kertjébe! Mondhatnám azt is, hogy míg a Szentírás egy-egy része sokkal szellősebben, sokkal könnyedebben kezeli Jézus élettörténetét, a kereszthalál, húsvét eseménye, az arra való előkészület mind testben, mind lélekben

FEKETEVASÁRNAP – FEHÉRVASÁRNAP

A nagyböjti időszak – mely hamvazószerdától nagyszombatig tart – ötödik vasárnapját, azaz a húsvét előtti második vasárnapot feketevasárnapnak nevezi az egyházi hagyomány. Dominica Pasionis – Szenvedés vasárnapja néven is ismert.

A böjti vasárnapokat az ógyház egy-egy zsoltár versnek a latin kezdő szavai alapján nevezte el, így lett feketevasárnap neve Judica, a 43. Zsoltár „Judica me, Deus...”, „Ítéld meg engem oh Isten!” kezdő sora után. Bódiss Tamás egyházzenei egyetemi tanár felhívja figyelmünket arra, hogy Jézus a kereszten a 22. Zsoltár szavaival imádkozott, a 43. Zsoltár ezen részlete pedig mintha az igazságtalan megítélésre előretekintő Megváltó szavai lennének.

Feketevasárnap a szomorúság, a Megváltó közeledő halála fölötti gyász napja. Katolikus vidékeken ilyenkor fekete ruhában mentek templomba, s e naptól a feltámadási szertartásig az Isten házában fekete (melyet később felváltott a violaszín) lepellel takarták le az oltárt és a feszületeket, és az otthonokban is fekete kendővel takarták le a szentképeket. Némely vidéken ekkor hozták rendbe a sírokat, és végiglátogatták a határkereszteket.

A feketevasárnapi evangélium a János 8,59 verse alapján szól a templomokban: „Jézus pedig elrejtőzködék, és kiméne a templomból” (János 8:59.) az öt megkövezni akaró zsidók elől. Kálvin a zsidók vakbuzgóságát őrzőnek nevezi. Jézus istenségének megértéséhez nincs fülük, de az öldöklésre fegyvert ragad a kezük. „A zsidók izzó szenvedélyű vádaskodásával és kódobálásba torkolló gyűlöletével éles ellentétben állnak Jézus tiszta szavai. Az emberi értelem és okoskodás ma is éppilyen értetlenül, botrányt kiáltva áll a megváltás titka előtt.” (Bódiss T.) Mindez előrevetíti a hamis vádak nagysütörtöki éjszakáját, és figyelmünket a keresztre irányítja.

Amint karácsony nyolcadnapja a kiskarácsony nevet, húsvét nyolcada – azaz a húsvét utáni első vasárnap – a kishúsvét, vagy fehérvasárnap elnevezést kapta, mely szorosan a húsvéti ünnepkörhöz tartozik. Latin neve „Quasimodo geniti infantes, dominica in albis” szintén a latin kezdő ének első verséből való, utalva Péter apostol 1. levelének 2,2 versére: „Mint most született csecsemők, a tiszta, hamisítatlan tej után vágyakozzatok, hogy azon növekedjétek”. Ez a Krisztusban újjászületettek ígéje. Ehhez kapcsolódik a 81. Zsoltár 2. verse is: „Örvendeztetek Istennek, a mi erősségünknek; ujjongjatok a Jákób Istenének!”

Fehérvasárnap nevét eredetileg onnan vette, hogy a nagyszombat napján keresztelt katekumenek (hitjelöltek) ekkor vették le fehér ruháikat, amit egy héten át viseltek. A katekumenek az ősegyházban azok a keresztelésre váró felnőttek voltak, akiket úgy tekintettek, mint a már megfogant magzatot a megszületett és növekedő keresztényekkel szemben. Tulajdonképpen a jelöltek számára ez egy tanuló- és próbaidőt jelentett, amely legalább három évig tartott, és csak ezt követően válhattak az egyház teljes jogú tagjaivá, amikor is megkeresztelték őket. A keresztelés szentsége jelentette számukra újjászületésük bizonyosságát.

Később, amikor a katekumenátus megszűnt, és már az újszülötteket is megkeresztelték, a néphagyomány megtartotta kishúsvét ünnepét, ezen a napon szemelték ki például a gyermekek szülei a keresztszülőket, és a magyarság körében a legutóbbi időkig élt a komatálküldés, mátkálás szokása. Innen ered fehérvasárnap népies elnevezése: komalóvasárnap, mátkalóvasárnap. Némely vidéken szokás volt, hogy a farsang óta férjhez ment lányok fehérvasárnapon menyasszonyi ruhájukban mentek a templomba, de koszorú és fátol nélkül.

kiemelkedően fontos. Azaz a mai íge is, amely bennünket bátorít, ezen az utolsó estén hangzik Jézus szájából, ugyanúgy, mint ahogyan János evangéliuma 14. részében a bátorító szakasz – „*elmegyek az én Atyámhoz*”, „*én vagyok az út, az igazság és az élet*”, „*ne nyugtalankodjék a ti szívetek*”, vagy János evangéliuma 15. részéből „*aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt*”, vagy a 17. rész hosszú főpapi imádsága, mind-mind Jézus búcsúzása történetének a része, mind-mind az ott elhangzott tanítás egésze.

És megemlítek még egy harmadik szempontot is, amely alapján a mai ígét is vizsgáljuk, ez pedig egyfajta széles látószöveget ad a Szentírás olvasásának és ismeretének. Azaz hogy egy-egy ígét ne csak ott, azon a helyen próbáljunk megérteni, ahol elhelyezkedik, hanem vizsgáljuk meg az egész Szentírás fényében annak az üzenetét, amit hallunk. Miért mondom mindent? Azért, mert János evangéliumában több helyütt olvasunk az imádság fontosságáról. Igénk bevezető szavai, kifejezései is ezt mutatják. Nem sokszor hivatkozom az ún. eredeti szövegre, csak akkor, amikor jól érthető a magyar nyelv számára. Jézus így bátorított most bennünket: „*Bizony, bizony mondom néktek*”. Egy olyan szó szerepel ezen a helyen a görög nyelvben, amelyet mi az imádságaink lezárásakor szoktunk mondani. Jézus azonban ezzel vezet be igéjét: „*Ámen, ámen, lego hümin*”, „*Bizony, bizony mondom néktek*”. Azaz egy imádságot mond Jézus, csak felcserélve. Annak a bizonyosságában bízva, hogy az Atya úgyszólván meghallgatja az Ő könyörgését, nem a végére helyezi az „*ámen*” – egyébként héber – szót, hanem imádságának a letelejét.

Imádságunkkal kapcsolatban kérdez a zsoltárossal együtt Isten, milyen is az? Milyen gyakorlata van az összekulcsolt kéznek?

Bizonyára ti is tudjátok, hogy egyházunk különböző szimbólumokat, különböző jelvényeket, jelképeket használ. Első osztályban az új református hittankönyvünk ezekkel a szimbólumokkal ismerteti meg a gyermekeket, tanítva például őket arról, hogy miben különbözik a református templom a római katolikus, evangélikus, pravoszláv templomtól. Nekünk, reformátusoknak az egyik ilyen jelünk, jelvényünk: a csillag. Látjuk a templom tornyán. Ha valaki azonban elmegy Csobánkára, az imaház bejárata fölötti kis tetőn egy kakas látható. A református templomok másik kedvelt szimbóluma a kakas, mely arra figyelmeztet bennünket, hogy el ne áruljuk a mi Urunkat, Jézus Krisztust. Ugyanígy református szimbólumként tartjuk számon – az úrasztalán is látható – kelyhet, vagy éppen Csobánkán a búzagalászt, mint a szószerk faragott szimbólumát. Számomra nagyon kedves módon – bár nem érzem meg – a helyi római katolikus lelképásztor engem mindig úgy mutat be, mint a Biblia barátját. Evvel az alliterációval illet állandóan, hogy a Biblia barátja az én barátom – szokta mondani Ferenc atya, mert tény, hogy mindig magammal viszem a Szentírást.

De olyan képek is elém jutottak, kedves testvérek, amelyek mulatságosnak tűnnek, például amikor azt mondják a reformátusokról, hogy nyakas kálvinisták, amely kifejezés egyfajta szilárdságra, megbízhatóságra, kiállásra, ragaszkodásra utal, ezért a helyén is van, hogy

ezt a képet ránk ragasztották. Persze hogyha meg kellene festenünk, lehet, hogy megmosolyognánk, hogy milyen lenne ennek a képi alakja. Bő két évtizeddel ezelőtt gimnazistaként tanulmányi útra mentünk Kolozsvárra, és az út során több helyütt megálltunk, és több templomot megnéztünk. Egy alkalommal betértünk egy erődített templomba, melynek kőfala volt, és a kőfalon apró kis nyílások, amin keresztül be lehetett jutni a falak mögé, vagy belépni a templomba. Nem tudom, hogy hol történt, de arra emlékszem, hogy a gondnok azt mondta, azért ilyen szűk nyílással tarkított a fal és a templom, hogy a legnyakasabb református is meghajtsa a fejét, amikor belép abba a templomba. Azért hoztam ide ezt a képet, mert ha az imádságainkat kellene megfestenünk, akkor nem biztos, hogy pusztán az összekulcsolt kéz kell hogy jelezze az imádságos szívet, hanem az a fajta alázatos, önmagát meghajtó, mondjuk ki, lelkileg letérdeplő magatartás, amellyel az Istent szólítjuk. Hadd legyen ez az alázatosan imádkozó ember a mai vasnapunknak a képe!

Jézus Krisztus ebben az igeszakaszban az imádságról beszél, méghozzá két formáját hozza elénk. Az első: „*Eddig nem kértetek semmit az én nevemben, kérjétek, és megkapjátok, hogy örömtöket teljes legyen!*” A másik pedig ugyanennek az utolsó vacsora utáni éjszakának az imádsága: „*És amit csak kértek majd az én nevemben, megteszem, hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban.*” (Jn 14,13) Mi az imádságnak a célja? Jézus két gondolatban foglalja össze: hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban, és hogy örömtöket teljes legyen. Persze tudom, hogy mindannyian szoktunk imádkozni. Van, aki reggel, amikor megébred, az az első, hogy kinyitja a Szentírást és összekulcsolja a kezét. Vannak sokan olyanok, akik délben, amikor elköltik az ebédet, nemcsak a testüket táplálják, hanem kinyitják az aznapra szóló ígét, elolvassák és imádkoznak. Megint mások este fordulnak az ő Urukhoz, esti imádságot mondanak, amit egyébként az egyházi liturgikus gyakorlatban vesperásnak, vagy vecsényének neveztek. Esti imádságos szolgálat. De újra előtűnt van a zsoltáros szava, a 43. Zsoltár: „*Ítéld meg, Uram, az én imádságomat!*” Vajon imádságom először és elsősorban Isten dicsőségére történik-e?

Azt mondtam, hogy mi, reformátusok kálvinisták vagyunk. Kálvintól megtanultuk: Egyedül Istené a dicsőség! Az ő teológiájának a lényege, alapja, kiindulási pontja újra és újra csak ez: Dicsőíttessék az Atya a Fiúban! Miért fontos ez? Néhány évtizeddel ezelőtt megismerhettem egy családot Szokolován, *Faggyas Józsi* bácsit és feleségét, *Eszter* nénit. Úgy ismertem őket, mint egy olyan házaspárt, akik egymásért élnek és egymásért szolgálnak. Megismerkedésünk előtt körülbelül tíz évvel Józsi bácsi agyvérzést

kapott, és tehetetlenül feküdt az ágyban. Felesége, aki szívbeteg volt, és otthon mindig csak kímélő munkát tudott végezni, bedolgozást végzett, onnantól kezdve átszervezte az egész életét. A férjét ápolta, segítette, gondozta. Megtanulta, hogyan kell őt forgatni, mozgatni, hogy ne legyenek felfekvései. Ez a gyenge, törekény, nádszálvékony asszony megtanulta, hogy a tehetetlen férjét berakja a tolószékebe, kitolja a napra és az utcán sétáltson vele. Megtanította őt az Úristen, hogyan tegye tisztába, fürdesse, mosdassa. Hetente egyszer vagy kétszer jött el a lányuk azért, hogy a rendszeres heti nagy fürdésben segítsen nekik. Sokat voltunk együtt. Bénán fekvő férje állandóan hallgatta az ígét, bár szólni nem tudott, felesége mégis minden rezdülését, minden gondolatát, mondhatnám úgy is, hogy minden szavát értette. Miért jutottak ők eszembe? Azért, kedves testvérek, mert János evangéliuma 15. részében azt olvassuk, hogy Jézus bennünket a szólótó és szólóvessző példájában szeretne elhelyezni. Azt mondja: „*Én vagyok a szólótó, és ti a szólóvesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem. És nálam nélkül semmit sem tehettek.*” Jézus azt mondja, hogy nélküle, Krisztus nélkül az életünk olyan, mint a megbénuult élet. Nem tudunk semmit sem tenni. Majd így folytatja: „*Ha megmaradtok énbennem, és a beszédeim megmaradnak tibenetek, akkor bármit akartok, kérjétek, és megadatik nektek.*” Kérhetjük ilyen béna állapotunkban Istent, nem önmagunkért, nem a mi érdemeinkért, hanem egyedül azért, hogy az Ő dicsősége nyilvánvalóvá legyen.

Mit jelent mindez, amikor az Isten dicsőségét keressük imádságainkban? Azt jelenti, hogy nyíltan beismerjük, kimondjuk: Krisztus nélkül semmit sem tudunk tenni. De bizalmunk van afelől, hogy Ő, a hatalmas, a teremtő, megváltó Isten mindent megtehet. Az ima megaláztat minket, mint rászorulókat, akik meglátják Isten gazdagságát és Isten kegyelmét. Gyönyörűen írja le János az Isten dicsőségének és az ember kapcsolatának a viszonyát a samáriai asszony és Jézus között folytatott beszélgetésben. Ezt olvassuk: a samáriai asszony ezt mondta: „*Hogyan? Te zsidó létedre tőlem kérsz inni, amikor én samáriai vagyok?*” Az evangélista megjegyzi, „*mert a zsidók nem érintkeztek a samáriaiakkal*”. Jézus így válaszolt: „*Ha ismeréd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki így szól hozzád: adj innom, te kértél volna tőle, és ő adott volna neked élő vizet.*” Mit mond Jézus? Azt mondja, hogyha ismered Isten ajándékát, akkor kérhetsz tőle. A sok kudarc után, a sok nehézség után, ha megismerted Isten ajándékát, ha el tudod képzelni, és el tudod hinni, hogy ki az a Jézus Krisztus, akkor kérd Őt bátran! Nyilván ez szolgálja Isten dicsőségét. Megismerni Istent magát.

A második, amiről igénk beszél, már a felolvasott igeversben olvasható: mind a mai napig „*semmit sem kértetek az én nevemben, kérjétek és megkapjátok, hogy örömtöket teljes legyen.*” Örömről beszél Jézus. Isten dicsőségéről és a keresztény ember örömről. Fontos, hogy ezt megértsük, mert az ember hajlandó elkeseredni, hajlandó szomorkodni, hajlandó abbahagyni az imádságokat. Legtöbbször ez úgy fogalmazódik meg bennünk, hogy „*annyiszor kértem már az Istent! Annyiszor fohászkoztam már hozzá!*”

amikor nem tapinthatjuk. Akkor is, amikor az a vágyunk, mint ami Tamásnak volt: hadd tegyem oda a kezemet a sebek helyére! Jézus így tanított: „*Ha megmaradtok énbenem, és a beszédeim bennetek maradnak, kérjétek bármit, megadja nektek mennyei Atyátok.*” A Krisztussal való közösség valóban örömmel tölti el az ember életét. És ez igaz az imádságos életre, az abban való öröme is. Közösségben vagy avval, aki megváltott, aki megformált, aki megteremtett téged.

A másik ok pedig a megajándékozottságnak az öröme. „*Kérjétek, és megkapjátok, hogy örömtöket teljes legyen.*” A Krisztus követése és a tőle kapott öröm összefügg, és arra ösztönöz mindannyiunkat, hogy megosszuk másokkal azt, amink van. Éppen ezért a keresztyén embernek az élete nem egy fukar élet. Nem egy mindent magának akaró, és mindent

magának megtartó élet, hanem olyan, amely tudja, hogy jobb adni, mint kapni. Amit kapunk Istentől, azt tovább adhatjuk.

A Szentírás világosan tanítja, hogy az imáságnak két célja van: Isten dicsőségének felmutatása és az ember örömének teljessége. Néhány teológus megpróbálja ezeket a dolgokat felcserélni és összekuszálni. Megpróbálja elvenni az Isten dicsőségéről szóló részt, vagy éppen az embernek az örömét. De imádságainkban megvallhatjuk azt a reményünket, hogy ugyan szerények és szegények vagyunk, ugyan csődöt mondtok a mi életünk, tele vagyunk gyakran nyomorral, Isten azonban irgalmas és gazdag, és megadja azt, amire szükségünk van. Ítéld meg, Uram, az én imaéletemet!

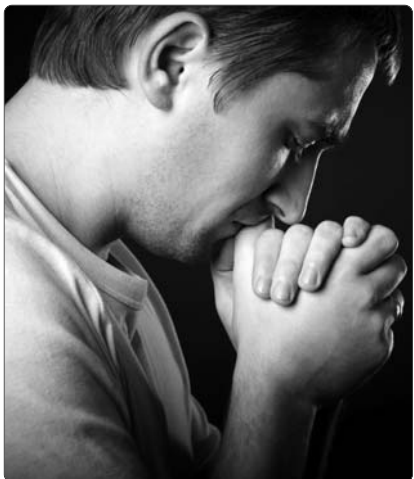
Azt mondtam, kedves testvérek, hogy tudom, mindannyian imádkozunk. Arra hívlak most benneteket, hogy gondoljátok végig imádságaitokat! Adjatok erre is időt, szánjatok erre néhány percet, állítsatok be rá egy bizonyos helyet, olvassatok egy szentírásbéli részt, hogy vezessen benneteket! Azt tapasztalom imádságainkkal kapcsolatban, hogy ad hoc jellegűek. Sokszor igaz, de sokszor csak felvett képmutatás az, hogy majd a Lélek megmondja, mit kell tennem. Most azt kérem, arra bátorítalak benneteket, hogy gondoljátok át imádságaitokat! Mi az első benne? Mi a második? Gondoljátok végig, hogy van-e imádságaitokban öröm? Megjelenik-e benne Isten dicsősége? Vagy csak a mindennapok feszültsége, a mindennapok stressze határozza meg mindazt, amit elmondotok? Legyetek sokkal tudatosabb imádkozók! Ez nem a Lélek megkötése, nem arról van szó, hogy nem mondja meg a Lélek, hogy miért könyörögjétek, de tudjátok ti is, hogyha valamit nem tervezünk meg, annak előbb-utóbb nem is lesz semmi gyümölcse. Mert nincs rá idő, nincs helye, egyfajta spontaneitás jellemzi csupán. Amikor azt mondtam, hogy vizsgálja meg Isten a mi imaéletünket, akkor erre gondoltam. Szánj néhány percet ma arra, hogy átgondold Istennel való kapcsolatodat! Ámen.

Nyilas Zoltán esperes

És mégsem hallgatta meg az én könyörgésemet. Nem hallgatta meg imádságomat.” Egy protestáns református teológus válasza a meg nem hallgatott imádságokra valahogyan így fogalmazható meg: éppen az isteni csönd az, amely **nem** arra bátorít téged, hogy abbahagyd az imádságot, hanem hogy újra összekulcsold a kezed, és folytasd a te könyörgésed.

Jézus is figyelmezteti a tanítványokat: „*Bizony, bizony mondom néktek, hogy ti sírni és jajgatni fogtok, a világ pedig örül. Ti szomorkodtok, de szomorúságotok öröme fordul. Amikor az asszony szül, fájdalma van, mert eljött az ő órája. De amikor megszülte gyermekét, nem emlékszik többé a gyötöremre az öröm miatt, hogy ember született a világra.*” Mi az imádkozó tanítványi lét öröme? Jézus jelenléte. Jézus maga. Ezért mondja János másutt a levelében: „*amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk, a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az Ő Fiával, Jézus Krisztussal. Ezt azért írjuk meg nektek, hogy örömjétek teljes legyen.*”

Az első ok, amiért imádságainkban mi örvendező emberek lehetünk, az, hogy közösségben vagyunk Jézus Krisztussal. Akkor is, amikor fizikailag nem látjuk. Akkor is,

SOÓS LÁSZLÓ

JÉZUS A VIHARBAN Mt. 8:23-27.

A tavon nagy vihar támadt.
A hullámok tajtékoznak.
Jézus alszik – nagyon fáradt –
Kis padján a hajótatnak.
A vihar mind jobban tombol,
Ki segítsen, nincsen sehol.

Voltál-e már nagy viharban
Vándorutad zúgó habján?
Vagy tán most érzed, hogy baj van?
Ki segítsen, nincsen talán?
Lelked az, hol a vihar dúl;
Bármit teszel, zaj nem csitul.

Ott a tavon, a hajóban
Remegtek a tanítványok.
Hab kavarta csatazajban
Ki segíthet, velük ott volt.
Ott volt; várta, hogy szóljanak,
És parancsolt a viharnak.

Tudod-e, hogy most is itt van
Életed zúgó hajóján;
Viharban rád vár higgadtan,
Ha bánt a gond, ha dúl a kín.
Csendesesen vár. Ő nem alszik.
Te némán meddig maradsz itt?

Élted hajóját ringatja
Hol a tónak csendes tükre,
Hol meg durván riogatja
Mindent elpusztító dühe.
De ha csend van, vagy vihar zúg,
Csendben, zajban hangja felbúg.

És parancsol a viharnak,
Tőled pedig megkérdezi:
„Talán már nem hiszel annak,
Ki lépéseid vezet?”
Miért félsz, te kicsinyhitű?
Ne feledd: Ő örökké hű!

Az emberek csodálkoznak,
De teneked kell ismerned,
Hogy Ő parancsol haboknak,
És eddig is Ő vezetett.
A szelek engednek neki.
Tudod már, hogy neked Ő ki?

Ő az, aki éjjel-nappal
Ott van életed hajóján;
Ha felkelted imáiddal,
Minden viharban melléd áll.
Ő az, akit ha felkeltesz,
Végre lelkedben is csend lesz.

(Pomáz, 2015. április 12.)

Diakóniai csoportunk egyben imaközösségként is működik. A templomunk előterében kihelyezett kis dobozba mindenki bedobhatja a padokon lévő imakérő lapot kitöltve, és kérheti az imacsoport közös imádságát, legyen az bűnvalló, dicsőítő, hálaadó, vagy konkrét, személyes kérést megfogalmazó ima. Az így összegyűjtött imakéréseket szétküldjük az imacsoportban résztvevőknek, akik vállalták, hogy napi imádságukba belefoglalják ezeket az imakéréseket is. Miért tartjuk ezt fontosnak? A közösségekben való imádkozás az Istenhez való kötődés közösségi kifejezése. A közösen elmondott ima – akkor is, ha az imádkozók fizikailag nincsenek is együtt, vagy nem is egy időben imádkoznak – válaszra számíthat. Az imádságos szívek együtt dobbanása által kifejezett közös akarat talál meghallgatásra, vagy ha nem is mindig adja meg, amit kérünk, megerősíti és megvigasztalja az imádságot kérőt.

A János szerinti evangélium 15,7 verse így szól: „*Ha megmaradtok énbennem, és beszédeim megmaradnak tibennetek, akkor bármit akartok, kérjétek, és megadatik nektek.*” Ebben az igeversben Jézus ígéretéről olvasunk, amit a tanítványainak ad arra nézve, hogy ha a Krisztusban élő közösség Jézus nevében kér valamit Istentől, azt megadja nekik. Fontos hangsúlyozni, hogy itt nem az egyes emberről van szó, hanem a közösségről. A többes szám használata

REMÉNYIK SÁNDOR RAKÉTA-HAJÓ

Valaki ma értem imádkozott.
Nem, nem bírom másképp megérteni
Az édes enyhülést, mely elfogott.
Valaki értem jól imádkozott.

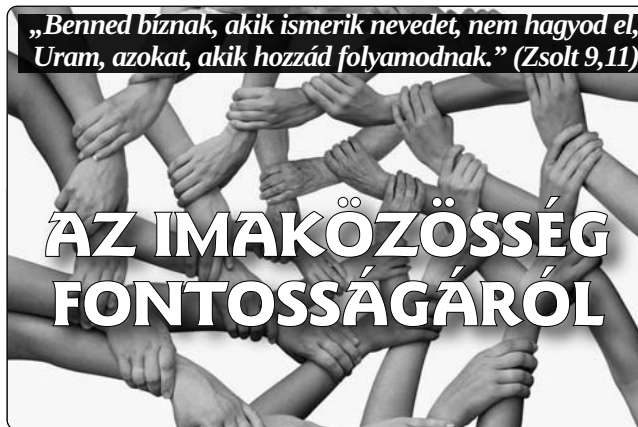
Imája roppant kezdő-sebességgel
Megragadott, és végtelenbe vitt,
Sötét sorsommal bűgva befutotta
Az Isten-távol fény-mérföldjeit.

Mellette naprendszerek múltak el,
Mint vonat mellett éjjel házikók, -
Jézus kikötő-szíve várta már
Az értem kilőtt rakéta-hajót.

És szóltak ott fenn: Jól van, hát legyen.
Függesztessék fel ma este a fátum, -
Egy órára, míg a nap lemegyen,
Legyen neki szabadság, kegyelem.

S egy óráig, míg a nap lebukott,
Áldottam gyöngyházfényű ég alatt
Az ismeretlen rakéta-hajót,
Mely értem Isten trónjáig halad.

Kolozsvár, 1928. június 9

nem véletlen (minthogy a Bibliában semmi sincs „véletlenül”). A Jubileumi Kommentár magyarázata szerint: „A többes számú formula az összhangot jelzi azok körében, akik kéréseikkel őt keresik. A közösen feltárt kérés számíthat a meghallgatásra, az Úr segítségére. Abból a szándékból lesz valóság, ami az Úr elé kerül. A jó dolgok kezdete az imádságban van. Az imádság meghallgatása jelzi, hogy a hívő az Úr erejével jár. Az imádság olyan párbeszéd, amely mozgást, jötteteket szül. Az ember aktívvá válik, a helyes úton jócselekedeteket visz véghez. A jó gyümölcs a szeretet tetteiben nyilvánul meg.”

A közös imádság a hit erősítése és Isten szeretetének megélése mellett segíti tehát a gyülekezetet arra, hogy tettekben megnyilvánuló szeretetben éljen. Egy konkrét bibliai példával illusztrálva ezt, gondoljunk arra, mikor a nagytanács bebörtönözte Pétert és Jánost, de kénytelenek voltak őket kiengedni, mely után „*elmentek övéikhez, és elbeszélték, miket mondtak nekik a főpapok és a vének. Amikor ezt meghallgatták (ti. a gyülekezet), egy szívvel és egy lélekkel felemelték hangjukat az Istenhez*” (ApCsel 4,23-24). A közösség „egy szívvel és egy lélekkel” kérte Istent arra, hogy Jézus nevére adja meg szolgálóinak az igehirdetés bátorságát és erejét. És Isten azon nyomban válaszolt: „*Amint könyörögtek, megrendült az a hely, ahol együtt voltak, megteltek mindnyájan Szentlélekkel, és bátran hirdették az Isten igéjét.*” (ApCsel 4,31) Amikor Pétert ismét börtönbe vetették, és erős őrizet alatt tartották, „*a gyülekezet pedig buzgón imádkozott érte Istenhez*” (ApCsel 12,5), és még azon az éjszakán lehulltak Péter kezéről a bilincsek.

Sok helyen tartalmaz a Szentírás példákat a közös imádságról, mindez a közösségi imádkozás hatásosságába vetett hitünket

erősíti, annak ellenére, hogy sokunkban megfogalmazódhatott kétely azzal kapcsolatban, hogy szó szerint kell-e érteni Jézus szavait: „*amit csak kértek majd az én nevében, megteszem*” (Jn 14,13a). Meghallgatásra találnak-e imádságaink? Erre a kérdésre minden imádkozó ember a saját személyes példáival tud válaszolni, bizonyosságot téve az imameghallgatás mellett, ahol pedig a kétely tagadásá válik, ott a személyes tapasztalat hiányáról lehet szó, mely talán a hit hiányából fakad.

Mondhatjuk tehát, hogy a hívő ember minden kérése meghallgatásra talál? Nyilvánvalóan nem. Az imádságmeghallgatás nem azt jelenti, hogy mindig minden úgy teljeseedik be, ahogy azt kértük. Ordass Lajos evangélikus püspök az imádságról szóló könyvében azt írja: „Ne feledjük el azt sem, hogy mi, akik imádkozunk, emberek vagyunk. Értelmünknek megvannak a korlátai. Isten pedig, akihez imádkozunk – mindentudó. Mi sohasem érthetjük meg Isten tökéletes bölcsességét, mert hiszen akkor már nem is volnánk emberek. Isten szívesen teljesíti kéréseinket szó szerint is, azonban sokszor másként kell döntenie, mint ahogyan mi javasoljuk. Mert ha nem így tenne, akkor már nem volna Isten.”

Ha nem is minden valósul meg, vagy

ha nem úgy valósul meg, ahogy mi azt kértük, egyben biztosak lehetünk, imádságunk nem marad válasz nélkül. A közösségi imádság sem feltétlenül képes a körülöttünk lévő viszonyokat megváltoztatni a saját kívánságunk szerint, de – ahogy Ordass Lajos erre felhívja a figyelmünket – „a szívünkben mindenesetre áldott változás megy végbe Isten előrelátó, bölcs, szerető akarata szerint. És ez jó!”

Szeretnénk bátorítani a kedves testvéreket arra, hogy használják az imakérő lapokat, kérjék közösségünk imaszolgálatát, és ha Istennél válaszra, meghallgatásra talált kérésük, osszák meg velünk örömeiket, és írják le ezeket is az imakérő lapokra!

PAP LÁSZLÓNÉ LELKIPÁSZTOR IGEHIRDETÉSE

VAN-E ÉTVÁGYAD?

Lekció: Jakab 1,19-25

Textus: 1Péter 2,1-3

Kedves vasárnapot ünneplő gyülekezet! Az emberi élet szakaszokra oszlik. Meg szoktunk különböztetni gyermekkort, fiatal felnőttkort, időskort, mi több, öregkort is. Egyházi életünknek is vannak szakaszai, ünnepnapok és azok köré rendelt minősített időszakok. Ilyen minősített időszak az advent időszaka, de ilyen a böjt időszaka is. Az ember különböző szabályokat állított fel arra nézve, hogy ezeket a napokat hogyan is kell megélni, mi az, amit tenni kell vagy lehet, vagy amit nem lehet ilyenkor tenni. Nem mai keletű ez a kérdés, hiszen tudjuk például, hogy Keresztelő János tanítványai méltatlankodva mentek oda Jézushoz, hogy az Ő tanítványai miért nem böjtölnek, amire Jézus természetesen választ ad. A mai emberek is bizony próbálkoznak ilyen-olyan szabályokat felállítani.

Nem céloim, hogy én is felállítsak most itt valamilyen rendszabályt, és azt mondjam, hogy márpedig ez a helyes, viszont Isten mond valamit, mely alapján egy irányvonalat, illetve egy célt kívánok elétek támi, amely így hangzik: „Szent vagytok, ezért ti is szentek legyetek!” Micsoda követelmény! Egy olyan szabály, szabályrendelet halmoz, amelyet mi magunk semmiképpen sem tudunk teljesíteni, hiszen ennek sokféle feltétele van (én nem fogom mindegyiket idehozni), de mégis próbálok valamiféle útmutatást adni számotokra Isten szavai alapján.

Bizony ennek feltétele van. Mert nem elég a régi módon élni. Nézzetek a saját életetekbe, talán tele vagytok félelemmel, tele vagytok a holnappal szembeni aggodalmaskodással, azt se tudjátok hova juttok, amikor majd befejezitek ezt a földi életet, bizonytalanság uralkodik bennetek. Mi az hát, amit tennetek kell? Változtatni, testvéreim. Változtatni kell. Ki kell hajítani mindazt, ami régi. Lelkiképpen kell kidobni. Mit jelent ez? Azt mondja Péter apostol: „levetvén”. Ezt nem úgy gondolta, hogy leveszem, félreteszem, mert jó lesz még esetleg valamikor. Nem! Ettől oly módon kell szabadulni, hogy nincs többé. Nem tehetem meg azt, hogy a bűntől bemocskolt életemre, a bűntől bemocskolt szívemre – mely az élet központja az Ige szerint – egy lelki otthonkát húzok, és eltakarom a szennyet: irigységet, mindenféle patvarkodást, vádaskodást, hát mögötti beszélgetést, és még rengeteg dolgot, amit eltakarok, mintegy szalonképessé teszek. Ez a lelki otthonka nem megoldás. Le kell vetni, ki kell dobni, már soha elő nem

vehető módon le kell mondani róla.

Mi nagyon kényesek vagyunk a látszatra. Lásd be, testvérem, hogy te is. Mert, ahogy felöltözünk vasárnap, ahogy templomba jövünk, hányszor nézzük meg magunkat a tükörben, hogy megfelel-e? Kényesek vagyunk erre. A szalonképes mosolyunk mögött hányszor kivillan a kényszeredettségek, az udvarias figyelmesség mögül kivillan, hogy jaj, meddig kell még tartanom magam, mosolygunk, közben legszívesebben hátat fordítanánk. Vigyázunk arra is, hogy nehogy irigységgel vádoljanak bennünket, vagy bármi mással. Haragtartók, ítélkezők vagyunk. És képmutatók: más mutatunk, mint ami a valóság. Viselkedünk – ugye ismeritek ezt a szót.

„Levetvén” ezeket – mondja Péter apostol. Csak így lehet továbbszárni annak az embernek, aki valóban az Isten gyermeke, mert csak így járhat az Ő útján. Ott van benne a készség erre és a hit, amit megértett, annak a véghezvitele is. Mert nekünk úgy kell cselekednünk, ahogy a mi Urunk, Jézus Krisztus cselekedett. Hiszen a keresztyén szó maga azt

Pap Lászlóné

jelent: Krisztushoz tartozó, Krisztust követő. De ez nem azt jelenti, hogy Ő ott megy messze előttem, még látom, rémlik, mintha látnám. Nem! Hanem közvetlenül utána megyek. Azaz vállalom, amit Ő tett. Vállalom Őt. Vállalom azt, hogy Ő mondja meg, mi legyen az életemmel. Arra megyek, amerre irányít, amely felé visz engem. Kívánok az Atyával lenni, kívánom meghallani, amit mond, elfogadni, amit ad.

És hallottatok, mit kínál nekünk: „tejnek italát”. Valami olyat, ami valóban táplál, és ami – mert táplál – növekedést eredményez azoknak az életében, akik ezzel az itallal táplálkoznak. Milyen hozzáértően adja! Nem támad ránk, hogy most márpedig teológiai tanulmányokat kell hogy folytass, leülsz a Biblia mellé, egy pár szakkönyv meg, és majd akkor tudni fogod, mi van benne. Nem! Még egyszer mondom, nem kemény eledellel, hanem tejnek italával táplál, mert azt akarja, hogy megfelelő módon növekedj a hitben. Nem az az igazán csodálatos és jó, mikor értelmileg eljutunk valahova, mikor már minden szót külön tudunk elemezni, és látjuk az összefüggéseket. Nem az agyunkon kell át-szűrni, hanem a szívünkig kell jutnia annak a tejnek, annak a tápláléknak, ami valóban Tőle való, és életet munkál bennünk.

Nem kell bizonygatnom, a világ sokunkat, sőt, minden Isten gyermekét mérlegre tesz és megmér. Szinte nincs olyan nap, hogy valaki végig ne nézne rajtunk, vajon egészséges-e az a hívó élet, amiről beszél, meg amit állítólal él. Valóban növekszik-e benne az a békesség, amit Jézustól kapott, valóban több-e benne a szeretet? Mérlegre tesz, testvérem. És ugyanígy a mi Urunk, Jézus Krisztus is mérlegre tesz bennünket, Ő is megmér. Észreveszi, ha nincs fejlődés, vagy ha valahol valami visszafejlődés van. De nemcsak megvizsgál, hanem beszél is velünk. És tudod, mit mond? Azt mondja, hogy az, hogy nem olyan módon és mértékben fejlődsz, ahogy az Ő Igéje nyomán, a Szentlélek munkája nyomán lehetne, annak az étvágytalanságot az oka. Étvágytalan vagy. Kisgyermekes anyukák jól tudják, hogy amikor a szopós gyermeküket teával itatgatják, vagy gyümölcslevet adnak neki, amikor eljön a szoptatás ideje, már nem kívánja az anyatejet. Mi is azért vagyunk étvágytalanok, mert valami megterhelte a gyomrunkat, és nem kívánczunk a hamisítatlan tej, az Isten beszéde után. Mi az, ami megfekette? Testvérek, a sok emberi okoskodás, amikor boncolgatjuk az Isten beszédét. Magyarazzuk Neki így, magamnak amúgy, aztán másoknak megint másként, ahogy számomra éppen aktuális. Meg a tévhités. És a sok mérgezett eledel, amivel tele van a média, a közbeszéd, ami megfekszi a lelket, és valahogy úgy érzed, nem kell az, amit az Isten mond. Mert Isten mindig úgy kezd, hogy magához hív, megszólít és elmondja. Mit mondott Pálnak ott a damaszkuszi úton? Mit kergetsz engem?! Mit mondott Jézus a tíz meggyógyított leprás közül egyedül visszatért samáriai férfinak? Hát a kilenc hol van? Mindig feltesz kérdéseket, és az a kérdés mindig a baj gyökerére mutat rá.

Nos, testvérem, feléd is elhangzott már a kérdés: Tudod-e, hogy mi az, ami megfekszi a gyomrod? Ami miatt nincs étvágyad, és ímmel-ámmal nyúlsz ahhoz, amit Ő kínál? Pedig Isten gyermekének növekedni kell. Te most tanítvány vagy, aki csak tanulni akar, aki bizonyos szabályait az Úrnak magára veszi és cselekszi, vagy megtért, Isten országának polgára, az Atya gyermeke vagy-e? Ez volt a kérdése a Zsidókhöz írt levél írójának is.

Azt írta a gyülekezetnek: „Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy az Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket, és olyanok lettetek, akiknek tejrre van szükségetek, és nem kemény eledelre. Mert mindaz, aki tejjel él, járatlan az igazságnak beszédében, mivelhogy kiskorú: Az érettkorúaknak pedig kemény eledel való, mint akiknek mivelutknál fogva gyakorlottak az érzekeik a jó és rossz között való különbségtételre.” (Zsid. 5:12-14.) Akinek gyakorlott már az érzeke a különbségtételre, az felismeri, hogy: Uram, igen, én még tanítványodként járok Hozzád, tanítasz engem, már sok mindent megtanítottál, de még hordom a lelki otthonkamat, még takargatom, még nem adtam át neked bűneimet, nem kértelek, hogy a kőszív helyett adj nékem hússzívet, még nem, de segíts, hogy most ezt megtegyem, és tanítványodból gyermekeddé legyek.

Kiderül – látjátok ebből az igéből is –, hogy ahogy a testi életben, ugyanúgy a lelki életben is van visszafejlődés. Ne csodálkozz, amikor valahogy olyan könnyen elmarad az igeolvasás, olyan könnyen elmarad, hogy elmenjek vasárnap a templomba. De milyen csodája Istennek, hogy utánunk jön, beszél velünk, mert jó terve van velünk, és ugyanakkor megteszi azt a csodát is, hogy abból a piciből, ami még bennünk megmaradt, egy nagyot hoz elő. Az elvetett mag olyan nagy fává növekedhet, hogy madarak raknak fészket rajta. És akkor már azt fogja mondani: Most már adom a kemény eledelt, most már beszélek veled úgy, mint aki gyermekemként a családomhoz tartozik, akit tehetem, hogy feddek, tehetem, hogy irányítom az életét, mert hozzám tartozik, és vigyázhatok rá, hogy el ne tévedjen az úton.

Testvéreim, felteszek egy kérdést: Van étvágyatok? Nem a kilóitokra gondolkodok, mert abból – úgy nézem – van. A lelki étvágyatokra gondolkodok. Vannak sokan, akik nem reggeliznek. Nincs rá szükségük. Mi jellemző rátok lelkiéppen? Ugyanez? Nem kell reggel az Isten beszéde? Megvagy anélkül, mert annyi minden vár rád, amit el kell intézni, meg kell oldani? Vagy mert kötelezőnek érzed, azért egy-két verset a kiírt igékből, a „Mindennapi kenyérünk”-ből úgy lenyomsz, hogy na, mégis... de aztán szaladsz a napi dolgok után. El sem hiszitek, hogy milyen komoly következményei vannak ennek. Kiszegényedik az ember hitélete, visszafejlődik, és az Úr segítségével bizony majd megint az alapoktól kell – most már tényleg annak – az újnak megépülnie. Mert újjá kell születni, hogy újjá legyen minden az életünkben.

Jakab apostol is arra biztatott bennünket, hogy az Igének ne csak hallgatói legyünk, hanem megtartói is. És higgyétek el, hogy ez csak akkor lehetséges, hogy ha azt az Igét befogadtuk, és az, mint a vérünk kering bennünk. Éltes bennünket, táplál bennünket, hiszen a vérünk is hordja magával azokat az alkotóelemeket, amelyek a

szervezetünk táplálására vannak. Az Ige is így akar forogni bennünk, élni bennünk, hogy növekedjünk.

De még egy fontos dolgot hadd mondjak el. Az Isten Igéje nem szezongyümölcs. Nem lehet csak úgy kampányszerűen eszegetni, aztán máskor pedig eszembe se jut. Idénygyümölcsként időnként fogyasztani, máskor rá se fűtülni. Így nem lehet. Mindannyiunkban ott kell lennie a vágyakozásnak, a hajlandóságnak arra, hogy adok érte, fizetek érte. Adok érte időt, hogy végigolvassam, elgondolkozzam fölöttem, mi több, megrágjam, és imádkozni tudjak azért, hogy hasznosítani tudjam. Ehhez idő kell. Adok-e érte időt, odafigyelő szándékot, hogy megvehessem az aznapit, ami majd elég lesz arra, hogy továbbvigyen engem az Isten gyermekeinek, az én életemnek útján?

Textusunk harmadik versében azt olvastuk, hogy „mivel izleltétek, hogy jóságos az Úr”. Bizony ezért kell, ezért tudjuk és ezért lehetséges megcselekedni, hogy levetjük, odaadjuk az Úrnak, nem vesszük vissza; csak így lehetséges, hogy aztán megvesszük, megesszük az Ő beszédét és élünk általa. Ne mondd, testvérem, hogy még sose ízlelted az Úr jóságát! Ízlelted a mindennapokban, amikor föl tudsz kelni még értelmes emberként, olyan lábakkal, karokkal, minden egyébvel, ami még működik, és hálát adhatsz. Aztán megízlelted az Úr jóságát akkor is, amikor valami gubancos dolgot odavitted, hogy Uram, segíts – csak ennyit. És megtapasztaltad, hogy segít. Megízlelted a jóságát, ha beteg lettél és kiáltottál: „Uram, Dávidnak fia, könyörülj rajtam”, mint a vak Bartimeus – és könyörült. És éppen ezért, mert megízlelted az Úr jóságát, meg kell tenned, hogy „most már magamat egészen neked szentelem”. Hányszor énekeltek! Nem tartok meg semmit. Mindent neki adok, mert az az Ige, amelyet Ő ad, az táplál. Az teszi virulóvá az ember sápadt arcát, fényessé a meghomályosult, borús tekintetét, és a fáradt, gyöngye, élni is alig tudó embert megerősíti.

Nos, testvérem, én arra szeretnék buzdítani benneteket, hogy senki ne őrizgesse a régit! Ne is keresgessen semmiféle lelki otthonát, hanem álljon – úgy ahogy van – az Úr elé! Hiszen ízlelted már az Úr jóságát. Ne gondolkozz éppen ezért, kelljen az új! Mondjad: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” És amikor megmondta – mert meg fogja –, akkor engedelmessédj annak! Engedd, hogy az az Ige az Ő Szentleke által átjárjon, és a te életedet formálja!

„Szentek legyetek, mert én, az Úr, szent vagyok.” Ez a feltétel, amit elének tárt a mi Urunk. Milyen jó! Arra kérlek, hogy ne koplalj, de legyen helyes a táplálkozásod ebben a böjti időszakban! Ne koplalj, élj az Isten Igéjével, és meglátod ennek áldásos hatását! Adja az Úr, hogy örvendezhess ennek! Ámen.

(Az ige hirdetés elhangzott a pomázi református templomban, 2015. február 22-én.)

REMÉNYIK SÁNDOR

AZ ÉN BÉKESSÉGEM

Ha eljönne a Csoda könnyű szárnyon,
S szívembe egyszer az a béke szállna,
Amelyre szörnyű szomjúsággal vágyom: –
Előbb elzárnám a láda fiába.
Tűnődve rajta, hogy ez hogy esett,
Trónolnék vele a világ felett.
Nagy-óvatosan körültapogatnám:
Hogy hát igazán, igazán nem álom?
Nem riasztja el első mozdulásom?
De aztán végigvinném a világot:
Testvér, testvérem, rokonom, barátom,
Itt, itt a béke, itt van aranytálon!
Itt, itt van mindennek a megoldása,
Szűnjön szívetek szünetlen sírása!
És elrendeznék mindent olyan szépen:
Nem volna sokkal szebb az üdvösségben.

Kolozsvár, 1925. január 8.

BÉKESSÉG ISTENTŐL

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – a szív,
Amíg ver, mindörökre nyugtalan.
De mindörökké nyughatatlanul,
Istentől mégis Békessége van.
Nyugalma nincs, de Békessége van.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – vihar,
Örök hullámozás a víz felszíne.
De lent a mélyben háborítatlanul
Pihen a tenger s az ember szíve,
Hadd hullámozzék a víz felszíne.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – s ez a
Nyugtalanság, mint a járvány, ragad.
Te sugarazd szét békességedet
És szóval, kézfogással másnak add.
Az Isten Békessége is ragad.
Békesség Istentől.

Reggel mondd, délben mondd, és este mondd
A Feltámadott első, szép szavát.
És ragyogóbbá lesz a reggeled
És csillaghímesebb az éjszakád.
És békességesebb az éjszakád.
Békesség Istentől.

Békesség Istentől: mi így köszönjünk,
Hogy köszöntésünkben lélek legyen –
Vihartépett fák – ágainkon mégis
Vadgalamb bűg és Békesség terem.
Békesség: köszöntésünk ez legyen.
Békesség Istentől.

Kolozsvár, 1935. február 5.

„Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.” (Mt 16,24)

„HALLOTTAM IMÁDSÁGODAT”

A gyülekezetünk korábbi lelkipásztorától, Pap Lászlóné Erzsike nénitől kapott kazettákból ez alkalommal egy Pap Lászlóval készített interjút olvashatnak a kedves testvérek, melyet 1995. július 12-én adott le a rádió „Discsérjétek az Urat – A reformátusok félórája” című műsorában.

Kedves hallgatónk! A keresztyéneknek a Biblia Isten írott szava, igéje. Az írott igen keresztül Isten megszólít, utat mutat, formál. „Életformáló ige” sorozatunkban ezt a folyamatot, ezt a tényt különböző ma élő emberek életében szeretnénk bemutatni. Ma Pap Lászlóval, a pomázi gyülekezet lelkipásztorával beszélünk, ő számol be minderről.

■ A lelkipásztor az ige hirdetője, szinte naponta. Szükséges ehhez, hogy az igehirdető is megszólítsa az ige, hogy valamilyen változást hozzon az életébe? Nem elég a szolgálathoz az, hogy öt évig teológiát tanult?

■ Az utolsó kérdéssel kezdem a választ, és kategorikusan úgy kell felelnem, hogy nem. Nem elég. Az, amit a teológián tanul az ember morzsája legföljebb annak, amit tudnunk kell. Szükséges, de nem elégséges. A kérdés elejére visszatérve pedig, ha énnekem nem beszél az ige, ha velem rajta keresztül nem beszélhet az Úr, akkor én képtelen vagyok igét hirdetni. Akkor bölcselkedhetek, elmélkedhetek, mondhatok esetleg okos dolgokat, összeolozhatok három prédikációból egy negyediket, de az nem lesz igehirdetés. Én ezt nagyon tudom, mert megtérésem előtt is lelkész voltam, és azok szerint, akik akkor is hallgattak, nem is volt rossz, amit mondtam, de számomra nem volt üzenet. Ezt most érzem, hogy milyen iszonyatos nagy különbség van a két élet között, az óember és az újember között, amikor először velem beszél az Úr. Én a szolgálatokra is így készülök, hogy igét kérek. Ha nincs igém, addig nyugtalan vagyok, mint az oroszán föl-alá járkálok a ketreben. Abban a pillanatban, amikor megkaptam az igét, gyakorlatilag már a vázlat is ott van, hiszen az ige magyarázza az igét, olyankor hirtelen teljes békességem lesz, és akkor végiggondolom, hogy Uram, nekem mit üzensz ezáltal. Aztán a következő gondolat ez, hogy ebből mit mondhatok el a gyülekezetnek? Mert valami csak nekem szól, azt Isten ellen való vétek továbbadni, van ami nem nekem szól, azt meg elhallgatni Isten ellen való vétek. Tehát nagyon bensőséges, megszólított és megszólítható kapcsolatban kell lennem az én Urammal ahhoz, hogy létrejöhessen az a csoda, amit így hívunk, hogy igehirdetés.

Az én életem vezérigéje, vagy úgy is mondhatnám, hogy a megtérésem igéje az Ézsaiás 38,5b volt. Két szó mindössze. De ahhoz, hogy ezt megérthessük, kicsit előbből kell kezdenem. Alkoholista voltam, és mint ilyen, voltam lelkész is. Szándékosan nem mondom, hogy lelkipásztor, mert nem voltam

pásztora a rám bízottaknak. És ebben az állapotomban egyszer csak meglátogatt – még az örkényi parókián – egy fiatalember, toprongyos, büdös, látszik rajta, hogy ő is másnapos legalábbis, és kéri, hogy segítsek rajta. Békítsem ki a menyasszonyával. Az első, ami hirtelen az eszembe jutott, hogy öregem, így nem mehetünk haza, gyere, fürdőj le, adok neked tiszta alsóneműt, tiszta harisnyát, aztán

Pap László

majd visszahozod. Nem volt még bojlerünk, és ahogy a fürdőszobahengerbe begyújtottam, úgy hirtelen végigszaladt bennem egy gondolat, hogy Úristen, de jó lenne, hogyha valaki engem is megfogna, berakna egy kádba, és megtisztítana. Aztán ahogy jött a gondolat, úgy ment is el. A fiút másnap visszavittem, kibékültek, azóta két gyermek boldog apja, tudomásom szerint nem iszik.

Ezzel a dolog részemről elintéződött, az Úr részéről nem. Hónapokkal később egy lelkészársam elvitt egy csendeshétre. Akkor én már olyan állapotban voltam, nekem teljesen mindegy volt. (És itt zárójelben valamit betoldanék: Különös kegyelme az Úristennek, hogy engem ő ragadott meg, mert ha akkor egy szekta visz el, oda is elmentem volna, és én nem tudom már, mi lett volna belőlem, lehet, hogy fölakasztottam volna magamat.) Szóval, elvitt a lelkészbarátom egy csendeshétre, ahol a bemutatkozás alkalmával egy-egy igét kaptunk. Én ezt a két szót kaptam: „Hallottam imádságodat.” Abban a pillanatban mintha rám szakadt volna az ég, mert azonnal tudtam, hogy miről van szó, azonnal világossá vált, hogy ott az örkényi fürdőszobában térdelve, begyújtás közben elnyöszörgött – tényleg szívből jött, és nem szépen cirkalmazott, megfogalmazott – imádságomra válaszol az Úr. „Hallottam...” Így kezdődött.

Aztán azon a héten minden, de minden el- lenem szólt, minden arról beszélt, hogy elveszett ember vagyok, ugyanakkor valahogy mégis azt éreztem, hogy aki ezt mondja, az engem nagyon szeret. Nem tudom miért, nagyon nehéz ezt megmagyarázni, mert ami a szív mélyén játszódik le, az nem szájról való téma, mégis megpróbálok megfogalmazni: Az a két szó, hogy „Hallottam imádságodat”, egy olyan Istent ábrázolt ki előttem, akinek már azt is elhittem, hogy úgy szerette a világot, s benne engem, hogy az ő egyszülött fiát adta értem, akinek már azt is elhittem, hogy hatalma van megszabadítani engem az én nyomorúságomból is. Három napig bírtam az igezáport, és a harmadik nap délutánján jelentkeztem beszélgetésre, és akkor mint amikor a zsilipet fölhúzzák, szakadt ki belőlem minden nyomorúság. Nem kényszerített az Isten arra, hogy valljak, de az a szeretet, amit kiéreztem a hangjából (az ítélő hangjából is), arra késztetett, hogy mondjak el mindent igazán – vagy a teljes igazságot az újfodítás szerint –, ahogy a vér folyásos asszony mondja el Jézusnak.

Attól a pillanattól kezdve beszélő viszonyba kerültem az Úrral. Az ige, ami eddig a kommentárokon keresztül mondott valamit, ha mondott, vagy más igehirdetők szaván keresztül, most egyszerre élővé vált. Minden egyes esetben üzenetté vált. És én azóta is áldom az Urat, hogy nekem nem voltak visszaeséseim semmilyen tekintetben, tehát sem az alkoholizmusba nem estem vissza, sem ebbe a süket csöndbe, hogy az Isten valami miatt nem beszél már velem. Azóta is keresem, sőt igényelem – ha nem lenne Istennel kapcsolatban szemtelen kifejezés –, akkor követelem tőle, hogy szólítson meg, mert nagyon tudom, hogy nála nélkül semmit sem cselekedhetem. Az a csodálatos, hogy ezt a gyülekezet is érzi.

Engem nagyon megdöbbenett, amikor egy vendég igehirdető volt itt, és utána megkérdezték tőlem, hogy mondja, tiszteletes úr, megtért ez az ember? Irto kínos volt nekem, mert kollegáról általában nem szoktunk nyilatkozni, de elárulta a szolgálata. Én azóta azért imádkozom, hogy nekem soha

ELHUNYT ERDÉLYI SÁNDORNÉ

Életének 89. évében 2015. február 22-én hazatért Megváltó Urához Erdélyi Sándorné Piroska néni, református közösségünk egykori kántortanítójának, Erdélyi Sándornak az özvegye, gyülekezetünk jelenlegi kántorainak, Kissné Erdélyi Piroskának és Erdélyi Sándor presbiternek az édesanyja. Életéért hálát adva családtagjai, gyülekezetünk, valamint mindazok, akik ismerték és szerették őt, február 26-án vettek tőle végső búcsút a pomázi református temető kertben. A temetési szolgálatot Dr. Szűcs Ferenc lelképásztor, teológiai professzor és Nyilas Zoltán esperes végezték.

ne tegyék fel ezt a kérdést, hogy tiszteletes úr, megtért-e. Mert megtért, azt tudjuk, de maga miért esett vissza, vagy miért halványult el a szolgálata, miért lazult meg az Úrral való kapcsolata? Ha ez nekem imatémám, akkor szeretnék erről soha meg nem feledkezni, és úgy odaállni naponként a készülő szolgálatok előtt az Úr elé, hogy szólj, Uram, mert hallja a te szolgád.

Ma két temetésem is lesz, plusz egy esti szolgálatom, és mondhatom nagy örömmel, hogy fogalmam sincs, hogy mit fogok mondani a temetésen, de az ígét már tudom. És ha még lesz egy kis időm – márpedig lesz – elcsendesedni fölöttem, a tegnap este megkapott, kiimádkozott ige egyszer csak beszélni fog, nemcsak nekem, hanem rajtam keresztül másnak is. És addig, amíg úgy tudok odaállni az Úr elé, hogy nekem semmim nincs, de neked mindened van, vagy úgy, ahogy a kananeus asszony áll oda, hogy én ugyan eb vagyok, én ugyan méltatlan vagyok arra, hogy bármit adjál nekem, de nem vagy te olyan szegény, hogy ne tudnál nekem is adni, addig én nem félek attól, hogy nem lesz miről szolgálnom.

■ *Hallottuk, hogy Isten ígéje hogyan munkálkodott az életében, és továbbhat ez a gyülekezetekben is?*

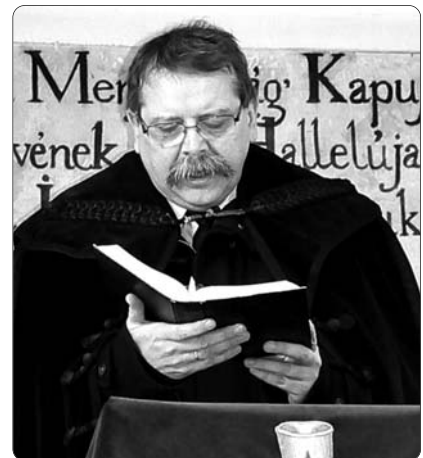
■ Hogyne! Nem szűkkeblű az Úr. Én így tudnám összefoglalni, hogy először is új életet támasztott néhány presbiterben. Aztán új életet támasztott azokban a családokban, ahol a férfiak megtértek. Ez is nagyon csodálatos, hogy nem a nők tértek meg előbb, hanem először a férfiak. Aztán megrendítő módon munkálkodott az ifjak között. Ma a gyerek-istentiszteleteinket kivétel nélkül megtért fiatalok tartják, mindkét gyülekezetben, pontosabban mind a háromban, mert Csobánkára is egy hívő budakalászi kislány jár fel, és a teológusunkkal felváltva tartja az istentiszteletet. Tehát én akármerre nézek, csak azt látom, hogy az Úr csodásan működik.

■ *Köszönjük szépen, és Isten áldását kívánjuk mindhárom gyülekezetben, Budakalászon, Csobánkán és Pomázon való szolgálataidban.*

(A riporter Pálúr László volt.)

A CSALÁDSEGÍTŐ MISSZIÓ SZOLGÁLATA 2015. március 8.

A Magyar Református Egyház társadalmi missziós szervezetei közül idén a Házasság- és Családsegítő Szolgálat mutatkozott be a március 8-ai istentiszteletünkön. Tóth János misszióvezető lelképásztor hirdette közöttünk Isten Igéjét és Szőke Etelka református lelkész, a Szolgálat munkatársa szövegezte a misszió céljairól, lelkigondozói, krízis intervenciói tevékenységéről. Gyülekezetünk az alkalom perselypénzével a misszió szolgálatát támogatta.

A KIRÁNDULÓ CSOPORT HÍREI

Kiránduló csoportunk február utolsó szombatján ellátogatott Pilisszentkeresztre, s útközben betért a falumúzeumba is, ahol az összegyűjtött régi használati és berendezési tárgyak megtöltene egy szoba-konyha-spádjot. A kiállítás jól tükrözi a szentkereszti sok évtizeddel ezelőtti életét. Ezután rövid tisztelegő látogatást tettünk a Klastromkertben, Gertrudis királyné forrásánál, hogy felfrissülve nekivágyjunk a Hosszúhegy erdei útjának, mely átvezet Csobánkára. Még most is megdöbbentő volt látni a tavalyi jégkár pusztítását, bár az erdészet szorgos tevékenységének nyomai – a farakások – mindenhol tapasztalhatók voltak. Alaposan elfáradva szálltunk buszra Csobánkán. Megtapasztaltuk, hogy a Hosszúhegy valóban hosszú.

*

Március 14-én délután – mint tavaly és az előtte való évben is – koszorúkat és nemzeti színű szalagot helyeztünk el a református temető honvédsírjain. Ez alkalommal egyszerű fejféval pótoltuk Takách Mihály honvédtüzér eltűnt sírkövét. Ebben segítségünkre volt a temetkezési vállalkozó, és nem kért pénzt sem a fejféért, sem az általunk megrendelt feliratért. Ezúton is köszönjük! Így most már bárki, aki arra jár, olvashatja, hogy ebben a családi kriptában egy 48-as honvéd nyugszik. Szándékunkban áll a többi családi sírboltot (a Mares István hamvait rejtő Mares-kriptát, Göböl László honvédfőhadnagy sírját és Andreánszky Zsigmond családi kriptáját) hasonló módon megjelölni.

K.Dné

Ez a két szó azért íródott le, mert a címzett gyülekezetet Pál fel akarta ébreszteni. Mert nem csupán egy elalvó emberről van szó, hanem – ami szomorúbb – sokakról. Hiszen Galácia több várost magába foglaló terület elnevezése volt, s a levél éppen ezért az Apostolok Cselekedeteiből ismert Antiochia, Ikónium, Listra és Derbe gyülekezeteinek is szólt. Pál – ahogy a 6:11-ben tudatja – saját kezével írja féltő sorait. Ő, aki valamikor a bűn, a sötétség rabja volt, de világgosságot nyert emberré lett, látja a veszélyt. S nem csupán az ellenséget, és lopakodó aknamunkáját, hanem már jelét is, hogy vannak, akik – s most Péter levelét idézem – „... betelt rajtok az igaz példabeszéd szava: az eb viszatért a saját okádására és a megmosódott dísznő a sárnak fertőjébe.” (II. Péter 2:22.) Péter, az egyszerű halászember, egyszerűen és érthetően fogalmaz. Nem kendőzi a tényt, hogy azáltal mintegy felmentse az érintetteket.

Pál, amikor értesül a gyülekezetekben történetekről, megdöbben a galáciaiak feledékenységén: „Csodálkozom!” – Bizonyára szinte látta maga előtt a lelkes embereket, akik hitet tettek Jézus szabadító, kegyelmes szeretetéről – akik fogadták, hogy átadott életükkel Isten országát és embertársaik javát fogják munkálni –, látta a szép indulást, s most szomorúan állapítja meg, hogy elhajlottak. „Ó, balgatag galáciabeliek, kicsoda igézett meg titeket, hogy ne engedelmessédjétek az igazságnak!” (3:1.)

Nem tehet mást, szólnia kell, ébresztenie kell! Nem néz önmagára, nem zavarja, ha ítélkezőnek tartják, keménybeszédűnek – egy a fontos számára, hogy oszoljon a homály, derüljön ki az igazság. Az igazság pedig leleplez! Leleplezte őt, aki a Törvény alatt élt, cselekedett, és vált Isten ellenségévé, gyilkossá. Aztán az Igazság – aki maga Jézus – felemelte, megtisztította és betöltötte önmagával. Most pedig általa kell elmondja az ébresztő szavakat.

Isten gyermekének haszonra adatott a Léleknek kijelentése. (I. Kor. 12:7.) S tudjuk a talentumok példázatából, hogy csak az a hű és engedelmes szolga, aki a rábízottakat kamatoztatja. (Máté 25:14-30.) Pál nem tehetett mást. A szomorú hírek mégsem töltötték el félelemmel. Pedig látta a keserű valóságot, tisztában volt a Sátán erejével, s talán már százalékosan is kiszámította valaki „jótét” hírhozó, hogy hányan fordultak el az igaz hittől.

Testvéreim, a félelem gúzsba köt! S ha valaki felett úrrá lesz, az óhatatlanul összeadja magát a félelem urával. Neki enged, félelmei irányítják gondolatait és cselekedeteit, és nincs hasznára se magának, se másnak. Sőt vesztes lesz! Elveszti a hit adta biztonságot, az Úrban való elrejtettség tudatát, a reménységet Jézusban, aki azt mondta: „... ímé én tiveletek vagyok min-

den nap a világ végezetéig.” (Máté 28:20.)

Sok évtized telt el országunk felett azóta, hogy félelem uralkodott az emberek lelkén. Ki így, ki úgy igyekezett igazodni. A 40-es és az 50-es években hűséges „pálok” ébresztettek, és sokan ébredtek is, felismerték, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia, és nekik Megváltójuk. Aztán? Aztán sokan és hamar „más evangéliumra” hallgattak – holott „nincs más”! S lett a lelkük sivár, kimeszelt ház, ahova a régi gazda hetedmagával igyekezett vissza. Örömtelenné váltak a napok és az évek. De maradtak hűséges, félelmeiktől szabad, a bűnös embert szeretettel intő szolgák, a mai „pálok”. Akik vallották azt, amit Pál az efézusi véneknek mondott: „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.” (Ap. Csel. 20:24.)

Isten megváltott gyermekei mit tesznek talentumaikkal? Haszonnal tudnak-e majd elszámolni, amikor a Gazda visszajön?

Mielőtt azonban bárki válaszolna, alázatosan vizsgálja meg magát. Mert szájjal lehet vallani: „Mert nékem az élet Krisztus!” (Fil. 1:21.), de ha az az élet nem Krisztusról beszél, akkor Pállal kell szóljak: „Féltelek titeket!”

Mindenkit, akinek fontosak az ünnepek, de az, akiről az ünnep szól, csak melleszereplő, a háttérben marad!

Mindenkinek, aki hallgatja az Igét, de az nem neki, hanem mindig a másíknak szól!

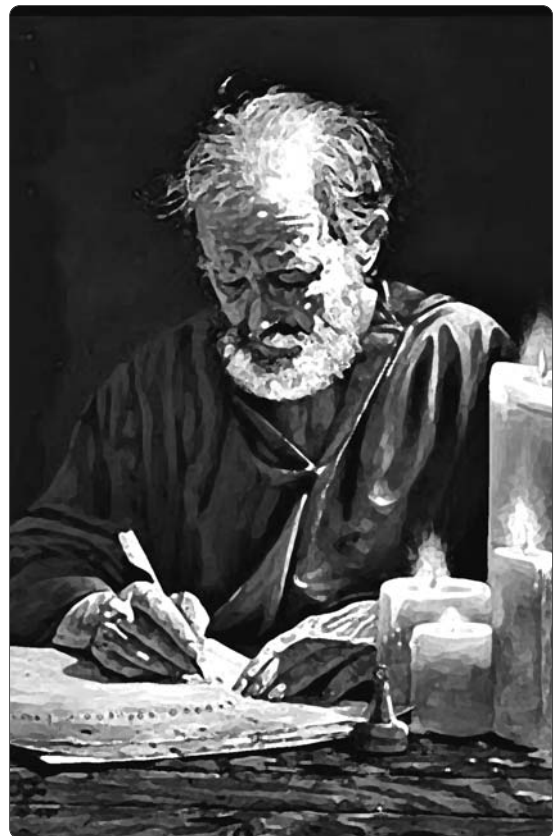
Mindenkit, aki bűneit megvallja, mert terhétől szabadulni akar, de az élete feletti uralmat nem adja át az Isten Fiának!

Mindenkit, aki maga-állította szabá-

lyok, törvények szerint éli az életét, de nem kérdezi meg: „Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem?”

„Féltelek titeket!” – ezek bár Pál féltő szavai, de Jézus az, aki kimondatja vele, hiszen elsőrendű Ő az, aki félt. Aki kész volt keresztre menni, hogy az átok alá került ember általa áldást nyerhessen. Aki elnyerte, az ragaszkodjon az áldások forrásához, merítsen belőle, s ez a „védőital” meg fogja őrizni a lélekfertőző gondolatoktól és cselekedetektől. Azok pedig sokszor mentő, segítő megoldásokként ajánlják magukat, s aki nem áll védelem alatt, el fog bukni!

Pál így inti a levél címzettjeit: „Ne tévelyegjétek, Isten nem csúfoltatik meg, mert amit vet az ember, azt aratja.” (6:7.) Világos beszéd! Katona József Bánkja felismerte ezt, mert így szól: „Nincs a teremtésben vesztes, csak én!” (Bár hozzá kell tennem: a teremttség is, mely az ember bűne miatt átok alatt él!) De mindenki vesztes, aki az Isten helyett a gonosz tanácsára hallgat, aki követi teste vágyait,

s a teljes, Vele való közösség helyett, melyben önmagával mindent nekünk ad a mi Urunk, csak morzsákat, csak valami ajándékot kér.

Bárcsak ez a mostani Húsvét meggyőzött volna mindenkit arról, hogy komolyan kell venni az Ige szavait, mert bennük a minket féltőn szerető Isten akar megővni egy nagy csalódástól!

Pap Lászlóné lelkipásztor

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a fedésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre; hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (2Tim 3,16–17)

„...elsősorban nekünk, református keresztyéneknek kell feltenni a kérdést önmagunknak, hogyan is állunk a Bibliával? Mit is jelent az, hogy magunkat az Ige egyházának nevezzük? Mit jelent a „sola scriptura”, azaz „egyedül a Szentírás” reformátori elve? Bár énekeljük a szép éneket: nem hagyjuk el a Bibliát – de nem hagytuk-e el mégis a Bibliát?” (Győri István, Sárospatak)

Miért?

Az emberiség számára már a legkorábbi időkben is fontos volt, hogy az őket körülvevő világ dolgait mérni, értékelni tudják. Ez alapvetően szükséges volt a kereskedelemben, a földmérésben, a tudományokban, például az építészetben, de az élet

Kerekes Balázs

képtelenek vagyunk tájékozódni, egy pontos mérték hiányában nincs, amihez igazíthatjuk életünket, értékrendünket. Életünkben nap, mint nap megoldandó problémákkal szembesülünk, naponta akár több tucat kisebb-nagyobb, néha létfontosságú, életünket hosszútávon meghatározó döntést kell hoznunk. Honnan szerzünk információt, kitől kérünk tanácsot, mit olvasunk, milyen véleményeket követünk, kit tartunk szakértőnek, kiről gondolhatjuk, hogy mérvadó a véleménye, hogyan szűrjük meg az információkat? A mai információs társadalomban feldolgozhatatlan tömegű információ ömlik ránk, hogyan találhatjuk meg, mi a hiteles, és mi a szemét? Csak a hiteles információk és az információkhoz való helyes hozzáállás segíthet abban, hogy a problémáink megoldásában sikeresek legyünk és ne valljunk kudarcot. Ez azt jelenti, hogy nem csak az információ forrása és tartalma a fontos, hanem az a mód is, ahogyan feldolgoztuk azt, milyen következtetéseket szűrünk le belőle.

Isten értékesnek, egyedinek alkotott, közösségre hívott Önmagával. Ebben a közösségben maradhattunk volna igazán rendezett kapcsolatban embertársainkkal és magunkkal. Ám mindnyájan elfordultunk ettől a lehetőségtől, az Istennel fenntartható közösségtől, magunkat választottuk, az egónk megelőzte Istennel megteremtett közösségünket. Ez minden problémánk valódi oka, és ennek a felismerése vezethet el a probléma megoldásához. Isten sajátos utat választott minden ember életének rendezéséhez. Kijelentéseit, akaratát emberi sorsokon keresztül tette nyilvánvalóvá, és végső soron Jézus földi életében lett ez a kinyilatkozás teljes. Ennek a kinyilatkozásnak írásos formája a Biblia. Napjainkban már nincs sok vita a Biblia hitelességéről, történelmi eseményeiről és különös tekintélyéről. Bízhatunk abban, hogy Jézus valóban azokat a szavakat mondta el, amelyeket az Újszövetségi írásokban találunk. Bízhatunk abban, hogy ezeket a könyveket és leveleket azok írták, akik kortársai voltak Jézusnak, sőt talán még szemtanúi is a leírt eseményeknek. Bízhatunk abban is, hogy Jézus Isten kijelentéseinek tekintette a Bibliában található ószövetségi írásokat. A Biblia lényegében Isten önmagáról való tanúságtétele. Mégis, hányan olvassák gyülekezeteinkben önállóan a Bibliát?

Ha Isten kegyelméből és szeretetéből újjászülettünk, akkor egy másfajta mérték birtokába jutunk, amit a Biblia világosságnak nevez. Attól a pillanattól kezdve egészen másként látjuk és értékeljük a dolgokat, az egész világot, de legfőképpen Istent és magunkat. De nagy hibát követnénk el, ha azt gondolnánk, hogy már birtokában vagyunk a teljes ismeretnek és világosságnak. A megismerés, a megszentelődés egy folyamata, ami egész földi életünkön át tart. Isten azt akarja, hogy közösségben legyünk és maradjunk Vele. Ehhez nélkülözhetetlen Isten Igéje, hogy „az ige által megtisztítva megszentelje” gyermekeit (Ef 5,26).

Fontos, hogy nap mint nap éljünk

NAPI CSENDESSÉG
A BIBLIA OLVASÁSA: MINDIG MEGÉRTEM?
Presbiteri bibliaóra: 2015. március 3.

(Készült Judák Endre: REFORMÁTUS PRESBITERI FÜZETEK II. című könyve felhasználásával)

minden területén. A mérés tulajdonképpen valamiféle összehasonlítás: a mérendő dolgot valamilyen fix, mindenki által ismert nagyságú egységhez hasonlították. A hosszúság mértékegységét például az emberi testtől származtatott egységekkel helyettesítették: hüvelyk, arasz, láb, könyök, öl stb. (A könyökről – „sing” – a Bibliában több helyen is olvashatunk.) Előnye az volt, hogy e természetes mértékegység mindenütt rendelkezésre állt, de az azonosság esetleges volt: különböző embereknek különböző méretű testrészeik voltak. Ennek ellenére ezeket a természetes mértékegységeket nagyon sokáig használták, mivel a mindennapi életben úgy ahogy megfeleltek.

A XVIII. században a természettudományok és a technológiai fejlődés számára már egzaktabb mértékekre volt szükség. Ezért elhatározták, hogy például a hosszúság mértékegységét a Föld egyik délkörének hosszából vezetik le: megmérték a Párizson áthaladó negyed délkör hosszát, annak tízmilliomod része lett az egység, neve pedig, a méter, a görög „metron” szóból származik, ami mértéket jelent. Márványlapokból elkészítették az ősmétert is, amit az utána következő században tökéletesítettek: pla-

tina-iridium ötvözetből készítettek méteretalon rudakat, amikhez lehetett viszonyítani, hitelesíteni az egyes országok méteretalonjait, ezekhez pedig az összes többi hosszúsági mérőeszközt. Ezt a hitelesítést nem csak egyszer kellett elvégezni, hanem rendszeres időközönként: minél pontosabb és fontosabb dolgok mérésére használtak egy mérőeszközt, annál gyakrabban kellett a hitelesítést elvégezni.

(Ma már a méter definícióját a fény által – vákuumban – a másodperc 1/299 792 458-ad része alatt megtett út hossza adja. Ezt egy világhírű magyar fizikus, Bay Zoltán javasolta, aki református családból származott: apja és bátyja református lelkész volt, ő maga pedig a tanulmányait a Gyulavári Református Felekezeti Fiúiskolában, majd a Debreceni Református Kollégiumban végezte.)

A fentiekből is jól látszik, hogy az anyagi világban általános törekvés egy minél pontosabb, ha lehet, állandó viszonyítási alap meghatározása. Könnyen beláthatjuk, hogy ezek nélkül a fix viszonyítási pontok nélkül a világunk nem működne.

Ugyanez talán fokozottabban igaz lelki életünkre: egy stabil viszonyítási pont nélkül

az Igével. Lelkileg ez táplál, tisztít és megigazít. Isten Igéje ma is élő és ható. A dolgok egyedül az Ő világosságában lesznek egyértelműek: mi az, ami jó és rossz, lényeges és lényegtelen, igaz és hamis. Mint ahogy a mérőszközöket is újra meg újra hitelesíteni kell, mert a mindennapi életben kopnak, deformálódnak, bepiszkolódnak, úgy a mi életünket is mindig újra meg újra hozzá kell igazítani Isten kijelentéséhez, igazságához, hogy lássuk hol, miben tértünk el Tőle és tudjunk időben korrigálni.

Hogyan?

Alapvető fontosságú, hogy feltétlen hittel és bizalommal viszonyuljak az Igéhez. „Mert Isten igéje élő és ható” (Zsid 4,12). Elhiggyem, hogy az a betű, a szó, amit évszázadokkal-évezredekkel ezelőtt egy egészen más társadalmi közegben élő embereknek írtak le, az Isten szava, ami ma, a huszonegyedik században is élő, nekem is szól, az én mai problémámra adhat választ, életemre megoldást.

Már az első keresztyéneket is foglalkoztatta az a kérdés, hogyan lehet a leírt evangéliumi szövegeket olvasni, és arra jutottak, hogy oly módon, hogy az saját életükkel szembenéz, azt megérteni és értelmezni akaró legyen. A szöveg megértése tehát azt jelentheti, hogy önmagamat is jobban megismerem, valamint a Biblia olvasása által új helyzetbe kerülhetek, tisztábban láthatom önmagam. Hogyan lehetséges ez? Nem a történelmi tények tanulmányozásán van a hangsúly, vagy azon, hogy behelyezkedem a mindenkori szerző teológiájába. Sokkal inkább arról van szó, hogy a szöveget a saját életem fényében olvasom, és megkérdem: Mit jelent számomra ez a szentírási ige? Mit mozgat és mit érint meg bennem? Hol kérdőjelezi meg önértelmezésemet? Hol nyit bennem új horizontot?

A Biblia olvasása során feltáru számomra, ki vagyok és hogyan kell értenem, értelmezni az életemet. Így számtalanszor felfedezem, hol kell – legbelül – eltévedt utamon változtatnom.

A Biblia olvasása az Istennel való találkozásról szól, aki a Szentírás szavaival közelít hozzánk. Attól nem kell félnünk, hogy nem vagyunk jártasak a biblikus teológiában. A bibliai képek arra hívnak meg bennünket, hogy általuk Istent szemléljük, aki meg szeretné mutatni, hogy valójában kik is vagyunk, és hogyan élhetünk teljes életet.

A korai keresztyének már a negyedik században kidolgozták a Szentírás olvasásának módszerét. Ennek négy lépése van:

- 1) az olvasás;
- 2) az Ige szívünkbe engedése;
- 3) az Isten utáni vágy megfogalmazása imádságban;
- 4) az Istennel való közösség megtapasztalása.

Ezek a lépések ma is jónak bizonyulhatnak számunkra, amikor rövid, napokra felosztott szentírási szakaszokon elmélkedünk. Ezeket járjuk most röviden végig:

Az *első lépés* az olvasás. A szöveget egész lassan olvasom, mintha első alkalommal olvasnám. Nem teológiai ismereteimet kívánom bővíteni, hanem Isten szavaival szeretnék találkozni. Ahol egy szó megérint, megállok és elgondolkozom, hogy mit váltott ki bennem. Azzal a szándékkal olvasom a Szentírást, hogy találkozni akarok Istennel és Jézus Krisztussal.

A *második lépés*, hogy engedem, hogy az Isten Igéje a szívembe hulljon. Nem feltétlenül gondolkozom rajta, hanem megpróbálok az Igét „megrágni” és ízlelgetni. Újra és újra ismétlegetem a szívemben. Lukács evangélista példaként Máriát, Jézus anyját említi. Azt írja róla, hogy miután hallotta a pásztorokat „*mindezeket a beszédeket megjegyezte és a szívében forgatta*” (Lk 2,19). Ez tulajdonképpen nem más, mint Isten Igéjének a bensőnkben való ismétlegetése, hogy szívünk és lelkünk mélyét egyre jobban áthassa. Az Igének nem csupán az értel-

münkben kell maradnia, mert a gondolataink mindig nyugtalanok, gyakran kalandoznak. Azok a szavak, amelyek csak fejünkben ragadnak meg gyorsan ellillannak. Ha a szív fontolgatja Isten szavait, az egyre inkább belehatol a tudattalanba, és a lélek mélységét is bevilágítja. Az ige „jó ízt” hagy bennünk maga után. A szerzetes atyák ezt az állapotot – és ez nekem nagyon kifejező – „*ruminationnak*” is nevezték, ami szó szerint azt jelenti: „*kérdődzés*”. Szerintük az ige, amit unos-untalan ismétlegetünk, vagyis „újra megrágunk”, az egész testet édes ízzel, az öröm, a béke és a szeretet Isteni ízével tölti el. Az igének bensőmben kell jutnia és olyan központtá kell válnia, amelyből élnetek, ugyanakkor el is kell vezetnie belső centrumomba, ahonnan alakíthatom és formálhatom életemet.

A *harmadik lépés* olyan rövid imádságot takar, amelyben érzéseimmel és szenvedélyeimmel együtt az Isten utáni vágyakozás fejeződik ki. A szerzetesek szerint az imádságban éppen ez a vágy ébred fel, és arra kérem Istent, töltsen be szívemet, hiszen Ő önmagát szeretné nekem ajándékozni, hogy eggyé váljak vele. Az igének egyre mélyebben kell Isten szeretetére mutatnia, hogy az ő szerető kezeibe vezessen.

A *negyedik lépés* az Istennel való közösség már Isten kegyelmi adománya. A szavak

GYAKORLATI TANÁCSOK A BIBLIA MINDENNAPI OLVASÁSÁHOZ

Határozd el, hogy naponként a legjobb idődet (amikor friss vagy és jól működik az agyad) az Úr jelenlétében való egyedüllétre szánod. Ebben a döntésedben légy következetes!

Ebben az időben ne foglalkozz mással, tedd félre napi gondjaidat és elintéznivalóidat, kizárólag Istenre és az Ő Igéjére koncentrálj!

Mielőtt kinyitod a Bibliát, kérd Istent, hogy nyissa ki a szívedet!

Olvad el a soron következő bibliai szakaszt lassan, ha lehetőséged van, többféle fordításból is. (Érdeemes valamilyen útmutatót, bibliaolvasó kalauzt használni, hogy egy rendhez igazodhasson az igeolvasásunk.)

Igeolvasásodat az alábbi kérdések segíthetik:

- ▶ Mit tanít ez a rész Istenről (az Atyáról, Jézusról, és a Szentlélekről)?
- ▶ Milyen jó vagy rossz példával találkozok a felolvasott igeszakaszban?
- ▶ Milyennek mutat engem?
- ▶ Rámutat-e valamilyen bűnre, amit meg kell vallanom és el kell kerülnöm?
- ▶ Parancssal, felszólítással találkozok-e az igeszakaszban?
- ▶ Milyen figyelmeztetés található benne, mire szólít fel?
- ▶ Milyen ígéreteteket tartalmaz?
- ▶ Milyen imádságra indít?

Jegyezd fel a kérdésekre adott válaszaidat, illetve Isten számodra adott személyes üzenetét!

Jegyezd fel azt is, amit nem értesz. Testvéri közösségben, gyülekezetben kérdezd ezt meg másoktól!

Jelölj ki egy mondatot a napi bibliai részből, amit kívülről megtanulsz! Jó, ha ezt az ige-hellyel együtt teszed. Napközben emlékezz vissza, miről olvastál reggel.

Az imádság szöjje át egész csendesórádat, a bibliaolvasás és az elmélkedés idejét is!

Próbáld válaszolni Isten szavára!

Imádságod tartalmazzon

- ▶ imádsát,
- ▶ hálaadást,
- ▶ bűnvallást,
- ▶ másokért és magadért való kérést,
- ▶ könyörgést.

Este gondold át, hogyan alkalmazhattad a gyakorlatban aznap azt, amiről reggel olvastál!

(A biatorbágyi Magyar Belmisszió honlapjáról)

a csendbe vezetnek bennünket, általuk maga Isten érint meg bennünket. Ez az érintés formál minket, megvilágosít, ugyanakkor belső konfliktusainkat elsimítja, nyitottá tesz az életünk fontos és kevésbé fontos elemeinek felismerésére.

A Szentírás szavai mindig gyógyító szavak. Az első szerzetesek így közelítettek hozzájuk. Ezt a gyógyító erőt ma is átélhetjük, ha engedjük, hogy a szívünkbe hulljanak. Jézus mondta: „Ti már tiszták vagytok az Ige által, amelyet szóltam nektek.”

Az első szerzetesek számára a misztika, vagyis a legnagyobb titok mindig a Szentírás misztikája volt. Azáltal, hogy olvassuk a Szentírást, mély, különös tapasztalatok birtokába juthatunk. Ennek a tapasztalásnak a célja az Istennel való eggyé válás, hogy már ne csupán elmélkedjünk róla, hanem beteljük vele, és elveszítjük benne önmagunkat.

Nem kell feltétlenül a szerzeteseknek ezt a négyes útját járni. Mégis megtanulhatjuk tőlük az Igét úgy a szívünkbe engedni, hogy az képes legyen átfórnálni bennünket. A Biblia olvasása más útra szeretne vezetni. Azáltal, hogy Isten Igéjét keresem és befogadom, átalakulhatok. Elsősorban nem elhatározásaimról és jó szándékaimról van szó, hiszen ezeket többnyire nem változtatom meg. Ha az Ige a bensőmben, a szívemben hull, kapcsolatba hoz azzal, amit jelöl: az öröm, a szeretet forrásával, az étellel, amivel Isten megajándékozott, Jézus Krisztussal, aki már bennem lakik, bár gyakran távol vagyok Tőle.

A Szentírás szavai által kapcsolatba kerülünk igazi valónkkal.

Bíznod kell abban, hogy a Szentírás szavai téged is rábírnak, hogy e világhoz új módon viszonyulj. Ez a hozzáállás az új léttapasztalattól ered. Nem kell állandóan megérőltetned akarodat, vagy rossz lelkiismeret-furdalással élned az életed. Az Ige megváltoztatja gondolkodásod, léted és magatartásod.

(Jn 15,3). A Szentírás szavai érintkezésbe hoznak minket valódi önmagunkkal. Örömmre akarnak gyűjtani: „Ezeket mondtam nektek, hogy az én örömöm bennetek legyen, és örömeitek teljes legyen.” (Jn 15,11).

A Szentírás szavai világítanak utunkon. „Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága” (Zsolt 119,105). Előttünk ragyognak, hogy megtaláljuk és beléssük a számunkra helyes utat.

Augustinus is vette, olvasta a Bibliát, és az élete megváltozott, mert Isten élő és ható Igéjével találkozott. Ez a – lehetőségeket és kockázatokat egyaránt rejtő – találkozás nemzedékről nemzedékre minden bibliaolvasó ember életében megtörténhet, és az Egyház hosszú távú tapasztalata az, hogy ott van élet a közösségben, szervezetben, intézményben, ahol ez a találkozás meg is történik.

Kerekes Balázs

**ORBÁN LÁSZLÓ
SOLI DEO GLORIA**

Dicsőség és hála mennyben az Istennek,
Ki értelmet adott a mi szívünknek,
Hogy legyen derűs fény életünknek egén,
Ő napjainkban is hordoz a tenyerén.

Ha visszatekintünk a múlt esztendőkre,
Utunkat minden nap áldás kísérte.
De ha megbotlanánk, s ránk töme a kétség,
Akkor is Istené legyen a dicsőség.

Nem tudjuk, meddig tart itt a vándorutunk.
Amíg az Úr éltet, háladalt zeng ajkunk.
Hirdetjük boldogan, szívünk ezt dalolja,
Múló életünket a Krisztus hordozza.

Addig, míg a földön porsátrunkban élünk,
Legyen szeretetben élő reménységünk.
Megragadjuk hittel Megváltó Urunkat,
Aki kegyelméből üdvösséget adhat.

(Szeretettel Kurfis Géza énekkaros fiatal barátunk kérésére írtam e kis verset megjelenésére az Úr 2012. esztendejében.)

ÉNEKLÉSEM TITKA

Katika, amíg élt, mondott ilyeneket:
„Karból kilépni nem, csak kihalni lehet.”
Ő ilyen szavakat nyugodtan mondhatott,
Hosszú évek alatt senkit meg nem szidott.

*
Miért énekelek? Azért, mert szeretek.
Énekkarban töltök órákat, éveket.
De ez önmagában mégis kevés lenne,
Ha ebben egy nemes cél nem vezérelne.

Énekkarban egyedül az Úrért járok,
Azért szánok erre időt s fáradságot.
Következésképpen arra igyekezek,
Ne legyen üres szó, mit Istenért teszek!

Amíg süt fent a nap az ég boltozatán,
A nyolcvannyalc év s rokkantság nem akadály.
S amíg kapok az énekhez felülről erőt,
Kész szívvel éneklek ÜDVÖZÍTŐNK előtt.

Orbán Laci bácsi

**HETVEN ÉVE HALT MEG
DIETRICH BONHOEFFER
(1906 – 1945)**

2015. április 9-én 70 éve, hogy az evangélikus mártír-teológust, *Dietrich Bonhoeffert* a végnapjait élő hitleri halálgépezet kivégezte. Életének sok nagy-szerű teológiai felismerése között volt a napjainkban és századunkban ugyancsak mérhetetlenül aktuális tanítás a vallástalan, nagykorú keresztyénségről. Ha valaminek, akkor Bonhoeffer gondolatának elsődrendű helye van a keresztyénség holtnapi világvallási teológiájának a továbbfinomításában. Mert a reformáció legfontosabb felismerései a formális, szokásokhoz ragaszkodó keresztyénséggel szemben a Krisztus-hit prioritásáról, a személyes kegyesség modernitásától, a Krisztus-követés etikájának folyamatos időszerűségéről hatékony, tényleges húzóerőt jelenthetnek akár más vallások önmagukról alkotott nézetei, értékítéletei reformálásához is. Hozzá tartozik ehhez az is, hogy a vallást kihámozva a filozófiai absztrakciókból, és a szubjektív érzelmességéből, igazi lényegéhez, a Krisztus-hihez eljussunk, s végül is ne a vallások, hanem hitek párbeszédének mélyebb és egyetemesebb dimenzióig érjünk el. Ez a bonhoefferi örökség a világvallások jövőbeni, olykor pusztító „versenyfutása” szempontjából nélkülözhetetlen. Ne ál-hitek, tévhitek, teológiák, papok harca, hanem értékek, lelki tartalmak hiten alapuló, tiszteletet ébresztő párbeszéde születhessen meg végre a 21. században. Európa már sok keserű és felemelő tapasztalattal nagyon megfizette az ilyen párbeszéd árát, s megváltotta a jegyet a jövő világméretű dialógusához! Nekünk ez Krisztus-hitet jelent, nem mást. Az Ő keresztyén meghalt minden vallás, az embertől Istenhez tartó vallásosság, s megszületett az igazi hit, a mennyből alászálló Ember, és a másokért élő ember, egyház. Ehhez van mennyei energiánk, dűnamiszunk a Feltámadott Szentlelke, továbbá hasznosítható földi útravalónk bőségesen, például Bonhoeffer nyomán is. Élünk vele időben!

Dr. PhD Békefy Lajos

„Hívlak téged, oh Uram; s ezt mondom: Te vagy oltalmam és örökségem az élőknak földén” (Zsolt. 142:6.)

Napnyugta táján az a kevés szürkeség is eltűnt, ami addig ott tétovázott a homályban. A sötétség sűrű és komor volt. A Konyák hegyének alig kiütköző szürkeségében homályosan derengett a meztelen holttest. A fáklák vörös fényénél kellett dolgozni Józsefnek, Nikodémusnak és még néhány embernek, hogy Jézus meggyötört testét leemeljék a keresztről. Nagy nehezen kihúzták a lábakon átvért szegeket, melyek hatalmasan tartottak. A létra még mindig ott volt. Egyikük felmászott, kihúzza a kezekből is a szegeket s a szabaddá vált testet vállára támasztotta, hogy le ne essen, majd a többiek segítségével leemelték, és Jézus testét befektették a fájdalmas Anya ölébe.

Ezután valamennyien elindultak az egyik közeli kert felé, ahol a Jézus sírjának kiszemelt sírbolt volt. A kert a gazdag Józsefé volt, és a sírboltot a maga és az övéi számára vájatta, mert abban az időben minden jómódú zsidónak megvolt a maga családi sírboltja...

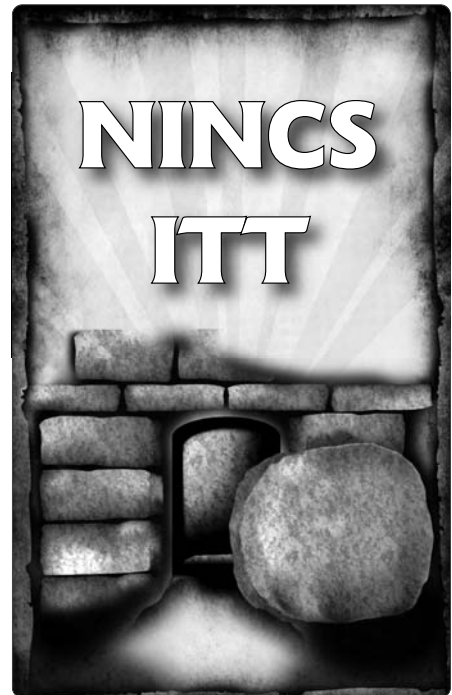
Amint megérkeztek a kertbe, a két halottvívő vizet merített a kútból és megmosta a holttestet. Az asszonyok egy tapodtat sem mozdultak el szerett halottjuk mellől. Az ő dolguk volt kihúzogatni a töviseket, amelyek belefúródtak Jézus bőrébe, az ő dolguk volt megfésülni és kifodrozni vértől csapzott haját, lezárni szemeit.

Miután megmosták a holttestet, bedörzsölték Nikodémus kenetével. Ama este óta, amelyen a bűnös nő – ennek a napnak az előjeléül – a Bocsnátosztó lábaira és fejére öntötte az edény nárdust, Jézus testének csupán köpésekben és ütésekben volt része. Most azonban sápadt holttestét, éppúgy, mint ama napon, kenetekkel és keneteknél is drágább könnyekkel hintették.

Azután Nikodémus illatos szemfedővel borította Jézust, a lepedőt hosszú lenpólyákkal testére csavarták, fejét kendőbe göngyölték és arcára kendőt terítettek.

A sírbolt nyitva volt, és csak egy sírhely volt benne, csak nemrég készült el, és még senkit nem temettek el benne. Arimátiai József, aki nem tudta megmenteni Krisztust, amíg élt, most a saját maga számára vájattott sírboltba helyezte, a sírbolt száját pedig egy hatalmas kővel zárták le. Krisztus sebekkel borított teste ott nyugodott végre a kerti szikla belsejében, illatok ágyán.

Lelke azonban, mely elhagyta testhüvelyét, nem nyugodott. Meghozta az élőknak az örömhírt, és azok halállal fizettek érte, most meg kellett vinnie a holtaknak is, akik század- és ezredévek óta vártak a Sheol mélységeiben. E pokolra szállás felől nincsenek biztos kinyilatkoztatásaink. De az egyik legrégebbi apokrif iratban, Péter evangéliumában olvassuk, hogy „a feltámadás tanúit hangot hallottak a menyből, amely így szólt: »Hirdetted-e az engedelmisséget azoknak, akik aludtak? « És a keresztről ez a felelet hallatszott: »Igen.«” És Péter első

levelében megtaláljuk az igazolását ennek a halottakhoz intézett ígéhirdetésnek. „*megölettetvén ugyan test szerint, de megéleventtetvén lélek szerint. Amelyben elmenvén, a tömlöczben lévő lelkeknek is prédikált, Amelyek engedetlenek voltak egykor, mikor egyszer várt az Isten béketűrése a Noé napjaiban, a bárka készítésekor...*” Mert azért hirdettetett az evangélium a megholtaknak is, hogy bár az emberek szerint éltették a testben, Isten előtt éljenek lélek szerint. Az Apostoli Hitvallás megfellebbezhetetlenül megerősítette ezt az ősi keresztyén bizonyosságot.

A nap még nem derült fel arra a napra, amelyet mi vasárnapnak nevezünk, mikor is az asszonyok már indultak a kert felé. Zokogni mentek-e vissza a sziklasírhoz? Vagy azért, hogy még egyszer utoljára lássák...? Beszélgetés közben így elmélkedtek:

„Ki hengeríti el nekünk a követ a sír ajtajából?”

De mikor odaértek a sziklához, döbbenet látták, hogy a nagy kő el van hengerítve a sír szájától. Az asszonyok rémületükben nem tudták mire vélni a dolgot. Mária Magdaléna arra gondolt, hogy talán az éj leple alatt a zsidók ellopták Krisztus testét. Belépni nem volt bátorságuk, de mikor a nap már bevilágította a tájat, belestek a sírba. Első pillanatban nem láttak semmit. Azonban új félelem lett úrrá rajtuk: jobb felől fehérbe öltözött ifjú ült, ruházata még ebben a homályban is tündöklött és fénylett, mint a hó.

„Ne féljete. Akit kerestek nincs itt. Feltámadott! Miért keressétek a holtak között az élőket? Nem emlékeztek-e, mit mondott Galileában, hogy a bűnös emberek kezébe adatik és harmadnapra feltámad? Menjete, mondjátok meg a tanítványainak, hogy Jézus feltámadt és hogy hamarosan meglátják őt.”

Remegve hagyták el az asszonyok a kertet, Mária Magdolna azonban megállt. A többiek nem várokoztak rá, hanem tovább mentek. Maga sem tudta, hogy miért állt meg. Talán az ismeretlenek szavai nem győzték meg kellően...

„Asszony, miért sírsz? Kit keresel?”

Mária hirtelen megfordult, és a napsütésben egy férfit pillantott meg maga mellett, de nem ismerte fel. Azt gondolta, hogy talán a kertész az.

„Sírok, mert elvitték az én Uramat, és nem tudom hová tették őt. Ha te vitted el őt,

mond meg nekem, hová tetted s én elviszem őt.”

„Mária!”

Ekkor a kétségbe esett, mintha álmából riasztották volna fel...

„Rabboni! Mester!”

Oda hullott a lábaihoz és átölelte a lábait. Jézus azonban így szólt hozzá:

„Ne illess engem, mert még nem mentem föl Atyámhoz, hanem menj atyádfiaihoz, és mond meg nekik, hogy föltámadtam és előtűnik megyek Galileába.”

Mária nem vette le róla a szemét, míg el nem tűnt, aztán felkelt, és boldogságtól sugárzó arccal futott a tanítványokhoz az örömhírral. Egyszerre ért oda az asszonyokkal a tanítványokhoz, és izgatottan magyarázták a történeteket. A tanítványok azonban – akik még mindig nem tértek magukhoz a csapás után, akik a veszély ama napjaiban sokkal határozatlanabbnak és tehetetlenebbnek bizonyultak, mint ezek a szegény asszonyok – nem akartak hitelt adni e furcsa híreknek. Agyrémek, asszonyi képzelődések – mondogatták. Nekünk azt mondta, hogy vissza fog jönni, de nem rögtön. Sok-sok rettenetes jelnek kell feltűnnie ama nap előtt. Hitték, hogy a Mester fel fog

támadni, de nem előbb, mint amelyen a holtak is mind feltámadnak majd. De most nagyon hamar volna, nem lehet igaz...

Mária még a saját találkozását is elmondta, míg végre Simon és János végre felriadt, kirohantak a házból, és futásnak eredtek József kertje felé. János aki fiatalabb volt, megelőzte társát, de nem lépett a sírba. Simon lihegve utolérte, és beviharzott a sírboltba. A pólák ott hevertek, ahogy az asszonyok elmesélték.

A húsvét ünnepi szünete után mindenki számára újra kezdődött a szegény és szürke napok sürgése-forgása. Mihelyt Simon és János visszajöttek a sírtól, két másik tanítvány útnak indult Emmaus felé. Útközben sok mindenről beszélgettek, az elmúlt napok történései felkavarták őket. Amint így beszélgetnek, egyszer csak közvetlenül maguk mellett egy férfit vettek észre. Odafordultak hozzá, hogy illendően köszöntsék. Az úton hozzájuk csatlakozott, sokat kérdezősködött, ők pedig válaszolgattak neki, de nem ismerték fel. Az idegen, miután végig hallgatta a beszámolóikat így válaszolt:

„Ó balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívésére, miket a próféták szólottak! Nem ezeket kellett-e elszenvednie a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe? Nem emlékeztek arra, ami megjövendőtett Mózesről egész napjainkig?”

Azok ketten tanulékonnyan hallgatták végig az ő tanításait.

Közben elérték Emmaus szélső házait, és az idegen búcsúzkodni kezdett, mintha tovább akarna állni. De a két tanítvány kérlelte, hogy maradjon velük, mert esteledik, és már késő van tovább folytatni az utat.

Mikor már asztalnál ültek, a vendég, aki kettejük között ült, vette a kenyeret, megtörte, és egy-egy darabot adott barátainak. Ennek láttán mindkét tanítvány felugrott, mintha felriadtak volna álmukból, borzongó remegésben, sápadtra váltan, dermedten – végre felismerték Őt. A kenyér töréséig nem ismerték fel Jézust, pedig a szavai végig ismerősen csengtek számukra.

És azon éhesen és fáradtan megint útra keltek, visszamentek Jeruzsálembe. Késő éjszaka volt, mire megérkeztek. A tanítványok még mindig ébren voltak. Az újonnan érkezettek ki sem fújták magukat, úgy beszéltek el a találkozást, és hogy mit mondott nekik útközben, és hogy hogyan ismertek rá csupán a kenyértörés pillanatában. Feleletül erre az újabb bizonyosságra, három-négy hang is egyszerre kiáltotta: „Igen, valóban feltámadott az Úr, megjelent Simonnak is.”

Az azonban e négy megjelenés, és négy bi-

zonyság, nem volt elég mindenki számára. Akadtak még kételkedők.

Ezen a zűrzavaros napon egyikük sem evett, azonban az asszonyok készítették vacsorát, és most mindnyájan asztalhoz ültek. Alig nyelték le az első falatokat, mikor az ajtó küszöbén megállt Jézus.

„Békesség néktek!”

Senki sem felelt. Ijedtségük lefojtotta az ujjongást még azokban is, akik nem első ízben látták viszont.

„Valóban Te vagy az?” – ezt olvashatta ki a riadt szemekből...

„Lássátok kezeimet és lábaimat, tapintsatok meg, és lássátok, mert a léleknek húsa és csontjai nincsenek, amint láthatjátok, nekem vannak.”

Némelyek felkeltek helyükről, letérdeltek előtte, és akkor láthatták lábain a mély sebeket is. De nem mertek hozzá érni, mert féltek.

„Van-e itt valami ennivalótok?” Nem mintha szüksége lett volna rá, de a testies emberek számára testi bizonyítékra is szükségük volt. Mikor bevégezte, feléjük emelte szemeit és így szólt:

„Meggyőződtek-e most? Vagy még mindig nem értitek? Lehetségesnek tarjátok, hogy egy kísértet egyék, mint ahogy én ettem előttem? Nem megmondtam-e nektek, mikor még veletek voltam, hogy mindennek be kell teljesednie, ami írva vanon, és amit én megjövendöltem? Hogy a Krisztusnak szenvednie kell, és harmadnapon fel kell támadnia halottaiból, és hirdetni kell az ő nevében a megtérést és a bűnöknek bocsánatát minden nemzetek között...? Most tanúi vagytok ezeknek a dolgoknak. Elmentvén tehát, az egész világon hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Minden hatalom nekem adott mennyen és a földön. És amint az Atya küldött engem, én is úgy küldelek titeket. Elmentvén tehát, tanítsatok minden nemzeteket, tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És aki hiszen, üdvözülni, aki pedig nem hiszen, elkárhozik.”

Nem hiába hittek, immár nem voltak egyedül. A keresztfeszítés napja egyetlen nap elsötétedése volt, hogy aztán a fényesség minden születendő napok számára annál hatalmasabban ragyogjon fel.

„...most titeket is szomorúság fog el, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek, és örömetöket senki sem veheti el tőletek” (János 16,22)

(Folytatjuk)

Kurfis Imre

Lhermitte: Az emmausi vacsora

A TÍZPARANC SOLAT MEGFOGALMAZÁSBELI ÉRDEKES SÉGEI ÉS AKTUÁLIS ÜZENETE

DR. SZÜCS FERENC professor

előadása a 2015. február 22-én a kisoroszi református templomban tartott presbiteri továbbképző alkalmon

Előadásomban néhány olyan sajátosságot fogok említeni, amelyek nem egészen köztudottak, vagy netalántán nem is jól tudjuk őket.

Mindenekelőtt azt érdemes megemlíteni, hogy a Tízparancsolat elnevezés nincs a Bibliában. A 2Mózes 34,28-ban azt olvassuk, hogy „tíz ige”. Dekalógus görögül és latinosan (a deka tizet jelent), és feltehetően egy kombináció következtében alakult ki a Tízparancsolat elnevezés. A gazdag ifjú történetében Jézus azt mondja a gazdag ifjúnak, hogy tartsd meg a parancsolatokat, és itt valójában a Tízparancsolatot – különösen is annak második kőtábláját – idézi (Máté 19,18-19). Ez természetesen nem azt jelenti, hogy rosszul használjuk a Tízparancsolat kifejezést, hanem csak jeleztem, hogy az elnevezés egy ilyen kombináció eredménye.

A következő probléma abból adódik, hogy a tíz ígét megjelöli ugyan a Szentírás, de nincs megszámozva a Bibliában, és a két kőtáblára való elrendezés is az egyháztörténet során alakult ki. A zsidó számozás – éppen amiatt, hogy nem parancsolatokról, hanem tíz ígéről van szó – az első parancsolatnak csak azt a részt veszi, hogy „*En, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.*” Itt pontot tesz, és a második parancsolatot, hogy „*Ne legyenek néked idegen isteneid énelőttem, ne csinálj magadnak faragott képet.*...” összevonja. A harmadiktól kezdve ezután a mi református felosztásunkkal együtt halad. Ezt azért teheti meg a zsidóság, mert – ahogy mondtam – nem is parancsolatnak veszi, hanem tíz ígének. Csak a mi kedvünkért mondja Tízparancsolatnak, ha beszélünk erről.

A Krisztus utáni V. században Augustinus egyházatya a két kőtáblára – a szent számoknak a figyelembevételével – három és hét parancsolatot írt föl. A hármas szám a Szentháromság Istenre utal, a hetes szám pedig szintén az isteni teljességre, a szent teljességre. Így ahhoz, hogy a két kőtáblán kijöjjen a hármas és a hetes szám, az utolsó parancsolatot szét kellett osztani, és a kilencedik parancsolatot a Mózes 5. könyve 5. fejezete alapján úgy bontotta, hogy „*Ne kívánd a te felebarátodnak feleségét.*” (Ugyanis a Tízparancsolat két helyen szerepel a Szentírásban – mint tudjuk –, a 2Mózes 20-ban és az 5Mózes 5-ben, és ebben a tizedik parancsolatnál fel van

Dr. Szűcs Ferenc professor

cserélve a sorrend, meg egyébként a negyedik parancsolat magyarázatában is vannak bizonyos eltérések. Tehát „*Ne kívánd a te felebarátod feleségét*” – kilencedik, aztán a tizedik: „*Ne kívánd a te felebarátod házát.*...” stb.

A reformáció idején Luther Márton megtartotta ezt az elrendezést, azzal a különbséggel viszont, hogy ő a 2Mózes 20-nak a szövegét vette alapul, ahol a kilencedik parancsolatnál föl van cserélve a sorrend: „*Ne kívánd a te felebarátod házát.*”, és a tizedik: „*Ne kívánd a te felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóleányát.*...” stb.

A kálvini reformáció számára külön fontos volt, hogy hangsúly kerüljön arra, hogy ne legyenek képek, szobrok a templomban, tehát második parancsolatként a „*Ne csinálj magadnak faragott képet.*...” parancsolat következett. Így a Tízparancsolatban a „*Ne kívánd*” egész sora a tizedik parancsolatban szerepel a mi számozásunk szerint.

A számozásról beszéltem, de természetesen nem folytatunk számháborút, ennek nem tulajdonítunk túl nagy jelentőséget, mert a szöveg mindegyik felekezetnél tulajdonképpen ugyanaz, csupán azért kell ezzel tisztában lennünk, hogy ökumenikus alkalmakon, vagy felekezetközi párbeszédben ne számokat mondjunk, amikor a Tízparancsolatot idézzük, mert ez egy kis zavart okozhat, hanem sokkal inkább idézzük magát a parancsolatot.

Egy harmadik félreértés-forrás, hogy a

Tízparancsolat egyes szám második személyben szól. Ezt a XXI. század embere könnyen úgy értelmezheti, hogy ez az egyéneket szólítja meg. Ebben sok igazság van, mert mindnyájunk számára személyesen is szól ez a parancsolat: „*En az Úr, vagyok a te Istened.*...”. A mai gondolkodásunknak viszont van egy nagy zsákutcája: a személyességet mi összetévesztjük az individualizmussal. A XXI. század egy individualista század, ahol mindenki azt gondolja, azt csinál, amit akarok. A bibliai gondolkodáshoz visszamenve, látnunk kell, hogy ott egy közösségi személyiségről van szó, azaz kollektív személyiségről – Izrael néperől. Isten partnere, Isten szövetséges társa a választott nép. Velük kötött szövetséget a Sínai-hegyen, ilyen értelemben a Tízparancsolat egy szövetségnek a dokumentuma. Isten kapcsolat akar tartani egy néppel. Tudjuk, hogy a szövetség ládájában őrizték ezt a két kőtáblát, ami már nem az eredeti volt, hanem amit Mózes újraírt, miután már a kezdeteknél látott, hogy a nép nem igazán fogja megtartani ezt a szövetséget. A szövetséget fordíthatnánk ma úgy, hogy szerződés, melynek megtartásához Isten közösségi ígéreteket fűzött.

Az újszövetségi Isten népe, az egyház, önmagára is értelmezi közösségileg a Tízparancsolatot. Nem kisajátítjuk, mintha egyedül a mienk lenne (sajnos az egyháztörténet során erre is megvolt a kísértés), hanem magunkat is beleértjük abba a szövetségbe, amelyet Isten először a zsidó néppel, aztán a Krisztusban minden néppel kötött. Ahogy Pál apostol mondja a Római levélben: a vad olajfa ágait – a pogányok gyülekezetét – Isten beoltotta a szent töbe és gyökerekbe, ilyen értelemben közös örökségünk a Tízparancsolat. A református teológia ezért az egyházat nem is pünkösdtől eredezteti – ez is egyik sajátosságunk –, hanem ahogy a Heidelbergi Káté 54. kérdése mondja: a világ kezdetétől annak végéig gyűjti egybe Isten az Ő népét.

Ennek a kollektív szemléletnek majd különösen egy olyan parancsolatnál lesz jelentősége, amit szintén félre szoktunk érteni: „*Tisztelt atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr a te Istened ad teneked.*” Az általános félreértés az, hogy ez a hosszú élet titka. Aki tisztelt apját és anyját, az 102 éves korában hal meg. Nem erről van szó, noha bizonyos, hogy a paran-

csolatok megtartása az életminőségünkre is kihatással van. Isten annak a népek ígér itt jövőt, amelyik belegyökerezik tisztelettel az atyák és anyák hagyományába. Vagyis melyik népek van jövője? Amelyik ismeri a múltját. Azaz a gyökértelenség szétszaggatja a nemzedékek közötti kapcsolatot, és jövőtlen jelenre kárhozza a nemzedékeket. Erre megint azért érdemes figyelni, mert a mi mostani korunkat különösképpen fenyegeti ez a veszély minden oldalról. Régebben a múltat véggé eltöröltük, legalábbis próbáltuk, de más oldalról is, a közösségi identitásokat igyekeznek gyöngíteni.

Ha már az ötödik parancsot említetem, akkor hadd hívjam fel a figyelmet arra is, hogy a „tisztelni” ige a héber nyelvben hordoz olyan jelentést is, hogy „súlyosnak lenni”, tehát itt nem egyszerűen arról van szó, hogy azzal tiszteltem az idősebb embereket, hogy megemelem a kalapom mélyen, hanem az idősebb nemzedékről való gondoskodás terhét is a munkaképes fiakra és lányokra terheli ez a parancsot. Általánosabb értelemben minden nemzedék örökséget vesz át és örökséget hagy. Minden nemzedék egy „kötőjel”. Nem velünk kezdődik a történelem, és reméljük, hogy nem is velünk végződik.

Persze megszólal ebben az atyák és anyák felelőssége is, hogy ők mit hagynak örökül a későbbi korszakokra. A második parancsotra gondoljunk, hogy mennyire így szemléli a nemzedékek kapcsolatát a Tízparancsot. A második parancsotnak az a vége, hogy „megbüntettem az atyák vétkeit a fiakban, harmad és negyedigiglen. ...”. Ezt azt hiszem sokszorosan átéltek mi magyarok a történelmünk során, tudniillik az Isten törvényét áthágó nemzedék mindig súlyos örökséget hagy az utókorra. És az utókor erről nem tehet. Mint ahogy az adósságot is sajnos úgy örököljük, hogy ma minden megszületett kisbabának a pólyája mellé odateszik az államadósságot, akkor is, ha abból egy fillért sem költött el. De nemcsak ilyen adósságról van szó, hanem sok másról is. Amit elront egy nemzedék, akkor annak következményeit két-három nemzedék is viseli. Milyen csodálatos ugyanakkor, hogy az Isten kegyelme a végtelenség felé tárul ki: „irgalmasságot cselekszem ezerziglen. ...”. Ez már szinte beláthatatlan. Az „ezer” – az a megszámlálhatatlanul sok. (Ezért nem szabad

a bibliai számszimbolikát a mai számrendszerünk szerint szó szerint venni. Amikor ezerről van szó, vagy ötezerről, akkor ott olyan sokaságról van szó, amit nem érdemes számolgatni, mert olyan sokan voltak.)

Ez a távlatos gondolkodás ugyanakkor megszólítja az egyént is, mégpedig személyesen. Tessék megfigyelni, hogy milyen csodálatos a Tízparancsotban az, hogy egy „én-te” viszonyt tételez föl. Ilyen értelemben jogos a „parancsot” kifejezés, mert nem csak „törvényt” ad az Isten. A törvény az általános. Mindenkire vonatkozik. Ha akarom, beleérem magam, ha akarom, nem. A parancsot személyes. Az apa szól a fiának, parancsol valamit. A mi Istenünk nem egy személytelen erő, vagy energia, hanem egy olyan „ÉN”, egy személyes Isten, akivel szemben én magam is megszólított, felelős, cselekvő partner vagyok. Mit jelen az, hogy felelős? Akitől feleletet várnak. Ez a magyarban is ilyen értelemben kapcsolódik össze. A Tízparancsot tehát felelősségre, egy kapcsolatra, egy viszonyra utal. Nem eszközök vagyunk az Isten kezében. Nem helyes, amikor azt mondják, hogy eszközök vagy az Isten kezében. Persze lehet ezt jól érteni, hogy Isten fogja a kezében a kalapácsnyelet, de azért mi nem kalapács vagyunk, hanem felelős személyiségek, akik éppen azáltal vagyunk felelősök, hogy megszólít bennünket az Isten, és mi felelhetünk. Arra méltatott minket Isten, hogy nevünkön szólítson. Hogy mindnyájan igazi énné, személyiséggé váljunk. Ez a Tízparancsot egyik titka, de mondhatnám, hogy az egyház titka is. Egyszerre tud kollektíven, közösségekben gondolkodni, és egyszerre tud egészen személyes lenni.

(Csak zárójelben jegyzem meg – ez már nem a Tízparancsotához tartozik közvetlenül –, hogy a keresztyénség nagy és óriási lehetőségét én éppen ebben látom, és ezt nem szabad elhagynunk és elengednünk. Vannak vallások, társadalmak, melyek kollektív módon gondolkodnak, ahol az egyén nem sokat számít. Ott az a lényeg, hogy a törvény legyen tartva. Az iszlám egy ilyen vallás. A mi gondolkodásunk egy individuális gondolkodás, hogy „te”. Ez odáig mehet, hogy ez neked jár. A reklámok erről szólnak. Mikörülöttünk forog a világ, de tudjuk, hogy nem így működik azért mégsem a világ. A keresztyénség

talán az egyetlen, amelyik ezt úgy tudja összekapcsolni, hogy én úgy vagyok egyszerre egy közösségnek, egy kollektív „én”-nek, vagy „te”-nek a tagja, hogy ugyanakkor benne megvan az én személyes felelősségem is.)

Egy további nyelvi, nyelvtani sajátosságra hívom fel a figyelmet. A magyar nyelvben a Tízparancsot fölszólító módban, mégpedig tiltó formában jelenik meg, „ne tedd”: ne lopj, ne paráználkodj stb. A héber nyelvben ez inkább egy nyomatékosító kijelentés, amit nehéz lefordítani magyarra, így lehetne pontosítani, hogy: „te nem lopsz”, „te nem paráználkods”, „te nem ölsz”. És érdekes, hogy ehhez nincs is semmiféle magyarázat. Miért nem? Azért, mert „Én azt mondtam”. Az angolul esetleg tudók számára mondom, hogy ott a Tízparancsotot egy ilyen színezett jövőidejű igealakkal fordították le: „te nem fogsz ölni”, „nem fogsz lopni”, „nem fogsz hamis tanúbizonyságot tenni”. Talán emlékszünk rá gyerekkorunkból, pláne hogyha szigorúbb szüleink voltak, hogy ha azt mondta édesapánk vagy az édesanyánk, hogy kislányom, kislányom, ne menj el sehova itthonról, akkor ez azt jelentette, hogy ott még volt egy kis alkudozási lehetőség, hátha el lehet menni, még könyörgök, vagy sírok egy kicsit. De amikor azt mondta az édesapánk, hogy nem mész sehova, akkor tudtuk, hogy itt be van fejezve az ügy. Azt mondhatnám, hogy a Tízparancsotot ilyen módon zárja rövidre a dolgokat. Ezt a komolyan veendő nyelvezetet használja. Isten mond valamit, és nem is kell megindokolnia. Miért nem ölsz? Azért mert ezt mondta. Mert nem érdemes. Ezért a legfőbb parancsotához sem ígért, sem magyarázat nem is fűződik. Miért nem öl? Ez nem kérdés. Nemrég elhunyt kedves kollegám, áldott emlékü Nagy István professzor szokta mondani diákjainak, amikor megkérdezték tőle, hogy „professzor úr, ez kötelező”? akkor azt válaszolta: „ez nem kötelező, ez evidencia”. Az evidenciáról nem vitatkozunk, hanem belátjuk, hogy valami úgy van, ahogy van. Kétszer kettő az négy, ezen még a matematikusok se vitatkoznak. Az evidencia egyébként ezt is jelenti, hogy ha szó szerint lefordítjuk (a „video” is benne van), hogy a belátásra épül.

A Tízparancsot bizonyos szempontból belátható igazságokat is kimond. Nem azt mondom, hogy racionálisan is lehet igazolni, mert azt nem, de be lehet látni, hogy nem érdemes áthágni. Hogy annak mindig van következménye. Itt látjuk azt, hogy a Tízparancsot, mint külső törvény akkor lesz igazán evidenciává, hogyha a bennünk lévő belső törvénnyel, a lelkiismeretünkkel összhangban működik. Ezt a belső törvényt lelkiismeretnek nevezzük. Kálvin János azt mondta, hogy mind a két törvényre szükség van, az egyházban is, meg a világban is: a külsőre is, meg a belsőre is. Belátható könnyen, hogy ha csak külső törvényt nézünk, akkor azt akár formálisan is be lehet tartani. Sőt ott az ember a kiskapukat keresi. Meddig mehetek el? – kérdezik a fiatalok. Meddig nem paráznaság a paráznaság? Figyeljük meg, hogy az Úr Jézus ezt megfordította, és azt mondta, hogy ez már belül dől el, a szívedben. Tehát nem az a kérdés, hogy meddig mehetsz el, hanem

hogy milyen irányba mésh. A rossz irányba már az első lépés is rossz. Lehet, hogy nem jutottál el a szakadékiig, de a rossz irányba tetted a lépést, tehát nem érdemes arra menni. Ha formálisan nézem a dolgot, hogy ne ölj, akkor azt mondhatom, hogy hát félholtra vertem valakit, de még nem öltem meg, akkor nem hágtam át a Tízparancsolatot. Érdekes módon a jogban ez néha számít is, mert a gyilkossági kísérlet nem azonos a gyilkosság elkövetésével. De ez a jog a törvénynek a külső része. Jézus a Hegyi Beszédben az evidenciát mutatja be. Azt mondja, hogy nem az a kérdés, hogy meddig mehatsz el, hanem hogy milyen irányba mésh, hogy a szívedben milyen irány alakul ki.

Ezért mondhatom, testvérek, hogy a Tízparancsolat inkább útjelző, irányjelző, és nem kerítés. A kerítés azt jelenti, hogy valami tiltás van benne. Egy cseh származású professzor (Jan Milič Lochman) Tízparancsolat magyarázata „A szabadság útjelzői” címen jelent meg magyarul. Nekem tetszik ez a cím, mert valóban azt a szabadságot mutatja be, hogy amikor az ember az Isten útján jár, szabadon közlekedhet, úgy mint ahogy a vonat a sínen futhat. Ha onnan leemelik, akkor megállt. Ezért a tiltó forma nem annyit jelent, hogy megnyugodjak, hogy nem tettem semmi rosszat.

Érdekes módon református hitvallásunk, a Heidelbergi Káté, amikor magyarázza a Tízparancsolatot, akkor mindig két kérdést tesz föl: Az egyik kérdés, hogy mit tilt meg Isten ebben a parancsolatban? Ezt látnunk kell, hogy van azért olyan, hogy Isten megtilt dolgokat. A másik azonban így hangzik: mit kíván meg Isten, illetve mit parancsol meg Isten ebben a parancsolatban? Tehát bármennyire is negatív formában vannak a parancsolatok, hogy ne tedd, ne ölj, ne paráználkodj stb., ez nem azt jelenti, hogy csak tiltás van benne, hanem – ahogy mondtam – az evidencia. Éppen ezért mondja Kálvin János, hogy az Isten törvénye tiltás, fék és zabla is. Utaltam rá, hogy ő a külső és a belső törvényt is fontosnak tartotta. Gondoljunk arra, hogy csak külső törvénnyel nem lehet kormányozni se egy országot, se egy egyházat, semmit, mert nem lehet mindenki mellé egy rendőrt állítani, tehát a belső törvénynek kell igazán működni ahhoz, ha komolyan akarjuk venni a Tízparancsolatot, hogy miért nem teszek valami, vagy miért teszek valamit. „Az én vezérem bensőmből vezérel” – mondja József Attila nagyon szépen, de Kálvin hozzáteszi, hogy mind az egyházban, mind a világban azért szükség van a külső törvényre is. Miért? Mert bűnösök vagyunk. Mert az ember természeténél fogva mindig a kikapukat keresi. Hogy lehet kijátszani, vagy hogy lehet úgy elkövetni valamit, hogy ne vegyék észre. Éppen ezért az egyházban is, meg a világban is szükség van a külső törvényre. Az európai jogrend nemcsak a római jogra épít, hanem a Tízparancsolatra is, hiszen gondoljuk végig, hogy

a Tízparancsolatnak alig van olyan része – az első négy parancsolatot kivéve –, amely valami módon ne kapcsolódna a társadalmi igazságosságához és jogrendhez is.

Ezért mondja Kálvin, hogy a törvény hármas funkciót tölt be, és mindegyikhez egy hasonlatot is fűz. Azt mondja, hogy tükör, fék és zabla és ösztöke. Tükör, mert elénk állítja azt, hogy bizony ha megvizsgáljuk azt, hogy Istennek minden parancsolatát megtartottuk-e, vagy ha egy ellen vétkeztünk, már akkor méltók vagyunk a halálra, ez az Öszövétségből világosan kiderül.

Tükör, amelyben meglátjuk, hogy a kapcsolataink rendezetlenek. A Tízparancsolat két kőtáblája fölébe és vízszintes irányban is mutat. Istennel kapcsolatban is elmondja, hogy mivel tartozunk, de a felebarátainkkal kapcsolatban is. De nyugodtan mondhatjuk, hogy önmagunkkal szemben is, és a teremtett világgal, ami alánk rendeltetett. Kapcsolatban vagyunk, és a kapcsolataink romlanak meg. Ezért foglalja össze Jézus azzal, hogy „Szeresd az Urat, a te Istenedet, szeresd felebarátodat, mint magadat.” Ez egy viszonyrendszer. Ez fog minket kézen vezetni a Krisztus keresztségébe, aki nem azért jött, hogy eltörölje a törvényt, de magára vette a törvényt átkát, és tökéletesen be is töltötte Isten törvényét, mert úgy szeretett, hogy önmagát adta. Kálvin genfi istentiszteletén minden istentisztelet előtt fölolvasták a Tízparancsolatot. Utána következett a bűnvalló imádság. Mert ez mutatta, hogy saját erőnkönél Isten ítélőszéke előtt meg nem állhatunk.

A Tízparancsolat fék és zabla is a lovak szájában – ez is Kálvin kifejezése –, amelyik az öntörvényű emberek gátat szab. Mi ugyanis a bűnesetkor – ha jól értjük a bűneset leírását – nem az almából szakítottunk (az egészséges gyümölcs, abból együnk minél többet), nem is a tudás fájáról (diákjaimat szoktam biztatni, hogy abból is egyenek nyugodtan, semmi bajuk nem lesz tőle), hanem a jó és a gonosz tudásnak a fájáról. Vagyis mit vett a kezébe az ember? Hogy ő dönti el, hogy mi a jó, és mi a rossz. Ebből van a legtöbb baj. Mindenki jót akar. Ezért olyan pokol ez a világ. Pál apostol azt mondja, hogy éppen a bűn miatt adta Isten a törvényt. Ha egy hatos útkereszteződésben mindenki maga dönti el, hogy mikor mehet,

akkor előbb-utóbb abból nagy karambol lesz, tömegszerencsétlenség. De ugyanez van a lélek és az erkölcs világában is. A fék nélküli autó a szerencsétlenségek biztos forrása. Tehát Isten azért adja a törvényt, mert mi magunk akartuk a kezünkbe venni annak az eldöntését, hogy mi a jó, és mi a rossz. Isten azért adja, hogy ez fék legyen. A világi törvény is ezért Isten szolgálja. Így mondja Pál apostol, az államot így nevezi, hogy „Isten szolgálja ő a te javadra”. Ha betölti a törvényt, ha jó törvényeket hoz. Ha védi a közösséget, védi az életet, akkor az Isten törvényének tesz eleget, és ezzel Istenet szolgálja, de ehhez az kell, hogy a jókat jutalmazza, és a gonoszokat büntesse, és ne fordítva, mert akkor azt az államot már másnak hívják.

Harmadszor azt mondja Kálvin, hogy a Tízparancsolat nemcsak visszatart, hanem ösztönöz is. Irányt mutat, mégpedig a két kőtábla két irányt: Isten megismerésére, a vele való kapcsolatra, az istentiszteletre éppúgy vonatkozik, mint a felebarátaink iránti szeretetre. Amikor világi emberek néha a Tízparancsolatra hivatkoznak, kérdés, hogy vajon melyik részére hivatkoznak? Mert az azzal kezdődik, hogy „Én, az Úr, vagyok a te Istened...”. Ha erre hivatkoznak,

akkor jó a Tízparancsolat, de ha csak úgy kimazsolázunk belőle egy-kettőt, és azt mondjuk, hogy persze lopni nem szabad, de azért paráználkodhatunk nyugodtan, meg hamis tanúbizonyosságot is tehetünk (mert a sajtó erről szól), ez már nem a Tízparancsolat. A tiz az tiz! Mint a tiz ujjunk. Nem az a lényege, hogy mindent felsorol, vagy konkrét utasításokat ad a Tízparancsolat, hanem az, hogy bemutatja az irányt. A tájékozódást. Isten az Ő gyermekeit a Szentlelkével, meg az Igéjével is vezeti, de úgy, hogy az útkereszteződéseknél táblákat is helyez el. Ha egy komolyabb háztartási gépet vásárolunk, akkor adnak hozzá egy használati, kezelési útmutatót, ami néha komoly megértési problémákat okoz. Az élet egy elég bonyolult dolog, ezért az Úristen a Sínai-hegyen adott hozzá egy általános használati utasítást. Ezt vegyük komolyan, és vessük komolyan a gyermekeinkkel is!

Az a csodálatos, hogy ezek az útjelző táblák a mai élet útvesztőiben is hiteles és biztos jelzéseket adnak. Mutatja először is, hogy Isten szereti a szabadságot. Hogy kezdődik a Tízparancsolat? „Kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.” Nem szereti a szolgaságot, nem szereti azt,

hogy egyik ember rálép a másik ember nyakára. De mutatja, hogy a család, a szülő-gyermek, a férfi-nő kapcsolat minden közösségnek a fundamentuma. Vagy gondolunk-e arra, hogy a szombat-törvény a munka és a pihenés világán túl még az ökológiai kérdéseket is érinti, hiszen Izraelben még a termőföldre is kihatott a szombatév. Hadd mondjam el, hogy néhány évtizeddel ezelőtt az Egyesült Államokban azzal szembesült a mezőgazdaság, hogy a túl intenzív termelés, a műtrágya és egyéb okok miatt egy bizonyos idő után visszaesett a termésátlag. Foglalkozott ezzel a szenátus is, melyben vannak déli, keresztény, hitüket komolyan vevő főként baptisták, és az egyik szenátor elmondta, hogy ki kéne próbálni azt, ami a Bibliában van: azaz hogy hétvékenként a földet is meg kell pihentetni. És nem hinnék el, végül ez oldotta meg a problémát. A természet túl intenzív kizsákmányolása előbb-utóbb visszaüt. De miről is van szó a Tízparancsolatban? Hogy még az állataidnak is adjál szombatot, mert azoknak is szükségük van a pihenésre. Meg a földnek is. És a rabszolgának is, mert emlékezz rá, hogy rabszolga voltál Egyiptom földjén, ott nem tarthattad meg a szombatot. A kizsákmányoló munkával szemben a Tízparancsolat a megáldott időt helyezi előtérbe. Milyen csodálatos és mennyire mai dolog ez! Mennyire komolyan kéne vennünk, hogy úgy indulunk hétfőn a munkába, hogy ott van mögöttünk a

megáldott idő, amit az Istennel töltöttünk.

Annál hosszabb az etika a parancsolatokhoz, minél rövidebb a parancsolat. A „Ne ölj”-höz egy bioetikai, orvosetikai probléma egész sora társul. Emellett olyan társadalom-etikai problémák, mint az önpusztító életforma, vagy az öngyilkosság, vagy a háború. Ezek nagyon aktuális dolgok. A „Ne lopj”-hoz a gazdaságetika minden kérdése hozzákapszódik, a pénzügyi dolgoktól kezdve. A „Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot”-hoz hozzátartozik az egész médiaetika, a beszéd, a kommunikáció etikája. Mert a beszédünk is erkölcsi téma, ahogy Jakab apostol mondja, bizony olyan, mint a tűz. Egy kicsi lánggal föl lehet egy egész erdőt gyújtani. Ahogy a bevezetésben említettem, sajnos ezekről nem szólhattam, de a Tízparancsolat arra emlékeztet, hogy ezek a területek mind kapcsolatban vannak Istennel, és az egyéni bűnök mellett rávilágítanak strukturális és korszakos bűnökre is. Ezt csak röviden említem. Mi az egyházban sajnos a bűnt mindig személyes viszonylatban értjük. Az én bűnöm, az én mulasztásom stb. A Szentírás tud arról, hogy vannak bűnös struktúrák is. Amikor maga a rendszer bűnös. Egy háborúra gondoljunk. A „Ne ölj” az életben érvényes, de a katonának, akit besoroztak, ha a parancs úgy szól, akkor ki kell oldania a bombát, vagy le kell lőni az ellenséget. Maga a struktúra olyan, ami bedarálja az egyént. Tehát a keresztény eti-

kának éppen ezért a korporatív személyiséghez, a néphez, egyházhöz, politikai és gazdasági döntéshozókhoz is van üzenete. Ez korunknak a nagy fölfedezése, hogy a Tízparancsolat nemcsak ebben az „én-te” viszonyban szól.

Befejezem azzal, hogy a thesszalonikai levélben Pál apostol az utolsó időkről szólván az Antikrisztust úgy jellemzi, mint a törvénytelen emberét (2Thessz 2,3). A törvénytelen ember a nyilvánvaló káoszt jelenti, amikor minden irányból zöldre van állítva a lámpa, mindenkinek mindent szabad. Azt mondja, hogy vele szemben ott van a nagy „visszatartó” (2Thessz 2,6). Sokat vitakoztak azon, hogy mi a visszatartó. Én Kálvinnal együtt azt vallom, hogy ez az állam. A hatalom. Aminek Pál apostol fizikai és pozitív etikai funkciót is ad, mandátumot, hogy tartsa vissza azt, ami rossz, ami káros, ami nyilvánvalóan rossz, a hatalomnak az eszközével, a kardnak az eszközével (Róma 13). Igen, van ilyen megbízatása az isteni feladatát komolyan vevő államnak. A keresztény gyülekezeteknek pedig folyamatosan könyörögniük kell azért, hogy a mindenkori hatalom ezt az erkölcsi funkcióját betölthesse, és csendes és nyugodalmas életet élhessünk istenfélelemmel és meglepedéssel, tartassanak könyörgések királyokért, felsőbb hatalmasságokért, törvényhozókért, hogy olyan törvények szülessenek, amelyek az életünket védik, és a jövőnket biztosítják (1Tim 2,4).

Egy, a szombatnapra vonatkozó kérdésre az alábbi válasz hangzott el a professzor úrtól:

Az, hogy „*semmi dolgot se tégy*” a hetedik napon, ez a munkára vonatkozik: „*semmiféle munkát ne végezz azon*”, így van az új fordításban. A papok is megszentték a szombatot, mert áldozatot mutatnak be, amihez le kellett vágni az állatot, de nem vétek. Nyilvánvaló tehát, hogy a megpihenés volt a lényege, sőt ha figyelünk erre a parancsolatra, milyen gyönyörűen van megszerkesztve: „*Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt.*” A megemlékezésen és a megszentelésen van a hangsúly. A megszentelt időről van szó. A megszentelt időből lépek ki a munkába. Csak utána következnek, hogy hat napon át munkálkodjál. Isten előbb adja a szombat parancsát, és utána a munka parancsát, mert az élet ritmusa az, hogy az Istennel való közösségből, a megszentelt időből lehet kilépni a munkába, és akkor a munka nem robottá, és nem kényszerre válik, hanem kreatív, azaz a teremtő Isten munkájának a folytatásává válik, tudniillik azért emlékezzél meg a szombatról, mert hat napon teremtette az Úr az eget és a földet, és a hetedik napon megnyugodott. Nem azért, mert elfáradt, hanem megnyugodott, és Isten ebbe a nyugalomban akar részesíteni.

Gondolják végig, mit mond Jézus, amikor a megfáradtatokat és a megterhelteket magához hívja? Azt mondja, hogy „*Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelteketek, és én – tessék most arámul gondolkodni – sabbathot (szombatot)*

adok nektek.” Jézus maga a szombat! Ezért nem vagyunk szombatisták. Számunkra Jézus a szombat, és Ő az ura ennek. Az Őbenne megtalált nyugalom és békesség ad erőt arra, hogy hat napon át úgy tudjak munkálkodni, hogy az kreatív, azaz a teremtő Isten munkájának a folytatása legyen. Mert ez viszont a mi kiváltságunk, hogy a munka nem amolyan megállíthatatlan fogaskerék, ami forog, forog, forog, hanem abban van ritmus. Abban benne van a megszentelt idő és a munka.

Tessék arra emlékezni, hogy a Jelenések könyvében az Antikrisztus száma a 666. Milyen szám ez? Ami nem osztható héttel. A hét az isteni teljesség, 6+1, ez a hét. Hat napon át munkálkodj, hetedik nap ne tégy semmi dolgot. Az Antikrisztus száma pedig az, hogy robot, robot, robot. Kezdődik előlről, hajszt még többet, még többet! És nincs megállás. Erre vigyáznunk kell. A Krisztus száma nem a 666, az az Antikrisztusé. A Krisztus száma az, hogy jöjjetek énhozzám, bennem megtaláljátok a szombatot, nyugalmat, szombatot találtok a lelketeknek, és ebből a szombatból ki lehet lépni, és lehet dolgozni, lehet végezni a munkánkat. Mert mire emlékeztet a szombat? A Zsidókhöz írt levélben azt olvassuk, hogy az Isten nyugalomába való bemenetelre. Azt az időt, azt az eszkatológiai célt jeleníti meg, amikor Isten lesz minden mindenkben. Amikor mindnyájunkat megpihentet majd. Az lesz az igazi szombat.

LUTHER MÁRTON

AZ ÜNNEPNAPOT MEGSZENTELJED!

Itt először azt tanulom meg, hogy az ünnepnap nem hanyatlásra, vagy testi gyönyörökre való, hanem hogy azt megszenteljük. De nem mi szenteljük meg cselekedeteinkkel és gondolatainkkal (hiszen a mi cselekedeteink nem szentek), hanem Isten Igéje. Csak ez tiszta és szent egészen, ez szentel meg mindent, ami csak kapcsolatba kerül vele, legyen az akár idő, vagy hely, személy, munka, pihenés stb. Mert az Ige szenteli meg a mi munkánkat. Pál apostol is azt mondja, hogy az Ige és imádság szentel meg minden teremtményt (1.Tim. 4:4-5). Ezért e parancsolatból meg kell tanulnom, hogy ünnepnapon mindenek előtt Isten Igéjét kell hallgatnom s jól meggondolnom, azután ugyanazon Ige által hálát adnom, Istent dicsőítenem minden jótéteményéért, s imádkozni magamért és az egész világért. Az szenteli meg az ünnepnapot, aki így ünnepel. Aki nem így tesz, botrányosabban cselekszik, mint az, aki dolgozik ünnepnapon.

(Részlet Luther Márton: *Így imádkozzál!* című írásából)

„Én ültetem, Apollós öntözött, de a növekedést Isten adta. Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja. Aki ültet és aki öntöz egyek, és mindegyik majd a maga jutalmát kapja fáradozásához méltóan. Mert mi Isten munkatársai vagyunk, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok. Az Istentől nekem adott kegyelem szerint mint bölcs építőmester alapot vettem, de más épít rá. Vigyázzon azonban mindenki, hogyan épít rá, mert más alapot senki sem vehet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus!” (1Kor 3,6-11)

Minden embernek van egy természetes vágya: szeretné látni munkája gyümölcsét. Hogyne szeretné látni a kőműves a házat, amelyet ő épített? Hogyne szeretné látni az író, hogy hányan olvassák a könyvét? Hogyne szeretné látni a tanár, hogy mi lett a tanítványaiból? Természetes, hogy mindegyik szeretné. Ez nem hiúság, ez nem dicsekedés, ez magától értetődő emberi vágy. Mindenki azt szeretné, hogyha nem dolgoznék hiába. Mai ígénk is erről beszél, de most nem olyanokról, akik mindig maguk vesznek részt alkotásuk elkészítésében, mint például a kőműves. Ő végig ott van a ház megépítésénél, és gyönyörködhet benne, amint lépésről lépésre gyarapodik, szépül, tökéletesedik kezének alkotása.

Az író némileg hasonlóan alkot, de már nem egészen így. Ő megírja a könyvet vagy a verseit, és ezzel az ő munkája be is fejeződik. Rendes körülmények között a könyv elfogadása, majd végleges formába öntése és terjesztése már nem az író feladata, hanem a kiadóé – már amennyire talál kiadót a munkájához. A kiadó gondoskodik a könyv kinyomtatásáról, majd terjesztéséről. Az író feladata tehát inkább csak magvetésnek nevezhető. Ahhoz, hogy abból a megírt alkotásból olvasott könyv legyen, rendes körülmények között még további közreműködőkre van szükség, akik az elvetett magot „öntözik”, végül pedig az olvasók azok, akik a végső simítást, az alkotás (vagyis a magvetés) értékelését elvégzik azzal, hogy széles körben olvassák az író munkájának a gyümölcsét.

Részben a tanár is így végzi a szolgálatát: ő is magvető. Az ő feladata, hogy tanítsa meg a tanítványát a szükséges tudnivalókra. Hogy aztán a tanítványa a tőle nyert tudását hogyan tudja hasznosítani, az már nem tartozik a tanár munkájához, vagyis a magvetéshez. A tanár a legtöbb esetben nem is tudja, hogy mi lett az egyes tanítványaiból, kiváló „mackós”, vagyis páncélszekerény-feltörő bűnöző, ismeretlen, de becsületes hivatalnok, vagy világhímvé szert tett feltaláló. Nagyon ritka eset, amikor megtudja, hogy mi lett valamelyik tanítványából, de az már nem is tartozik az ő szolgálatához. Az ő szolgálatát a magvetés.

Ezeket a kiragadott példákon túl van valaki, aki határozottan a magvető szolgálatát végzi, és a legértékesebb magot veti: Isten Igéjét. Általában a lelkipásztorokat ismerjük az Ige hirdetőiként, akik erre a szolgálatra tudományosan is ki vannak képezve, és foglalkozásszerűen végzik ezt a munkát, de nem szabad azt gondolnunk, hogy csak az ő feladatuk az igehirdetés, és azt sem, hogy az Igét csak szavakkal, különösen nem, hogy csak szószékről lehet és kell hirdetni. Kétségtelen, hogy

az igehirdetésnek ez a legelterjedtebb és általánosan ismert formája. Az Ige hirdetője, vagyis magvető kell hogy legyen minden hívó ember, az igehirdetés formája pedig nemcsak a szó lehet, mert annak több más formája is van: betegek ápolása, szegények megsegítése, az igehirdetés szolgálatának bármilyen formában való támogatása, és természetesen maga a hívó ember élete.

A világ legnagyobb erejű igehirdetője Pál apostol volt. Ő volt Isten országának első számú magvetője. Mivel őt jó beszédkészséggel áldotta meg Isten, és jól beszélt a Római Birodalomban abban az időben széles körben elterjedt görög nyelvet, ebből természetesen adódik, hogy az ő magvető szolgálatát elsősorban az Ige szóbeli hirdetéséből állt, de nem lett volna teljes szolgálat, ha csak abból állt volna. Hozzá tartozott például a szegények megsegítése is. Missziói útjain, ahol már lelkiileg erős gyülekezetek alakultak, adományokat gyűjtött a szegénysorban élő jeruzsálemi testvéreknek. Szolgálatához tartozott az is, hogy amikor igehirdetéséért megverték, akkor nem szitkozódott, hanem a börtönben is Istent dicséret énekeket énekelt, mint például Filippiben, és a börtönőr nem szóbeli igehirdetésének, hanem a viselkedésének a hatására tért meg. Sokszor megverték és üldözték Isten Igéjének a hirdetéséért, a Jézus Krisztusról szóló bizonygatótételeit, amit ő Jézus iránti hűséggel vállalt. Ez is hozzá tartozott az ő igehirdetéséhez. Ez is magvetés volt.

Pál valóban főként magvető volt. Csodálatos, emberi értelemmel alig felfogható, hogy milyen nagy területen hintette el a magot, amelyet aztán mások „öntöztek”, hogy szárbá szökkenjen, és gyümölcsöt teremjen. Neki ez volt a feladata, mert neki főként erre adott talentumokat Isten. Neki minél nagyobb területen kellett hintenie a magot, hogy az utána jövő szolgáknak legyen mit öntözniük. Mint ahogy a pusztai földet hiába öntözi valaki, ha nincs benne elvetett mag, az soha nem fog gyümölcsöt teremni, a hitben vezetés és erősítés szolgálatát is csak úgy lehet végezni, ha van kit

vezetni és erősíteni. Ehhez tehát feltétlenül szükség van megtért emberekre, akiket a további szolgálak, „a kertészek” öntözhetnek, vagyis hitükben tovább vezethetnek és erősíthetnek, sőt megőrizhetnek, vagyis először el kell vetni a magot. Nem akarok értékrendet felállítani a szolgálat különböző formái között, de az kétségtelen, hogy időrendben a magvetés szolgálat az első.

Kedves Testvérem! Voltál-e már magvető? Vagy talán még jobb, ha így kérdezem: magvető vagy-e állandóan? Pál apostol attól kezdve, hogy a damaszkuszi úton találkozott Jézussal, egész életében magvető lett.

Nem elégedett meg azzal, hogy ő találkozott az élő Jézus Krisztussal, kényszerítést érzett arra, hogy másokat is Jézushoz vezessen. Tudom, Testvérem, hogy találkozta már Jézussal, különben nem lennél itt. A kérdés most az, érzed-e a kényszerítést arra, hogy másokat is elvezess hozzá. A hívó embernek, a Jézussal találkozott embernek magvetővé, igehirdetővé kell válnia. A Jézussal való találkozás nem a befejezése valaminek, hanem a kezdete: a magvetés kezdete. Hirdetned kell az Igét akkor is, ha nem vagy lelkipásztor.

A magvetés szolgálatát, nem a lelkipásztorok kiváltsága. Ezt a szolgálatot minden hívó embernek végeznie kell. Igét természetesen nem csak szószékről lehet hirdetni. Személyes beszélgetések, bizonygatótételek formájában bárhol és bármikor lehet Igét hirdetni, sőt nem csak szavakkal, de magával az életünkkel is lehetünk igehirdetők. Van egy nagyon találó megállapítás: a lelkipásztor üvegházban lakik, vagyis a lelkipásztor nemcsak azzal hirdeti az Igét, hogy a szószékről beszél a gyülekezethez, hanem azzal is, ahogyan él. Hiába mondana aranszajú prédikációkat, ha az életvitelével nem a tiszta magot vetné el.

Volt egy lelkipásztor testvérem, aki Hollandiában tanult, és kitűnő prédikációkat mondott vasárnaponként, szolgálatának gyümölcse mégis az lett, hogy amikor Isten magához szólította, összesen négyen vettek részt a templomban a búcsúztatásán, tehát az a négy testvér volt szolgálatának – vagy lehet, hogy nem is az ő szolgálatának – a gyümölcse. Egy másik lelkipásztor testvéremmel együtt jártam teológiára. Szegény nem volt valami nagy tehetség, sem a héber betűk, sem a dogmatikai tételek nem akartak a fejébe menni. Amikor egyszer náluk jártam a gyülekezetében, zsúfolásig tele volt a templom – az életével végzett magvetés gyümölcseként. Nem baj, Testvérem, ha nem vagy aranszajú Szent János, hirdesd úgy az Igét, ahogy a mi Urunk ahhoz neked talentumokat adott, de soha ne csüggedj el a magvetésben!

Korinthusban Pál ültetett, majd Apollós öntözött. Ez azt jelenti, hogy Pál volt a magvető

Pál apostol, a magvető

és Apollós a kertész. Miután Pál megalapította a gyülekezetet, nem tudott ott maradni, mert neki Isten azt a feladatot rendelte, hogy minél több helyen hintse el a magot, gyülekezeteket alapítson, amelyeket majd mások, „a kertészek” gondoznak tovább. Az elvetett mag magától kikel ugyan, de aztán gondozni kell. Amikor falusi lelkipásztor voltam, gondosan be kellett illesztenem az időmbe a kukoricaföldem kapálását, kertemben a gyümölcsfák megmetszését, majd a gyümölcs leszedését. A föld nem kapálódik meg magától, a gyümölcs nem sétál le magától a fáról.

Éppen így a gyülekezetben is szükség van kertészekre, akik a kikelt magot, a megtért embereket gondozzák. Ez – az Ige hirdetése mellett – elsősorban a gyülekezeti lelkipásztor feladata, és semmivel sem elhanyagolhatóbb, mint maga a magvetés. A nagy ébredési időkből sokan megtértek, de sajnos sokan el is kallódtak, mert a gyülekezetükben nem folyt megfelelő kertészi munka, nem volt öntözés, márpedig ha kikel a palánta a földből, azt öntözni kell. Természetesen az öntözés sem csak a gyülekezeti lelkipásztor feladata. Mindnyájan, akik már találkoztunk Jézussal, nemcsak magvetők, de kertészek is kell hogy legyünk, tehát nemcsak ültetünk, hanem öntöznünk is kell.

Testvérem! Hogy szoktál öntözni? Hogy tartod a kapcsolatot hívó testvéreiddel? Ha valamelyik testvér elcsügged, van-e hozzá a Lélek világosságával szóló erősítő szavad? Ha gyász szakad rá, van-e időd arra, hogy vigasztald? Ha éhezik, meg tudod-e osztani vele a kenyeredet? Ha szakadék felé viszik a lépteit, meg tudod-e fogni a kezét, hogy visszatartsd? Ha csapás éri az életben, tudsz-e nyújtani neki valamilyen formában segítséget? Ne felejtse el, nekünk, hitben járó Krisztus-követőknek nemcsak magvetőknek, hanem kerté-

szeknek is kell lennünk, nemcsak „a hitetlenek” felé van szolgálatunk, hanem hívó testvéreink felé is, mert lehet, hogy a hívó ember is megszomjazik, sőt kiszárad, és akkor már ő sem tud magvető lenni. Tehát nagyon fontos feladat egymás állandó erősítése, támogatása mind hitében, mind mindennapi életének göröngyös útjain.

Nagyon fontos az is, hogy mindig a megfelelő formában öntözz. Az éhezőknek nem bibliai idézeteket kell mondani, hanem kenyeret kell adni. Az elesettet nem kegyes szavakkal kell vigasztalni, hanem fel kell emelni. Amikor teológus voltam, ki volt osztva nekünk a kórházlátogatás feladata. A betegágyakban szenvedőket szép szavakkal vigasztaltuk, együtt imádkoztunk velük, de volt úgy, hogy végigszalagáltuk a patikákat, hogy megszerezzünk valamelyik betegnek egy nehezen kapható gyógyszert. Öntözni mindig a megfelelő módon kell, esetleg vízszaggal, esetleg kis kézikannával. Nem elég testvérünkért csak imádkozni, nem mindig elég csak vigasztalni, gyakran segíteni is kell neki. Az öntözéshez ez is hozzátartozik.

Nagyon fontos tehát mind a magvetőnek, mind a kertésznek a munkája, de a legfontosabb, amit ezután ír Pál: „Az sem

mi feladatunk, azt már Isten végzi el, a legtöbb esetben úgy, hogy a magvető nem is tud róla, hogy hány magból lett kalász, és hány nem kelt ki, vagy ha kikelt, elnyomták a tövises. Az igehirdető, aki a magot veti, sok esetben nem tud róla, hogy „hány mag kelt ki”, az igehirdetését hallgatók közül hányan jutottak hitre. Egy lelkipásztor például – vagy bármelyik hívó ember – sok testvéréről nem tud, aki az ő szolgálata nyomán jutott hitre. Néha-néha előfordul, hogy Isten látni engedi a magvetőnek a kalász beérését.

Nem is kell mondanom, hogy mint lelkipásztor, megszámlálhatatlan esetben prédikáltam, hiszen ez volt a hivatászerű feladatom, de ahhoz képest csak nagyon kevés esetben tudtam meg – esetleg jóval később –, hogy beért a magvetésem. A zsinati ülések alkalmával gyakran találkoztam az egyik budapesti lelkipásztorral. Egyszer azt a meglepő kérdést tette fel nekem, hogy emlékszem-e arra a pünkösdre, amikor Ágasegyházán prédikáltam. Hát bizony nagyon kutatnom kellett az emlékezetemben, hogy rájöjjek, mikor is volt az. Valóban egyszer, nagyon régen prédikáltam abban a gyülekezetben. Ekkor megkérdezte a testvérem, emlékszem-e még az akkor elmondott prédikációmra. Arra bizony már végképp nem emlékeztem, hogy pont akkor miről prédikáltam. Erre ő elmondta egész részletesen azt a prédikációm, majd hozzátette, hogy mint papfiú addig is illedelmesen meghallgatta vasárnaponként a prédikációkat, de abban a pünkösdi prédikációban úgy megragadta őt a Lélek, hogy akkor határozta el, hogy ő is lelkipásztor lesz.

A szóval hirdetett Ige hatását még más

Soós Laci bácsi a Skót Misszió lelkészekért

számít (mármint az eredmény szempontjából), aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja.” A gabonamagot a magvető elveti a földbe, de Isten gondoskodik megfelelő időjárásról, hogy abból a magból kalász legyen. A mi feladatunk a magvetés: az Ige hirdetése és az öntözés: a lelkigondozás, de minden további Istenre tartozik. Ne felejtse el, hogy a hit a Szentlélek ajándéka, tehát az, hogy az elvetett mag kalászba érjen, az igehirdetést hallgató hitre jusson, már nem a

is erősítheti. A vonaton utaztam, egy fiatal lány ült velem szemben. Egy ideig csendben figyeltem, majd beszélgetést kezdeményeztem. Szívesen szóba álltam vele, mert minden beszélgetésben megvan a magvetés lehetősége. Most ő bizonyult magvetőnek. Miközben tompán dübörögtek a kerekek, a lány csodálatos hitéről tett bizonyosságot, ahogy Krisztusról beszélt nekem. Megkérdeztem, hol jutott ilyen erős hitre. Erre elmondta, hogy a felsőcsemői tanyai iskolába szokott istentiszteletre járni.

Az egyik évben péntek esténként még bibli-
aóra is volt. Akkor nagyon szeles volt a tél és
a tavasz, de volt ott egy fiatal lelkész, aki
olyan homokviharban is kijött a várostól jó
messze levő iskolába, amikor egy jóérezsű
gazda még a kutyáját sem engedné ki az ud-
varra. Ennek a fiatal lelkésznek ez az elszánt-
sága annyira megragadta a tanya lakosait,
hogy a legrosszabb időben is este 7 óra tájban
lámpák fénye kezdett imbolyogni minden-
honnét az iskola felé, és mindenki, köztük ő
is annyira odafigyelt az igehirdetésre, hogy
mire a lelkész elhelyezték más gyülekezetbe,
többen hitre jutottak a környék népe közül –
köztük ő is. Mire mindezt elmondta, és
nekem is le kellett szállnom a vonatról, rájöt-
tem, hogy jó sok évvel azelőtt az a fiatal
tanyai lelkész én voltam.

Tizennégy évig szolgáltam Nagylókon,
egy négy gyülekezetből álló egyházközség-
ben. Aztán sokáig nem vitt arra az utam. Nem

Az angol nyelvű
titkárnőképző tanáraként

tudtam róla, hogy kivel mi lett, kiben ért ka-
lásszá az elvetett mag. Húsz év múlva men-
tem oda vissza látogatóba. Akkor tudtam
meg, hogy az akkori ifjúság egyik tagjából az
egyik gyülekezet, másik tagjából a másik
gyülekezet gondnoka lett, abból a kis lét-
számú szórványból pedig, ahova mindig ki-
jártam, amikor megtudták, hogy ott vagyok,
két autóval jöttek be találkozni velem a hitre
jutott testvérek. Itt már a gyülekezeti lelkész,
tehát a kertész munkájának a gyümölcsevél
is találkozom, hiszen ott tizennégy évig men-
csak magot vetettem, hanem öntöztem is.

Sokszor jártam külföldön valamilyen hi-
vatalos úton. Volt egy leány kollégám, akivel
sokszor voltunk együtt munkára beosztva, és
külföldre is gyakran utaztam vele. Nagyon in-
telligens lány volt, de hitetlen, nem is lehetett
más, hiszen meg sem volt keresztelve, tem-
plomban sem volt soha. Ettől függetlenül ko-
moly munkatárs volt, és mivel sokat együtt
voltunk, sokat beszélgettünk. Egyszer meg-
kérdeztem, nem akarná-e meghallgatni a Skót
Misszióban, hogyan beszélnek angolul. Ő
ugyanis perfekt volt az angol és a francia
nyelvben, Afrikában élt gyermekkorában,
szinte ez volt egyik anyanyelve. Azt nem
mondtam neki, hogy ott istentisztelet lesz,
hátha akkor nem jön el. Eljött, aztán máskor
is eljött. Később a magyar szolgálataimra is
eljött. Most Amerikában él, oda ment férjhez.
A férje meghalt, ő pedig jelenleg az ottani ka-
tolikus karitatív szolgálatban dolgozik. Ami-
kor az apácák megkérdezték, hol nyert olyan
erős hitet, hogy ezt a szolgálatot vállalta, ezt

mondta: „Az úgy kezdődött, hogy Laci bácsi
egyszer elvitt a Skót Misszióba.”

Amikor az idegen nyelvű titkárnőkép-
zében tanítottam – ez felnőtt tagozat volt –,
sikerült kiderítenem, hogy a tizenöt tanulóm-
ból tizenhárom nincs megkeresztelve. Arra
természetesen nagyon vigyázni kellett, hogy
az iskolában mindenféle vallási megnyi-
latkozástól tartózkodjék a tanár, különösen
egy ilyen összetételű osztály előtt. Nem tar-
tottam tehát szavakkal evangélizációt az is-
kolában, csak olyan formában, hogy lelkiis-
meretesen és szeretettel tanítottam őket. Az
utolsó vizsga letétele után meghívtam tanít-
ványaimat a Skót Misszióba – ez angol sza-
kos osztály volt –, de nem mondtam meg ne-
kik előre, hogy ott mi lesz. Eljöttek, megle-
pődtek, aztán nem tudtam róla, hogy ennek a
magvetésnek volt-e eredménye. Évek múl-
va az egyik tanítványommal, aki közben a par-
lamentben munkatársam lett, Máltára utaztam.

Ekkor vettem észre, hogy az ágya
mellett ott van az asztalán a Biblia. Ha még
Máltára is magával hozta, akkor biztosan ren-
dszeresen olvasta. A mag tehát kalásszá éret-
t.

Most is vetem a magot. Most
már nem tudok felmenni a szó-
székre; volt úgy, hogy szolgálat
közben elájultam a templomban,
ezért a mostani szolgálatomat az
írás jelenti. Isten ezt így rendelte
nekem, és hogy ne kelljen het-
venéves koromban, tehát húsz
évvel ezelőtt már abbahagynom a
szolgálatot, egy felelőtlen autó-

vezető úgy eltörte a lábamat, hogy most már
inkább csak ülve tudok dolgozni. Ez is Isten
rendelkezése volt, mert különben gyülekezeti
lelkészként folytattam volna a szolgálatomat,
ami azt jelenti, hogy már húsz éve nem írnék
semmit. Ezt Isten akarta így azért, hogy még
ma is szolgálatban álljak, és megengedte,
hogy néha-néha meglássam, hogyan ért be
kalásszá az elvetett mag. „Az Úr csodásan
működik, de útja rejte van.”

Testvérem! Azért említettem különböző
példákat, hogy lásd, neked is van feladatod
Isten szántóföldjén: magot kell vetned, nem
feledkezve meg a figyelmeztetésről: „*Más
alapot senki sem vethet a meglévőn kívül, ami
a Jézus Krisztus.*” Nekünk nem bármilyen
statisztikát kell növelnünk. Volt ilyen. A gyü-
lekezet ifjúsága népszínművekkel produkálta
magát, és akkor jelenteni lehetett, hogy men-
nyivel többen járnak az ifjúsági órákra. A
gyülekezetben nem „adóbeszedőket” kell al-
kalmaznunk, hogy az anyagiakat biztosítsuk,
hanem magot kell vetnünk, mint Pál, és ön-
töznünk kell, mint Apollós. Nekünk nem cim-
borákkal kell buliznunk, hogy jó barátokat
szerezzünk, hanem Igét kell hirdetnünk sza-
vainkkal és életünkkel, hogy testvéreket ölel-
hessünk magunkhoz. Nekünk egész életünk-
kel vetnünk és öntöznünk kell, hogy kalászba
érjen a vetés, azért „hogy egy lélekért se érjen
vádja téged, hogy temiattad nem látta meg Őt”.

Soós László lelképásztor

(Az igehirdetés elhangzott 2015. április 19-én a
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
székházában.)

SOÓS LÁSZLÓ A MAGVETÉS

Tarzuszi Pál, buzgó rabbi, egyszer magvető lett,
Annak Igéjét hintette, kit addig üldözött.

Büszkén haladt Damaszkuszba dühös
porkolábként,
De az úton Jézus előtt porba hullva megtért.
Attól kezdve vándorrá lett,
Boldog örömhírt hirdetett.

A mag, melyet Pál elvetett, kikelt korán reggel,
De ha tövis közé esett, ott el is halt menten.
Amelyik az útfelre hullt, könnyen eltaposták,
A szikláról a madarak hamar felkapkodták.
Amelyik jó földbe esett,
Előbújt és nőni kezdett.

Korintusban is hullott mag a jó
termőföldbe,
Ott Apollós volt a kertész, aki azt öntözte.
Megtért lelkek gondozója e városban ő lett,
Keze nyomán a kikelt mag gyorsan
növekvő lett.
Most látszik, hogy az elhittett
És kikelt jó mag mivé lett.

A magvető és a kertész Isten munkatársa,
Sok a jó föld, mely üresen a magvetőt várja.
Megtért lelkek szomjúhozzák az igazság fényét,
Öntözni kell, vezetni kell Istennek szent népét.
Nem elég csak magot vetni,
Kell, ki segít növekedni.

Fontos vetni, kell öntözni, de az, ami lényeg,
Ki a növekedést adja, Ő az Isten tényleg.
Ha nincs eső, mind kiszárad, mi a földre hullott;
Ha nincs napfény, elfonnyadva mind
a földre hull ott,
Ki a termést adja itt lenn,
Végso soron csak az Isten.

Te is kell, hogy magvető légy, hirdessed az Igét,
Apostolként öntöznöd kell testvéreid
szívét,
Buzgó szívvel könyörögni a növekedésért,
Imádságodban hordozni minden drága
testvért.

Ültess, öntözz, vess alapot,
Melyet Jézus Krisztus adott!

(2015. április 19.)

HIT, REMÉNY, SZERETET

Ez alkalommal azoknak a fiataloknak gondolataiból szemezgettem, akik a szentendrei Református Gimnáziumba járnak és hittan órákon a tanítványaim. Bízom benne, hogy mindazok, akik olvashatják szavaikat, megerősödnek hitükben, megvizsgálódnak nehézségeikben, fájdalmaikban, és hálát tudnak értük adni. Számomra ők valamilyen ajándékok, akikért nemcsak felelősnek érzem magam, de meg is köszönöm őket Istennek. Nemcsak én taníthatom őket Isten kegyelméből, hanem ők is tanítanak engem. Nevüket nem közlöm, annyit azonban tudhatunk róluk, hogy 12-18 éves fiatalokról van szó. Legyen mindannyiunk épülésére, hogyan gondolkodnak ők életünk legszébb ajándékairól: hitről, reményről, szeretetről.

HIT

„A hit az egyik legcsodálatosabb érzés a világon. Nem adnám soha semmiért.”

„Hiszem, hogy van Isten, ezért számomra ez meggyőződés, biztos tudat.”

„A remény és a hit szorosán összefonódik. Hisszük, hogy Jézus meghalt értünk, és reméljük, hogy Isten megbocsát nekünk.”

„En nem azért vagyok keresztyén, hogy Isten meghálálja hitemet és ebből jól jöjjenek ki.”

REMÉNY

„A remény életünk egyik fontos lételeme, ami folyamatosan mozgásban tartja az embert. Önmagában azonban nem elég a változáshoz. Ha megvan, kell hozzá a hit. A hit egy rakétához hasonlóan indítja meg a reménykedést, és pályára állítja. A végső dolog pedig, ami pályán is tart, az a szeretet.”

„A remény hajt előre amikor kilátástalan a jövő, és amikor semmi és senki nem áll melletted. A magány és a remény kézen fogva járnak.”

„A remény önmagában még nem elegendő. Ahhoz, hogy reménykedhessünk, tennünk is kell valamit, hogy reményünknek alapja is legyen.”

„Ha van remény, akkor van még lehetőség a változásra, változtatásra.”

„A remény számomra azt jelenti, hogy bízom benne, hogy az adott helyzet jobb lesz, vagy hogy a végeredmény építeni fog, hozzám tesz valamit. Bízom benne, hogy akárhogy is alakul az életem, Isten vezeti és javamra fordítja a nehéz helyzeteket is. A remény a bizalom egy fajtája.”

„Mindenki használja e szép szót: remény. Istentől ered. Abban segít, hogy még

a legkilátástalanabb helyzetből is fel tudjunk állni.”

„Meg kell tanulnunk, hogy sosem szabad feladni, hiszen ha valamiért küzdünk, akkor annak eredménye van. Viszont azt sem szabad elfelednünk, hogy ha valamit megkaptunk, akkor tudnunk kell megállni kicsit, és tudunk egyszerűen csak boldogok lenni.”

„Ritka az, hogy valamiben vakon reménykedünk és az teljesül anélkül, hogy tennénk is érte. A reményhez mindig társul

a bizalom, az akarat és a cselekvés.”

„A reményt nem lehet kiirtani az emberből. A remény akaratunk ellenére is bennünk él. A remény reménységet ad. Hajt minket előre.”

„A remény az ember életében erős kötetelék, támasz. Nem lehet szétválasztani a hitet, reményt és a szeretetet. Ha hiszünk, akkor remélünk és szeretünk.”

SZERETET

„Mi a szeretet? Önfeláldozás, teljes önmegtágadás, és olthatatlan vágy arra, hogy a szeretett személy boldog legyen – minden áron. A szeretet nem ismer határokat, a szeretet áttör minden akadályon. Megtagadja önmagát és mindig reményt ad. A szeretet a remény hírnöke.”

„A szeretet az, amikor mások gondjait

helyezzük magunk elé, amikor odafigyelünk a másakra. Szeretet az, amikor feltétel nélkül hordjuk szívünkön egy másik ember életét. Szeretet az, amit Jézustól kapunk. Szükségünk van rá. Szeretet nélkül nem lehet élni. Jézus a legcsodálatosabb dolgot hozta el nekünk a világra: megtanított minket szeretni. Szeretni egymást és elfogadni magunkat. Én nagyon szeretek szeretni.”

„A szeretet olyan együttérzés, mely Istentől való. Nagyon fontos, hogy legyen aki szeret téged, és akit te szeretsz, mert anélkül nem lehet boldog életet élni... Isten szeretett minket, ezért halt meg értünk.”

„A szeretet nélkülözhetetlen. Nélküle nem lenne értelme a mindennapoknak. Összeköt nemcsak a másik emberrel, hanem Istennel is.”

„Sok gyermeket már a születése előtt is szeretnek a szülei. Mikor nagyobb lesz, tárogatják, és akár olyat is tesznek, amit akkor a gyerek nem ért, és úgy érzi, hogy igazságtalanság volt, de a szülők szeretetből teszik, mert tudják, hogy mi a helyes út.”

„A szeretet a legnagyobb kincs a világon. Ha van kit szeretnünk, akkor szomorúak nem lehetünk. Ha betartanánk azt a parancsolatot, hogy szeresd felebarátodat, mint önmagadat, akkor a világon béke lenne.”

„A szeretet Istentől való. Ha szereted Istent, szereted az embereket is, akik körülvesznek téged. Szeretni éppen olyan nagy ajándék, mint szeretve lenni.”

„Te már megtaláltad a legnagyobb szeretetet, vagyis Istent?”

„Mert most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre, most töredékes az ismeret, akkor pedig úgy fogunk ismerni, ahogyan engem is megismert az Isten. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három: ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1Kor 13,12-13)

Sebestényné Jáger Orsolya lelképásztor

Varázsa van ennek a budakalászi otthonnak. Minden fehér. Baj? – kérdezi a ház asszonya, *Tóth Irén*, a település egykori háziorvosa. Dehogy! – válaszolom. – Egyáltalán nem. Éppen hogy különleges.

Es még egy különlegesség: a könyvek. Nem a mennyisége, a minősége. Csupa érdekességet mutat *Demeter Levente*, a férj. De ezen ne csodálkozzunk: Levente a könyvek között élte le az életét, s nyomdászként ment nyugdíjba.

Amúgy Demeter Leventét mindenki ismeri a pomázi gyülekezetben. Hogyne, hiszen édesapja, *Demeter József* hosszú évekig állt a gyülekezet élén, öccse, Miklós pedig ma is orgonál. Ő maga pedig szinte minden vasárnap átjár Budakalászról, s több mint harminc év óta presbiter, még ha ma már „csak” tiszteletbeli is.

Levente hatéves volt, amikor Szigetmonostorról Pomázra költöztek. Ő maga a Szentendrei-sziget déli csücskén lévő faluban látta meg a napvilágot 1938-ban. Akkor már egy éve szolgált az édesapja, Demeter József a faluban. Az öröm nagy volt persze a fiú világrajövetele felett, akkora, hogy tiszteletére a lelkész nagynénje még külön keresztelő kancsót is készíttetett, rajta a Leventére utaló felirattal. Ezzel keresztelték ötven éven át a monostori gyerekeket – aztán nyoma veszett...

Két jeles pomázi református család is származik Szigetmonostorról – bocsánat, ha mások is, akikről nem tudok – a Demeterék és a Regiusék. Regius Ferenc doktor, gyülekezetünk egykori gondnoka négy évvel idősebb Leventénél. A két család összejárt, hiszen Regius Ferenc édesapja volt a község kántortanítója. Meg is jegyezte egyszer a csecsemő Levente sírását hallgató Ferike a nagytiszteletű úrnak:

– Jóska bácsi! Már majdnem ki tudja mondani a nevét. Azt már tudja, hogy Le-le. Már csak az hiányzik, hogy -vente...

A Demeter család a front közeledtével, 1944-ben került Pomázra a lelkész, *Paczolay Péter* halálát követően, mégpedig a főgondnok, *Teleki József* hívására. Levente ekkor hatéves volt, vannak hát emlékei az akkori vízivataros időkről. A lelkészlakot nem kisebb történelmi személy vette igénybe egy egész hétig, mint Malinovszkij. A marsall igazi úriember módjára viselkedett, semmi erőszakoskodás, részegeskedés, dehogy. Sőt

a Demeter családot – velük élt akkoriban Demeter József sógornője, a tavaly századik évében elhunyt Erzsike néni is – az a kitüntetés érte, hogy ki sem kellett költözniük, meghúzhatták magukat a pincében... Egyszer pedig még vacsoravendégei is lehettek a marsallnak – a saját házukban. Elköltötték az estebédet, egy díva még operaáriákat is énekelt, majd a vendégség végeztével Malinovszkij megköszönte a lelkészházaspárnak, hogy tiszteletét tette nála, s egészen a pinceajtóig kísérte őket...

Demeter József természetesnek tartotta, hogy az új idők beköszöntével is védi a védte-leneket. Messzemenőig nem értett egyet a svábok kitelepítésével, s ennek írásos nyoma is fennmaradt. Levelet írt az illetékes Nemzeti Bizottságnak a svábok védelmében. Persze süket fülekre talált. A kitelepített svábok azonban nem felejtették el az emberségét, s ma is márványtáblával tisztelegnek az emléke előtt.

1939-ben, a szülőikkel

Az ötvenes éveket irtuk ekkor. Egyszer különös látogatók érkeztek a parókiára. Egyikük azonnal felajánlotta a két fiúnak, hogy elviszi őket autókázní, amíg a másikuk a nagytiszteletű úrral vált szót. A nagyhatalmú látogató – Rákosi Mátyás államtitkára – budapesti lelkészi állást ajánlott Demeter Józsefnek, cserébe a hatalommal való együttműködést, még világosabban fogalmazva,

Levente ebben az időben már iskolás volt. A betűvetést Pomázon sajátította el. Később a híres Pataki Református Gimnáziumnak is diákja lehetett, ám onnan haza kellett térnie: az egyre szaporodó család – ekkor már cseperedett öccse és húga, Judit is – nem bírta anyagilag a távoli iskoláztatását. Végül az óbudai Árpád Gimnáziumban érettségizett.

besúgást kért. A lelkész azonnal nemet mondott. Ettől kezdve minden vasárnap beült a hátsó padba egy megfigyelő. Azt leste, a prédikáció melyik mondatába köthetne bele. Soha nem talált semmiféle kivetnivalót a beszédben.

– Látjátok, gyermekeim, milyen jó, hogy megtanultam az Igéről prédikálni – mondta később a lelkész édesapa.

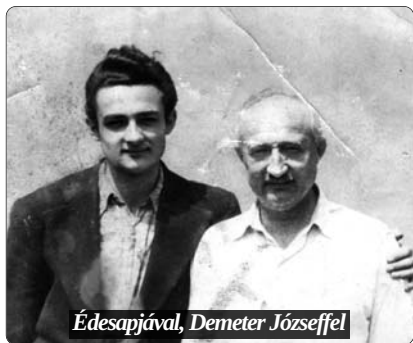

Költözés Pomázra, 1944-ben

Levente az érettségi után a területi terményforgalmi irodára került, begyűjtőként kereste a kenyerét. Éppen ilyen helyzetben érte a forradalom. 1956. október 23-án Pilis-szentlászlón járt, s várta a teherautót. De az csak nem akart megérkezni. Persze hogy nem, hiszen akkor már a fővárosi utcákon a tüntetőké volt az elsőbbség ...

Hogy érzelmileg hová állt a Demeter család ezekben a hetekben, nem volt kérdéses. Mint ahogy az sem, hogy Levente nemzetőrnek áll. Nem hivatalosan, papír szerint, hiszen nem az volt a fontos. Talán éppen ez volt a szerencséje. A forradalom leverését követően nem is kértek rajta számon semmit.

A beszolgáltatási rendszer a forradalom leverése után nem élelt újjá, Leventének

Édesapjával, Demeter Józseffel

kezdenie kellett magával valamit. A pomázi UVAG-ba szerződött el. Lassan esedékessé vált a katonai behívója is – ő pedig jelentkezett a teológiára. Igen, bizonyos mértékig azért, hogy elkerülje az angyalbórt – ám korántsem elvtelenségéből. Gondolta, megpróbálja, ám a harmadik év elteltével érezte, nem ez az ő útja. Nem a hite hiányzott, talán inkább a folyamatos szerepléstől ódzkodott.

Az Egyetemi Nyomdában helyezkedett el. Ide egy jégkorongozó társa – mert Levente szerette ezt a csapatjátékot – révén került. Egyből magáénak érezte a szakmát, olyanynyra, hogy hamarosan a Könyvípari Egyetem nyomdamémöki karán találta magát.

A diploma megszerzése után még néhány évig az Egyetemi Nyomdában dolgozott. Itt készültek a református egyház kiadványai, köztük a Bibliák, énekeskönyvek is.

S ha már a könyveknél tartunk, essék szó a család néhány igazi ritkaságáról. Például a számozott Bécsi Aranybibliáról. Ővé a 12. Már a súlya is tekintélyes... Vagy a Neksei Bibliáról. S ami számára a legértékesebb: édesapja utolsó, 1970-es Bibliájáról. Vagy a Shakespeare összesről, angol nyelven bőrkötésben, bibliofil papíron, oxfordi, II. világháborús kiadásban. De ott van a kincsek között Széchenyi István Hitelének eredeti, 1830-as első kiadása, valamint a 150 éves jubileumi faximile kiadása, melyet Levente szerkesztett.

S még egy kincs, ám ez nem könyv, hanem festmény: *Tavaszy Noémi* a „Mezítalbas Notre Dame-ról”, vagyis a tákosi református templomról készült alkotása.

De visszatérve Levente aktív éveire: az Egyetemi Nyomdában az igazgató nyugdíjba vonulásáig dolgozott. Az új főnökkel

Konfirmáció 1952. május 23-án (Balról a második Levente)

kevésbé jött ki, ezért átigazolt a Fővárosi Tanács nyomdájába. Itt érte a rendszerváltás. *Tarr Kálmán*, a Kálvin Kiadó vezetőjének a hívására ebben az időben került a Ráday Nyomdába.

– Szívesen jönnél ide? – kérdezte tőle *Tóth Károly* püspök.

– Szívesen.

– Akkor várjál még néhány hetet. Hamarosan püspökválasztás lesz. Ha megválasztanak, akkor azonnal felveszlek. De ha nem, akkor ne mondják azt, hogy én hoztalak ide.

Bölcs javaslat volt, *Tóth Károlyt* a püspöki székben *Hegedűs Loránd* követte, *Demeter Levente* pedig a nyomdába került, s állt az élen 14 évig, nyugdíjba vonulásáig. A mostani, budakalászi házukba ezt követően két évvel költözött ő és felesége, *Iréнке*.

Levente első feleségétől megözvegyült, s nevelte két fiát. *Bence* informatikus lett később, s jár át ezekben az években a komáromi teológiára, Szlovákiába. Azért oda jelentkezett, mert családja mellett a nappali képzést nem vállalhatta, levelezőt pedig ott talált legközelebb. Néha együtt utazik ki egy szintén magyarországi professzorával... Másik fia, *Miklós*, villanyszerelő, s a riasztókra specializálta magát. *Iréнке*, aki elvált, egy lányt hozott magával a házasságba, *Hajnalkát*. A talpraesett lány már gimnazistaként *Szigetmonostoron* kántorizált, az amerikai egyetem mellett Magyarországon jogot végzett, hét év óta pedig az Európai Unió luxemburgi bíróságának öt nyelvet beszélő szakjogásza.

S hogy miként ismerkedtek meg? A gyerekek révén. *Dr. Szűcs Ferenc* lelkes, aki Levente édesapját követte a pomázi gyülekezet élén, javasolta, hogy Haj-

nalka ne Budakalászra járjon hittanra, hanem inkább Pomázon. Igen ám, de *Iréнке* nemigen ismerte a járást a parókián. Szerencséjére éppen akkor hozta hittanra a fiait Levente is. S ha már összefutottak, segített készséggel... Alig telt el néhány alkalom, Levente, aki első felesége révén szintén Budakalászon élt, vállalta, hogy

1956-ban az énekkarban

áthozza a kislányt is. Minek fáradjon vele az édesanyja?

Két év múltán házasodtak össze... Ennek is harminc éve azonban. A gyerekek kirepültek, ők pedig egymás támaszaiként élik mindennapjaikat hangulatos fehér otthonukban a könyveik között.

Hardi Péter

Családi kép 1967-ből

SÉRELMEINK – A BENNÜNK SZUNNYADÓ KAIN

Istenünk ígését olvasom Mózes első könyvének negyedik részéből, az elsőtől a nyolcadik versig:

„Azután Ádám a feleségével, Évával hált, aki teherbe esett, megszülette Kaint, és azt mondta: Fiút kaptam az Úrtól! Majd újból szült: annak testvérét, Ábel. Ábel juhásztor lett, Kain pedig földművelő. Egy idő múlva Kain áldozatot vitt az Úrnak a föld terméséből. Ábel is vitt elsőszülött bárányaiból, azok kővérjéből. Az Úr rátékkintett Ábelre és áldozatára, de Kainra és áldozatára nem tekintett. Kain emiatt nagy haragra gerjedt, és lehorgasztotta a fejét. Ekkor azt kérdezte Kaintól az Úr: Miért gerjedtél haragra, és miért horgaszod le a fejed? Hiszen ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz. Ha pedig nem jól cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád vágyódik, de te uralkodjál rajta! Ezután azt mondta Kain a testvérének, Ábelnek: Menjünk ki a mezőre! Amikor a mezőn voltak, rátámadt Kain a testvére, Ábelre, és meggyilkolta.”

Az íge szövege igen tömör. Csak azokat a legszükségesebb mozzanatokot írja le, amik a történet megértéséhez feltétlenül szükségesek. Nem taglalja, micsoda sérelem éri az elsőszülöttet, ha az túl hosszú ideig egyedül birtokolta az anyát, majd pedig születik egy testvér, aki miatt ő egyszerre sokkal kevesebb figyelmet és szeretetet kap. Durván fogalmazva: ez a kis bögőmasina elorozta tőle az anyát.

Ma, a bontott csirke és dobozos tej korában az olvasók többsége átsiklik a fölött a mondat fölött, hogy „Ábel juhásztor lett, Kain pedig földművelő”. Mintha manapság azt mondaná valaki, hogy az egyik orvos lett, a másik meg közgazdász: két különböző szakmát választottak a gyerekek. De száz évvel ezelőtt mindenki tudta, hogy a pásztor és a földműves között ott az örökös súrlódás. Mert hiába van egymásra utalva és cserekereskedelemre készítve a tejből, túróból, sajtból többlettel rendelkező pásztor és a gabonát termelő földműves, ha egyik a másikának folyton útjában áll. A pásztor legszívesebben arra tereli nyáját, ahol a jószág számára jó itatóhely és tápláló legelő van. A paraszt viszont a legtermékenyebb földből annyit akar felszántani és bevetni, amennyit csak bír. Örök vita van kettejük között. És mindig a másik a hibás! A birka összegázolja a veteményt és lelegeli a frissen kibújt zöldet, „mert a pásztor nem vigyáz rá”. A paraszt viszont hajítófával űzi el és sántítja le a betolakodó jószágokat, pedig be is kerithetné a földjét, „ha

annyira fontos neki az a gaz, ami rajta van!” Ha pedig az egyik a rajta esett sérelmet megtorolja, akkor a másik sérelme növekszik, és a sérelmek így halmozódnak egyre magasabbra mindkét félben.

Csak azért, hogy a sérelmek halmozódását, az indulat felgyűlését lássuk, meg kell idézzem gyerekkorom egyik fájdalmas emlékét: a nagyfiúk kutyauszítás nevű játékát. A nagyobbak egymásnak löktek két alig-iskolást néhány kérdés kíséretében: „Tudod mit mondott az anyádról? Meg se mered űzni? Ilyen gyáva kukac vagy?” A rövidebb vagy hosszabb heccelésre valamelyik kicsi egy ujjal hasba pöckölte a másikat. A válasz már négyujjas pöckölés volt. Ez után következett az egy kezes, majd kétkézes lökdösődés, aztán az öklözés, a rugdosódás és a földharc. De addigra már a nagyok távolról somolyogva lesték, hogy a két kis ostobát mikor választják szét a tanítónénik.

A sérelmek gyilkossá táplálásához nincs szükség gonosz kutyauszítóra, elég egy „együtt érző jótét lélek”, aki a sérelmet szervenőnek „segít haragudni”, s így együtt erősebbé dajkálják a sérelmet. Kimondhatjuk, hogy ha „a bűn az ajtó előtt leselkedik, és rád vágyódik”, akkor a másik ember pusztá léte már magában is sérelem. Az Úr azt mondja: „de te uralkodjál rajta!” Csak hogy az izmokban ott a késztetés, hogy visszaüssek, mert különben földbe tipornak.

Mi szeretjük azokat az egyszerű történeteket, amelyekben a jó megküzd a gonosszal. Ezért hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy Kain a gonosz, Ábel pedig ártatlan, mint a ma született bárány. De ne felejtjük el, hogy mindketten emberek, és mindketten a bűnbeesés után születtek. Az Úr iránti engedetlenség mindkettejükbe átszármazhatott. Csupán arról van szó, hogy Ábel jobban bírja a gyomrozást, a sérelmek még nem zsiabasztották el az ő tudatát annyira, mint Kainét. Ő még jobban tud fölfelé, az Úrra figyelni, mint a testvére. Ő még figyel arra, hogy az Úrnak viendő hálaáldozatot a jószágok legértéke-sebbjeiből, az elsőszülöttek, sőt a legkövőbb elsőszülöttek közül válassza ki. Kain figyelme erre

már nem terjed ki: ha áldozatot illik vinni, akkor visz „valamit”, de ő már nem változtatja meg, hogy mit.

Az Úr figyelméből pedig mindketten érdemük szerint részesülnek.

Kain az Úrtól kapja az ütessel felérő kellemetlen választ, hogy nem tekint áldozatára, de elvakultságában úgy gondolja, hogy joggal haragszik testvére, mert „ennek is Ábel az oka”. És Kain lehorgasztja fejét, mint a feldühödött kos.

A sérelmek felGYŰLTek és ÖLésre ingerlik őt. A GYŰLŐLET, a gyilkos indulat legyőzi Kaint. És ezen a ponton már nem képes a bűn fölött uralkodni, hanem azt mondja: „menjünk ki a mezőre”. És Ábel nem mondja, hogy „ne vacakolj testvér, hagyjunk békét egymásnak”. Hanem mint a serdülő legényké, akik erejükkel nem bírnak, ő is benne van, hogy ököllel, késsel vagy karóval, de eldöntsék, kinek van igaza. De hiszen nincs igaza egyik akaszzkodónak sem. És az ilyen párbajnak nem egy vesztese van, hanem legalább kettő: az egyik, aki belehal, a másik pedig, akinek büntudattal az Úr elé kell állnia.

Akár mennyire is nem szeretjük bevalani, a kaini lélek bizony bennünk is ott szunnyad. Észre sem vesszük, mikor tekintetünkben sötét a haragja, s a vélt legapróbb sérelmet is igyekszik megtorolni. Lukács evangélista írja le az esetet, amikor a samaritánusok egyik falujában nem adtak szállást Jézusnak és a tanítványoknak. „Jakab és János, így szóltak: Uram, akard-e, hogy ezt mondjuk: Szálljon le tűz

az égből, és eméssze meg őket!? De Jézus feléjük fordult, megdorgálta őket, és ezt mondta: Nem tudjátok, milyen lélek van bennetek.” Gondoljátok meg, testvérek: Jakab és János! Azok a tanítványok, akik a kezdetektől Jézussal róják az utat már évek óta, és hallgatják tanításait. Azok a tanítványok, akik tapasztalhatták a mester szelídségét, akiknek még meg is magyarázta a példázatokot. Ha Péter és János egymással megbeszélve ilyen embergyilkos gondolattal állt elő, akkor vajon bennem milyen lélek lakik? Ezt a kérdést fel kell tenni.

Hogy mennyire könnyű „Kain” gyilkos indulatát felébreszteni, arról van egy ifjúkori emlék. Egy diákszínjátzó csoport próbáján történt. A rendező egy szolid, tipikusan jótanuló kinézetű kislányt szólított a placra, hogy lássuk, mire ment a kiadott verssel. Ő kísértelt a pódiumra, és elmondta a verset. Pontosabban: a vers szövegét. A rendező megdicsérte a pontos szövegtudást, majd ezt mondta:

- Izzó dühöt, gyilkos indulatot kértem és határozottságot. Menj ki a színről, úgy gyere vissza, ahogy a szöveg megkívánja, és mehet a vers!

És ezzel elkezdődött a módszeres kínzás. Nem emlékszem, hányszor kellett abbahagyni, kimenni, visszajönni és újra elkezdeni a verset, s a közben elhangzott bántó megjegyzésekből is csak ilyeneket idézhetek, „így besomfordálni nem akárci képes”, vagy „ezt nevezed te határozottságnak”.

Levegőt venni alig mertünk. Már úgy nézett ki, hogy a jámbor áldozat vagy özszeesik, vagy elpityeredik, de végül kihúzta magát és valósággal elbődült:

- Mit képzelsz te magadról? Azt hiszed, beletaposhatsz a padlórepedésbe? Ki vagy te, hogy így bánthatsz velem? Azonnal kérj bocsánatot, különben már itt se vagyok, és még ezt a rohadt helyet is örökre elfelejtem!

A rendező lassan felállt a székéből. Odament az áldozathoz, és őszintén bocsánatot kért a kínzásért és a ronda ripacszkodásért. Majd fölemelte a tenyerét, ahogy a bokszolók edzője szokta kérni az ütést.

- Ide vágj bele! Ökölle! Erősebben! Jogos a haragod! Emlékezz: bántottalak, kínoztalak! Még erősebben! Add bele a dühödet! Na, még egyszer! A tenyeremben érzem, hogy megvan a megfelelő indulatod. Most már jöhet a vers!

A vers elhangzott. Mindnyájan megkönnyebbültünk. A rendező is elégedett volt, mondván:

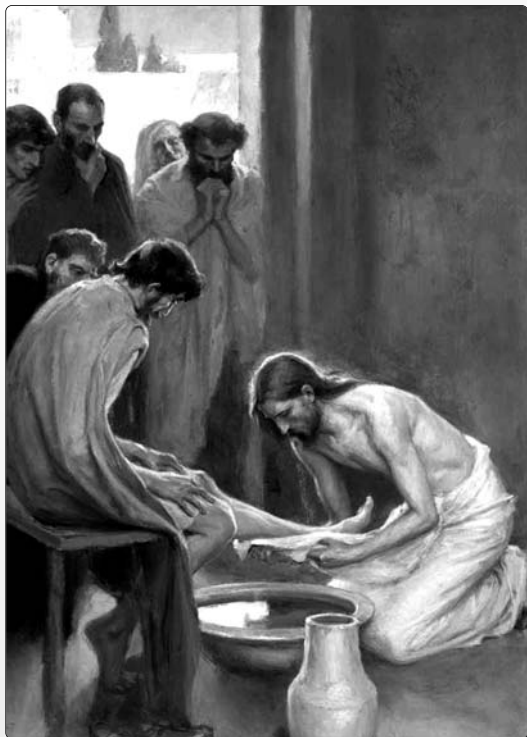
- Ez így jó lesz a pódiumra, de adja Isten, hogy a magánéletben soha ne jöjjön elő Kain, akit a vers hitelessége érdekében elő kellett hívjak belőled.

Milyen jó lenne, ha Kain soha nem jönne elő a magánéletben. Ha úgy tennék, ahogyan *József Attila* is szeretné: „Mikor nagyokat ütnek rajtunk, / Milyen jó lenne nem ütni vissza / Se kézzel, se szóval, / Világítani a napvilággal, / Elaltatni az éjszakával, / Szólni a gyávaság szavával, / De sose ütni vissza.”

Segítség nélkül ez bizony nem megy.

Gyarlók, esendők és bűnösök vagyunk, és gyakorta „által hájguk Urunk szent rendeléseit”. Magánéletünkben is gyakran előtör Kain indulata, s nem látszik rajtunk, hogy Jézus Krisztus tanítványai vagyunk, és úgy szeretjük egymást, ahogy Ő szeretett minket. Ezért hát könyörögjünk Urunkhoz a Heidelbergi Káté 105. kérdésére adott válasz szavait idézve: segítsen abban, „hogy felebarátomat sem gondolatban, sem szóval, sem viselkedésemmel, még kevésbé tettelemmel, sem személyesen, sem közvetve meg ne sértsem, ne gyűlöljem, ne bántsam és meg ne öljem”. Ebben segítsen a mi Urunk! Ámen.

Takács László

MEG KELL BOCSÁTANOD!

„...bocsássatok meg egymásnak, ... ahogyan az Úr is megbocsátott nektek”
(Kolossé 3,13)

Azzal, hogy megmosta tanítványai lábát, Jézus megmutatta nekik, hogy kész megbocsátani bűneiket, mielőtt még elkövették volna. Ehhez a legnagyobb mértékű szeretet kell. „De nem én vagyok a vétkes” – mondod. Jézus sem volt az. A szobában lévő emberek közül egyedül ő volt méltó arra, hogy mások megmossák a lábát. Mégis ő mosta meg a többiekét. Jézus példájának zsenialitása, hogy így a hídépítés terhet az erős hordozza, nem a gyenge fél. Tudod, mi történik ilyenkor? Legtöbbször, ha az, akinek igaza van, felajánlkozik arra, hogy megmossa a vétkes fél lábát, mindketten térdre borulnak. Hát nem mindannyian azt hisszük, hogy igazunk van? Ezért kell megmosnunk egymás lábát. Értsd meg ezt: a kapcsolatok nem akkor virágzanak, ha a vétkest megbüntetik, hanem ha az ártatlan irgalmas. Krisztus irgalma megelőzte a tanítványok vétkét, a mi irgalmunknak is megelőlegezettnek kell lennie mások felé. A tanítványoknak kétségük sem volt afelől, hogy Krisztus szereti őket, a mi ismeretségi körünkbe tartozóknak is ilyen biztosnak kell lenniük szeretetünk felől. Pál azt írja: „*legyetek egymáshoz jószágok, irgalmasak, bocsássatok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek a Krisztusban*” (Efezus 4,32). Azért tudunk megbocsátani másoknak, mert Krisztus is megbocsátott nekünk. Azért lehet megbocsátó szívünk, mert neki is megbocsátó szíve van. Ha valóban Krisztus él bennünk, nincs is más választásunk. Hihetetlen erő rejlik ezekben a szavakban: „Megbocsátok. Szeretlek. Lépjünk tovább!” Vannak körülötted olyanok, akiket biztosítanod kell arról, hogy megbocsátottál nekik?

(Mai Ige – 2015. március 18.)

BEOSZTOTT LELKÉSZEINK BEMUTATKOZÁSA

Presbitériumunk már hosszabb ideje keresett megoldást arra, miként tudná lelkipásztorunk munkáját beosztott lelkész alkalmazásával segíteni, mely a múltban általános gyakorlat volt gyülekezetünkben. *Nyilas Zoltán* nagytiszteletű úr esperesi megválasztása még inkább aktuálissá tette ezt a kérdést, mely most közegyházi támogatással megoldódott, és a március 22-ei presbiteri gyűlésen bemutatkoztak beosztott lelkipásztoraink, *Máthé Zoltán* és *Koncz Zoltán* református lelkészek. Dr. Szabó István püspök úr, a Zsinat elnöke Máthé Zoltán nagytiszteletű urat 2015. május 1-jével felmentette a Leányfalui Szeretettotthonban végzett lelkési szolgálata alól, és kirendelte az Észak-Pesti Egyházmegyébe segítő szolgálatra. Így vált lehetővé, hogy beosztott lelkipásztorként május 1-jétől bekapcsolódjon a gyülekezeti munkába, és ezen belül is elsősorban az ifjúsági és gyermekmunkában, a hitoktatásban segítsen, ami természetesen nem zárja ki azt, hogy egyéb alkalmak megtartásában is közreműködjön, illetve igehirdetői szolgálatot is ellásson. Koncz Zoltán nagytiszteletű úr szintén egyházmegyei beosztott lelkipásztor, akit bibliaórák közösségünk már jól ismer, hiszen eddig is számos alkalommal helyettesítette az esperes urat. Bemutatkozásuk összefoglalóját az alábbiakban közöljük:

Máthé Zoltán lelkipásztor:

Nagyon szeretem Leányfalut és a Szeretettotthont, nemcsak azért, mert ez a neve, hanem mert ott az ember megtapasztalja a mélységeket, melyeket az ember élete végén meg kell hogy tapasztaljon. Amikor az ember hét-nyolc évtizedet leél, kicsit más-képpen nézi a világot és az életet. Fialtal lelkipásztorként bekerülni egy szeretettotthonba, nagy feladatnak tűnt. Amit itt az ember lát, hall, tapasztal, az mind az épülésére szolgál. Az otthonban megtapasztaltam, hogy minél többet ad az ember, annál többet kap vissza. Ott valóban akkor van értelme a szolgáltatnak, ha Isten Szentlelke vezérli a

lelkipásztort. Ebben igyekeztem elől járni, és úgy tekinteni a jövőbe is, hogy amit ott megtanultam és megtapasztaltam, azt tovább tudjam vinni.

A leányfalusi szolgálat előtt Gyöngyösön voltam beosztott lelkész, először *Kéri*

Máthé Zoltán lelkipásztor a presbiteri gyűlésen

Tamás nagytiszteletű úr mellett (aki jelenleg Csepelen szolgál), majd *Kenyeresi Gábor* nagytiszteletű úr mellett, aki pedig a váli gyülekezetből érkezett Gyöngyösre. Gyöngyös egy egészen más gyülekezet, huszonöt szóróvánnyal rendelkezett. Tizennégy faluban tartottunk havonta istentiszteleteket, ez azt jelentette, hogy vasárnaponként öt istentisztelet volt, reggel nyolc órától este hatig. Első hallásra már ez is „nagyüzemnek” hangzik, pedig emellett még szanatóriumi kórházlelkész is voltam a mátraházai, kékes-tetői szanatóriumokban. Itt kerültem közel a betegekhez, az idősekhez, azokhoz, akiknek valamilyen testi, lelki problémájuk van, tudva, hogy sok testi betegség lelki eredetű.

Ugyanakkor szolgáltam iskolában is, hit-tant tanítottam gimnáziumban, amely ugyancsak jó terep volt arra, hogy az ifjúsággal behatóbban foglalkozhassak. Ez is egy olyan

terület az életben, amit nem tudtam és nem is akartam soha sem kikerülni, mert az ifjúság a gyülekezetben nemcsak a jövőt jelenti, hanem a jelent is. Ebben elhívást éreztem magamban. Mindezekon kívül feladataim voltak a lelkigondozás, pasztorációk területén, illetve az istentiszteleteken is. Hiszem, hogy az Úristen megadja a prédikáció lehetőségét majd itt is, mint nagy ajándékot.

Nagy örömmel vettem a felkérést az esperes úrtól, mikor behívott ide a hivatalba. Több hely is megnyílt előttünk a szolgálatra az egyházmegyében, de azt mondtam, hogy ezt megbeszéltem először is az Úrral, másodszor pedig a feleségemmel. Arra jutottunk, hogy mielőtt még elindulnék egy önálló szolgálatra egy gyülekezetbe lelkésznek, jó, ha előtte egy kicsit tanulok. Jó, ha az alázat iskolájában kicsit továbbmegyek. A Szeretettotthonban ezt már tanultam. Ott mindenki megtanulja az alázatot, mert ott nem lehet másképp szolgálni, csak Isten előtti alázattal. De az Úr akarata, hogy még tanuljak, ez pedig kiváltképp jó alkalom, hogy mielőtt még elindulnék egy önálló szolgálatra, beosztott lelkészként tudjak magam is adni, a gyülekezetnek, az ifjúságnak, a gyermekeknek. Azt hiszem, hogy a családlátogatás és az idősgondozás területén is tudom hasznosítani mind a gyöngyösi, mind a leányfalusi tapasztalataimat. Hiszem, hogy nem mi, lelkészek vagyunk alkalmasak, hanem az Úristen ad képességet nekünk ehhez. Engem elhívott ide az Isten, erre a szolgálatra. Azt nem tudom még, hogy alkalmas vagyok-e rá, de Istenre bízom, az Ő kezébe tettem le: ha Ő úgy akarja, alkalmassá tesz. Ez lenne az első prédikációm textusa is: „*ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgálja nem volnék.*” (Gal. 1:10) Ezen fogok igyekezni, mikor itt leszek.

Kolozsvártott születtem, erdélyiként azonban Nógrád megyében, Érsekvadkertben, egy tornácos parasztházban nőttem fel, palócként. Balassagyarmaton végeztem középiskoláimat, gépésztudományi szakra jártam. A budapesti teológián szereztem meg a lelkési oklevelet. Hatodéves teológusként Pócsmegeyer-Leányfalun szolgáltam segédlelkészként, öt éve itt ismerkedtem meg a feleségemmel. Augusztusban leszünk egy éves házasságunk, most várjuk az első babánkat. Úgy készülünk, hogy szeptembertől bővíteni fog a családuink, ezt hordozzuk imádságban az Úr előtt. Feleségem jelenleg a Pócsmegeyer-Leányfalusi Társegyházközség tagja, aki nem melleleg nagyon szépen énekel, és várja, hogy jöhessen az énekkarba. Ő huszonkettő, én huszonnyolc éves vagyok. Feleségem tanul és dolgozik is, jelenleg az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőségen dolgozik kormánytisztviselőként, mellette a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi Karán igazgatási igazságügyi szakértőnek tanul.

Koncz Zoltán lelkipásztor egy pomázi bibliórán

Koncz Zoltán lelkipásztor:

1998-ban kezdtem a szolgálatomat Pesten, majd átkerültem Budára, majdnem hat évet voltam a kelenföldi gyülekezetben. Tanítottam a volt József Attila és a volt Kaffka Margit katolikus gimnáziumokban, és református gyerekeket érettségiztettem hittanból. Ezután 2005. január 1-től Vácra kerültem Fónagy Miklós esperes úrhoz. Közel tíz éve vagyok az egyházmegyénél beosztott lelkész. Jelenleg a Kerepesi Miszsiói Egyházközség lelkipásztora vagyok, emellett Szadán látok el helyettesítést, így most két egyházközség lelkészi munkáját végzem, emellett pedig helyettes lelkészként az egyházmegyében szolgálok, ott, ahol szükség van rám. Így fordultam meg az utóbbi időben néhányszor itt, Pomázon és Csobánkán is.

Egyébként 1973-ban születtem Fótton. Anyai ágon tősgyökeres fótiak vagyunk, már nagyanyám nagyanyja is fóti volt, engem pedig *I. Madarász Lajos* fóti esperes keresztelt. Káposztásmegyeren, a Babits Gimnáziumban érettségiztem. Viszonylag fiatalon, 1987-ben jutottam élő hitre, és utána hívott el az Úr a lelkipásztori szolgálatra. A budapesti teológián végeztem. Tíz éve vagyok nős, és mi is az első babánkat várjuk áprilisban.

*
Pál apostolnak a thesszalonikaikhoz írott második levelének igéjével kérjük: „*Ti pedig, testvéreim, ne fáradjatok bele a jó cselekvésébe.*” (2Thessz 3,13)

Köszöntjük gyülekezetünkben lelkipásztor testvéreinket, és ezúton is Isten gazdag áldását kérjük életükre, családjukra és itteni szolgálatukra. Adjon az Úr türelmet, erőt és bölcsességet nehéz feladataik végzéséhez, és segítsen mindannyiunkat a közös munkálkodásban szeretetben, békességben. Gyülekezetünket pedig kérjük arra, hogy hordozzák imádságaikban beosztott lelkészeinket, családjukat és elkövetkezendő minden szolgálatukat.

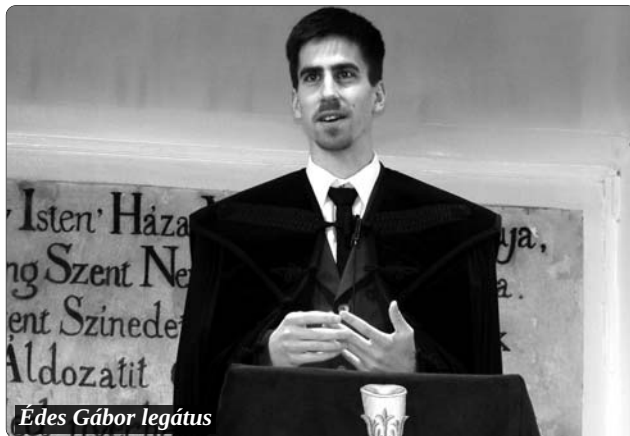
Sebestyén Győző lelkipásztor

**EVANGÉLIZÁCIÓS HÉT POMÁZON
2015. FEBRUÁR 16–19.**

Ki is ez a Jézus? Ezzel a címmel tartott evangélizációt *Sebestyén Győző*, a Fót-központi Református Egyházközség lelkipásztora Pomázon, 2015. február 16. és 19-e között. A négy alkalmon a János apostol írása szerinti evangélium négy képét hozta elénk: „Az Ige testté lett”, „Jézus az élet”, „Jézus az igazi világosság” és „Jézus az élet kenyere”, melyekben a lelkipásztor arról tett bizonyosságot, hogy János apostol Jézusban az Istent látta meg, és mint Istent mutatta be az evangéliumában, és hogy Jézus Krisztussal Isten országa, Isten uralma jött el hozzánk. Az evangélizációs igehirdetések rövidített, szerkesztett változatát a következő lapszámunkban olvashatják majd el a kedves testvérek, azonban az evangélizációs hét alkalmainak teljes hanganyagát már most is meghallgathatják gyülekezetünk honlapján.

<http://www.parokia.hu/lap/pomaz-csobankai-reformatus-tarsegyhazkozseg/letoltes/lista/evangelizacio-2015-februar/>

**LEGÁTUS HÚSVÉTI SZOLGÁLATA
2015. ÁPRILIS 6.**

Édes Gábor legátus

A húsvét hétfői ünnepi istentiszteleteinken a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának V. éves hallgatója, *Édes Gábor* legátus hirdette közöttünk Isten Igéjét a Márk szerinti evangélium 16,1-6 versei alapján, melyet követően segédkezett az úrvacsorai jegyek kiszolgáltatásában is.

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLTAK JÉZUS KRISZTUS ELKÖTELEZETT SZOLGÁJA: DR. TAKÁCS LÁSZLÓ 1912 – 1985

A „Közöttünk szolgáltak” című sorozatunkban olyan egykori gyülekezeti vezetőkre, egyháztagokra emlékezünk, akik életükben bizottságokat adtak annak, hogy teljes szívvel, lelkükkel, elméjükkel elkötelezték magukat Jézus Krisztusnak, és az Ő követőjükként újjászülött életüket Urunk szolgálatának szentelték, önmaguk teljes alárendelésével, minden erejükkel Őt szolgálva. Ezúttal a csobánkai gyülekezet egykori gondnokáról, *Dr. Takács Lászlóról* emlékezünk meg, aki nemcsak őszinte hitében volt Jézus Krisztus követője, hanem egész élete kifejezte azt, amiben hitt. Nemcsak a szájával hitt, az életével tett vallást hitéről. Mert a hit sokkal több a kimondott szónál, az igazi hit tetteiben válik élő hitté.

Kyle Idleman „Nem pusztán rajongó” című könyvében a következőket írja: „Jézus követésének ára van. Jézus követése mindig kerül valamibe. ... Ez nagyon is sokatmondó kérdést vet fel a legtöbb rajongó számára: Került neked valamibe Jézus követése? Ezt nem költői kérdésnek szánom. Állj meg egy pillanatra, és jegyezd fel, hogy mibe került neked Jézus követése! Hogyan avatkozott bele az életedbe Jézus követése?” Dr. Takács László elkötelezettsége sokba került, hiszen egész addigi egzisztenciáját feladta azért, hogy Jézust követhesse. Életének fordulópontján, amikor válaszút elé került, hite meggyőződését követve utasította vissza a világi hatalom bűnös csábítását, vállalva ennek anyagi, társadalmi és minden egyéb következményét. Ő Jézus választotta, és Vele a szegénységet. Nem „elég közel” akart lenni Jézushoz, hanem teljesen átadta Neki az életét.

Már egy 1965. november 14-ei püspöki vizitációról felvett jegyzőkönyvben csobánkai gondnokként említik meg Dr. Takács Lászlót, de megválasztásáról szóló jegyzőkönyvet nem találtunk. Egy hónappal azelőtt rendelte ki Szamosközy István püspök a csobánkai szolgálatok kiegészítésére segédlelkésznek a fiatal Vékey Tamás papköltőt, akivel barátságot kötött, és aki *Dr. Szűcs Ferenc és Borzsák Sándor* lelképásztorok mellett a temetésén is szolgált 1985. december 20-án a csobánkai temetőben. Az 1985. december 19-i presbiteri gyűlés jegyzőkönyve az alábbiak szerint emlékezett meg Dr. Takács László tragikus haláláról:

„A lelképásztor bejelenti, hogy dr. Takács László, a csobánkai gyülekezet gondnoka december 6-án baleset következtében meghalt. Amikor a HÉV-szerelvényről lépett, a becsukódó ajtó odafojtta a kabátját, és a vonat

magával vonszolta. A csepeli kórházba szállítása után néhány perccel belső vérzés következtében meghalt. Halála híréből nemcsak az egyház, de Csobánka egész lakossága megdöbbenet értesült. A római katolikus egyház a csobánkai temetőben díszsírhelyet ajánlott fel számára térítésmentesen. Az elhunytnak egy nőtestvére van. Lakását a táskájában talált kulcsokkal Czender presbiter és szomszédja jelenlétében kinyitották, átvették a pénztárt, és megtalálták az 1982. október 31-én kelt végrendeletét, amelynek értelmében csobánkai hétvégi telkét a társégyszékhelyre hagyja. A lelképásztor szó szerint felolvassa a végrendeletet. Felkéri a presbitériumot, hogy név szerinti szavazással döntsön az örökség elfogadásáról. ... A presbitérium felkéri Réz László gondnokot, hogy a temetésen a presbitérium nevében vegyen búcsút az elhunyttól, és javasolja, hogy a presbitérium jegyzőkönyvi határozattal mondjon köszönetet a római katolikus egyháznak a díszsírhelyért. (...) A lelképásztor felkéri a presbitériumot, hogy in-

tézkedjék a dr. Takács László elhunytával megüresedett csobánkai gondnoki tisztség betöltéséig a csobánkai gyülekezet ügyeinek ideiglenes viteléről.”

Csobánkai presbiter testvérünket, Czender Mihályt kértük meg, emlékezzen meg egykori gondnokunkról:

CZENDER MIHÁLY DR. TAKÁCS LÁSZLÓRÓL

Dr. Takács Lászlót gyerekkorom óta ismertem, még abból az időből, amikor kirándulásokat szervezett Csobánkára és környékére azokkal a diákokkal, fiatalokkal, akiket gondjaiba vett. Ekkor szerette meg ezt a tájat. A legtöbb emlékem vele kapcsolatban természetesen az imaházhoz kapcsolódik, hiszen itt lehetett vele mindig találkozni. Nemcsak egyszerűen templomjáró ember volt, hanem aktív résztvevője az istentiszteleteknek, hiszen kántorként is működött, és emlékszem, sokszor helyettesítette is a lelképásztorokat elfoglaltságaik idején, és ilyenkor igehirdetéseket is tartott. Ezekre az volt a jellemző, hogy ritkán tartottak egy óránál rövidebb ideig, általában másfél, nem egyszer majd két órásk voltak. Ezt különbözőképpen fogadták a hallgatói, mert voltak, akik nehezen vették tudomásul, mások azonban lelkiileg feltöltődtek. Őket megfogta Isten Igéje, amit Laci bácsi magyarázott, és személyesen hozzájuk szóló üzeneteket nyerhettek az igehirdetésből. Valahol talán még megvan néhány a leírt igehirdetési közül, biztosan érdekes lenne ezeket elővenni.

Szász Ferivel együtt az ő felkérése alapján vállaltam el a presbiteriséget a csobánkai gyülekezetben 1984-ben, és még ebben az évben együtt vettünk részt egy presbiteri továbbképzésen a Kálvin téri templomban, ami a következő évben ugyanott megismétlődött. Laci bácsi a szó szoros értelmében az imaházban élt, hiszen amikor az imaház melletti kis lakás megüresedett, a hűgára hagyva a budapesti lakását, ide költözött be, ebbe a kis lakásba. A nagy kert volt a mindene, nagyon szerette a gyümölcsfáit ápolni, melyek gyümölcsét sokszor a nyugdíjával együtt elosztogatta arra rászoruló embereknek. Emellett ő végezte az imaház takarítását, téli időben a fűtését, és minden ház körüli munkát.

Sokan szigorú, makacs embernek tartották, de csak azért, mert nem ismerték jól. Egyszer például felmerült, hogy az imaház már nagyon leromlott, vízesedik, ki kellene javítani.

1969-ben (balra mögötte Regius Lajos)

Volt olyan egyháztagnak, aki erre azt mondta, hogy „Laci bácsi úgysem fogja megengedni!” „Azért én beszélek vele” – válaszoltam. Elmentem hozzá, és elmondtam neki, hogy egy hónap múlva csendesnap lesz nálunk, Csobánkán, hát hogy néz ki az imaházunk, fel kellene kicsit újítani. Azt felelte: „Mi akadály van? Csináld meg! Mondd meg, mit hozassak, mi kell hozzá!” Megbeszéltük, milyen anyagok kellenek hozzá, mennyi homok, mész, cement stb., és egy – különben katolikusként keresztelt – testvérünkkel együtt nekifogtunk, és megcsináltuk a munkát. Akkor került föl az is, hogy le kellene lambériázni az imaházat egy bizonyos magasságban. Ez pont akkor volt, amikor azon a végzetes napon, 1985. december 6-án hazafelé jövet az induló HÉV szerelvény alá esett, és Laci bácsi életét vesztette. A lambériázást így már az utána megválasztott gondnok, *Benkő Béla* vezetésével valósítottuk meg.

A csobánkai weekendtelkét végrendeletileg a társegyházközségre hagyta, azzal a kikötéssel, hogy azon egy missziós jellegű épületet kell építeni. Ez azonban nem volt megvalósítható, részben a telek adottságai (hosszú keskeny telek volt), részben a megközelíthetőségének nehézségei miatt (csak szolgálmi úton keresztül lehetett bejárni), ezért a társegyházközség végül arra az elhatározásra jutott, hogy eladja a telket. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a missziós ház gondolatát is elvetettük volna, mert ma is reménykedünk abban, hogy az imaház jelenlegi telkén a mi Urunk segítségével majd egyszer megvalósítható lesz Dr. Takács László elképzelése.

Ő egy nagyon közvetlen, barátságos, segítőkész ember volt, akit Isten Igéje vezetett élete minden területén. Bibliás ember volt, komolyan vette mindazt, amit Isten a Szentírásban kijelentett számunkra. Lelkigondozta az embereket, *Deregán* néniel együtt jártak családokat látogatni. Vasárnap délután három órakor kezdődött Csobánkán az istentisztelet, ő fogadta kézfogással a gyülekezet tagjait. Utolsó emlékem róla, amikor halála előtt nem sokkal beteg volt, influenzával ágynak dőlt, akkor megbeszéltük egymás között, hogy ki főzzön Laci bácsinak meleg ételt, így gondoskodott a gyülekezet róla abban a két hétben. Nagyon szeretjük Laci bácsit, emléke a szívünkben él.

DR. SZÚCS FERENC

DR. TAKÁCS LÁSZLÓ CSOBÁNKAI GONDNOKRÓL

Tiszalúcon született és a templom közelében nőtt fel, mivel édesapja volt az ottani kántortanító. Hárman voltak testvérek, bátyja, Árpád, tanár lett, húga, Etelka, ápolónő, a Rókus kórház főnövére volt. Édesapjuk korán meghalt, így középiskolai tanítatását a református egyház vállalta a Hajdúböszörményi Kálvineumban. Ezt a kiváltságot szorgalmas tanulással és jó magaviselettel kellett megszolgálni, amiben nála nem is volt hiány. A jogi egyetemet végezte el és bírói vizsgát tett, majd a fiatalokorúk bíróságára került. Bár egyházi környezetben nőtt fel, életének nagy fordulatát az jelentette, amikor 1937-ben részt vett *James Stewart* skót futballistából lett evangélikus egyik magyarországi összejövetelén és élő hitre jutott. A Bethánia Egylethez csatlakozott, és ennek lett a Pomáz-Szentendre környéki területi gondozó titkára. Így került kapcsolatba az itteni gyülekezettel és a lelkészcsaláddal.

Életének ez a változása kihatott bírói munkájára is. A megtévedt, kisebb bűncselekményeket elkövető fiatalokat rendszerint nem javító-nevelő intézetbe küldte, ahol a rossz társaság tovább sodorta volna őket a lejtőn, hanem a helybeli lelképásztorok felügyeletére bízta. Ott kellett rendszeresen jelentkezniük és azoknak igazolni, hogy az illető becsületesen tanul, illetve dolgozik. Erről nekem mindig úgy beszélt, mint ami a legtöbb esetben hatásosabb nevelő eszköz volt, mint a családtól elszakító szigorúbb büntetések, és ezt az akkori időkben még felettesei is elismerték.

A II. Világháború életének nagy próbatétele volt. Katonaként megjárta a Donkanyart és a téli rettenetes hidegben való

gyalogos visszavonulás közben mindkét lába elfagyott, annyira, hogy amputálni akarták. Ő ezt nem engedte, és orvosai előtt arról tett biznyságot, hogy ha Isten őt még használni akarja, akkor meg fog gyógyulni. Gyermekünk a biznyságai, hogy ez a hite annyira nem szegyenült meg, hogy rendszeresen túrázni vitte őket a környező hegyekbe, és ilyenkor vele együtt gyalog jöttek haza Csobánkáról Pomázra is.

1948-ban az Esztergomi Járásbíróság tanácsvezető bírójává akarták kinevezni, de előre látva az induló koncepciók perекet, ezt nem vállalta. Ez csak azért nem számított főbenjáró bűnnek, mert korábbi orvosi papírjait is mellékelte. Azt már azután senki sem nehezményezte, hogy egy budapesti gyárban fizikai munkásként helyezkedett el, ahol később a raktárossáig jutott el. Innen ment nyugdíjba is. Amit Isten szerint kárba veszni hagyott, azért bő kárpótlást kapott az alázatos szolgálatban, miközben a helyette kinevezett bíró elmegyógyintézetben végezte.

Életének ez a szakasza kötődik a csobánkai gyülekezethez is. Amikor megüresedett az imaház mögötti kis lakás, végleg ide költözött, budapesti lakását teljesen átadva hűgának. Felnőtt fejjel beiratkozott a főtí evangélikus-református kántorképzőbe, és korábbi zongoratanulmányaira is építve kántori oklevelet szerzett. Innentől kezdve vasárnapról vasárnapra ő vezette az éneket, sőt alkalmanként már elődömet, *Demeter Józsefet*, majd engem is helyettesített az istentisztelet megtartásában. A gyülekezetalapító gondnok, *Gaál Mihály* halála után őt választotta a kis gyülekezet gondnoknak. A szó szoros értelmében az volt, hiszen az imaház és a nagy kert minden gondja az ő

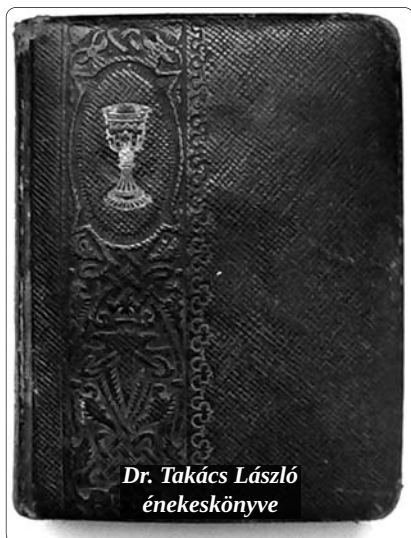

vállain nyugodott, a fűtéstől a takarításig. Az imaház kertjét meggyfákkal és ribizli bokrokkal ültette be, azt gondozta azért, hogy a jelentős mennyiségű termést az utolsó szemig szétossza a rászorulók közt. Az első „zsengével” – a bibliai rendet követve –, mindig a lelkipásztor családjához állított be. Népszerűségét növelte, hogy jogi tanácsért, kérvények megírásáért és az adásvételi ügyekért őt keresték meg a faluban, amit ő díjtalanul végzett el. Ha vizsonzást kapott, annak is a gyülekezet látta a hasznát, mert csak a közösség számára fogadott el bármi is.

Ennek a szolgálatának olyan gyümölcse is lett, hogy ő értesült elsőnek az eladó üdülőtelkekről, amit budapesti hívó barátainak rögtön a tudomására hozott, akik közül sokan itt építettek kis nyaralót. Ilyenkor nyáron megtelt a kis imaház is az itt nyaralókkal. Többek között így volt sokáig „gyülekezeti tagunk” *Füle Lajos* költő-építész, Kispest-Rózsa téri presbiter, akinek számos verse itt született Csobánkán.

A helyi szolgálatokban hűséges presbiter hamarosan többre is bízott, az Északpesti Egyházmegye tanácsbírójává, majd világi jegyzőjévé választotta, amely tisztséget élete végéig betöltötte. Földi élete egy tragikus baleset során ért véget 1985. december 6-án. Budapestről tartott hazafelé, amikor későn vette észre, hogy nem a szentendrei HÉV-re száll fel. A már mozgó vonatról próbált leszállni, de kabátja a becsukódó ajtó közé szorult, és a vonat halálra gázolta. Nagy részvét mellett tették ki a csobánkai temetőben, ahol a római katolikus egyház ingyen sírhelyet ajánlott fel számára. Pénztárcájából került elő kézzel írt végrendeletének másolata (eredetijének helyét megjelölve), amelyben itteni kis telkét az egyházközségre hagyta. Tudomásom szerint ennek vételárából került a harang az imaház udvarára. Végrendelete, amelyet némi meghatódással olvasott fel a közjegyző, nemcsak száraz adatokat tartalmazott, hanem szép bizonyágtételt is amez „igaz Bíróról”, akitől Takács László Krisztus érdeméért várta az életnek koronáját.

Emléke legyen áldott!

Dr. Takács László énekeskönyve

RÉGI HISTÓRIÁK

150 ÉVE SZÜLETETT JANKOVITS GYULA

(Bp., 1865. április 9. – Pomáz, 1932. december 23.)

A budapesti Szent Gellért szobor alkotója, **JANKOVITS GYULA** életének utolsó évtizedeit Pomázon töltötte, hamvai a régi r.k. temetőben nyugsznak. **Bronz mellszobra az orvosi rendelő előtt áll, lakóháza – a később róla elnevezett Jankovits Gyula utca 33. számú ház – a sok átalakítás ellenére is őriz még valamit a művész által megálmodott formájából. Egyik késői alkotása – az I. világháborúban elesett katonák hősi emlékműve – falunk forgalmas pontján, a Hősök terén fogadja a járókelők közömbös vagy érdeklődő tekintetét.**

Kevés életrajzi adat, de gazdag életmű maradt utána. Művészi pályájának főbb átlomásait és amit a magányos, nyomorgó művésztől megőrzött a falu emlékezete, születésének 125. évfordulóján *Szilárdy Zoltán* művészettörténész megemlékezése foglalta egybe. Pályájának első évtizedei, művészi tehetségének kibontakozása, és a termékeny alkotóévek a fővároshoz kötődnek. Az első világháború kitörése utáni inség és nyomorgás: ezek a pomázi évek.

1865. április 9-én született Budapesten. 1880-84 között *Mátray Lajos* tanítványaként az Iparművészeti Iskola növendéke, majd állami ösztöndíjas öt éven át Münchenben és Bécsben. Művészi tehetsége igazán a bécsi évek alatt kezd kibontakozni. Sorra nyeri a kítüntetési díjakat: 1889-ben Füger-díj, 1890-ben Neuling-díj, 1891-ben Gundel I. díj, majd a Bécsi Képzőművészeti Akadémia Mesteriskola díja következik. 1891-ben nagy feltűnést keltett a „Libatolvaj” című alkotása, amelyet maga a császár vásárolt meg.

1896-ban hazatér, hogy részt vegyen a milleniumra készülő főváros szépítésében. Nagyrészt épületrészeket készít: Taksony és Zsolt vezérek alakját az Országház számára, a budai királyi palota homlokzatát díszítő Hungária allegorikus szoboralakját.

1898-ban újabb tanulmányút következik Olaszországba. Ezt követően – talán ennek termékenyítő hatására – a Várban berendezett műtermében sorra születnek a remekművei. 1899-ben Szarvas Gábor nyelvész tudós szobrát, 1902-ben Salamon Ferenc történész bronz mellszobrát készíti el, majd 1906-ban Jókai Mór következik. Pályájának csúcspontját jelentő legmaradandóbb alkotása a mártírhalált halt Szent Gellért püspök emlékét megőrkítő hatalmas bronz alak 1904-ben születik.

Vidéki alkotásai közül legjelentősebb Pannohalmán van: a Szent Koronát hozó Asztrik apát. Erzsébet királynét Pöstyén

polgárainak kívánságára mintázza meg. Szent István szobrát Kocséron, II. Rákóczi Ferencét Zólyomban állítják fel. Tápióbicskének 48-as honvéd emlékművet készít, Jászberény városa pedig artézikut díszének megalkotására kéri fel az akkor már jónevű mestert. 1914-ben készül el a háború kitörése előtti utolsó alkotása, a „Boldog aranykor”.

Pomázon eleinte az ún. Fáy-házban lakik (ma Mártírok útja 2. sz.). A beépítetlen tornácon sorakoznak szobrai. Később műtermes lakást épített a mai Jan-

A pannohalmi Asztrik apát szobra

kovits utca 33. szám alatt. Homlokzatát kör alakú relieffal díszítette, a tékozló fiú megtérésének bibliai példázatát mintázta meg. Megrendelések hiányában vésője alól ezután már csak néhány síremlék és hősi emlékmű kerül ki. Figyelemre méltó időskori alkotása a „Vén cigány” című enteriőr szobrocská az öregező ember saját naplementéjének művészi megfogalmazása. Megélhetés híján adományokra szorul. Elfogad ételt, italt, ebéd-meghívást. Vizsonzásképpen e szobrocská egy-egy darabját adományozza jötevőinek. Csak szobrai vették körül, amikor 1932. karácsonyan lakásában holtan találták. Azt beszéltek, hogy éhen halt... A visszaemlékezések szerint a legnagyobbnak kijáró tisztelettel temették el; koporsóját nemzetiszínű művészlappal borítva. Sírja fölé a tisztelői nemesen egyszerű, időtálló sírkövet állítottak.

Jankovits Gyula
mellszobra
Pomázon

A szobrász élete – halála után – alkotásainak sorsában folytatódik. Kire feledés, megsemmisülés vár, ki pedig beépül az utcaképhez, eggyé válik környezetével. Vajon milyen sorsra jutottak Zólyomban, Pöstyénben, Brassóban felállított alkotásai? Szarvas Gábor és Salamon Ferenc szobrai ma is a főváros díszei. Jókai mellszobra a megalkotása óta a Svábhegyen áll. A Gellért-hegy oldalából felmagasodó Szent Gellért szobor Budapest jelképe. Az impozáns körépitménnyel szegélyezett ércalak,

lábainál a vízeséssel, valósággal lenyűgözi az Erzsébet hídon Pest felől érkezőket.

Bronz mellszobra – arcvonásainak egyetlen megmaradt mása – a névtelenség homályában maradt tanítványának, Kaszab Lászlónak alkotása, hosszú várakozás után került a mai helyére, a Kossuth Lajos utcába, az orvosi rendelő elé. Ezt a szobrot a mester halála után a katolikus plébánián őrizték. A háború utáni időkben – félve a vasgyűjtéstől és a beolvasztástól – annak padlására menekítették. 1989-ben került a község tulajdonába Tölgyes Kálmán nagyrépost aján-dékkaként, Kacsovszky Nándor buzgó közreműködésével, és azzal a határozott kívánsággal, hogy a községnek egy mindenki által jól látható forgalmas helyén állíttassék fel, azért, hogy Jankovits Gyula emléke megmaradjon a pomáziaknak. Talapzatát Peller József pilis-szentkereszti kőfaragó készítette és aján-dékozta a községnek; védnökséget a pomázi önkéntes tűzoltók vállaltak. A szobor körüli park kialakításának tervét a Pomáz Barátai Társaság készítette, annak megvalósítása közadakozásból történt. Részt vettek benne Czillinger László kertész irányításával a helyi Munkaterápiás Intézet Dera Klubjának tagjai és munkatársai. Az avató megemlékezést dr. Szilárdfy Zoltán művészettörténész tartotta.

Források:

- Dr. Szilárdfy Zoltán 1990. április 9-én elmondott megemlékezése.
- A MTA Lexikongyűjteményének adatai.

(Megjelent a Pomáz Barátai Társaság 1993. évi 3. sz. Hírlevelében.)

Könczöl Dánielné

A pomázi Hősök
emlékművénél
2015. április 9-én
tartott ünnepség

1935. augusztus 31-én került sor JANKOVITS GYULA síremlékének leleplezésére, aki tizenöt éven át lakott Pomázon. 1923-ban az I. Világháborúban elesett pomáziak emlékszobrát még minden díjazás nélkül készítette el, anyagi helyzete akkor ezt még megengedte. Jó anyagi körülményeire utal, hogy 1922-ben 500.000 koronáért, 1924-ben 15 millióért vásárolt ingatlant, majd 1927-ben 800 pengőért eladott. 1932-ben elhagyatva halt meg, s később örökösétől 5000 pengő értékben vett árverezési ingatlant a pomázi Hitelszövetkezettől. „Figyelembe véve községünkben kifejtett társadalmi és művészeti tevékenységét, indokolt, hogy községünk képviselő-testülete is vegyen részt abban az akcióban, mely Jankovits Gyula életét emlékművel megörökíteni igyekszik.” – áll a korabeli testületi ülés jegyzőkönyvében. A rokonai által felállított síremlékhez 120 pengővel járult hozzá a község.

(Forrás: Tóth Ferenc: Pomáz történetének forrásai, 1994)

VÉKEY TAMÁS URAM!

A Te könyörületed nélkül mire jutnánk, Uram?
Távoztasd el tőlünk a gyűlölködés lelkét,
hogy egyik lehessünk,
mint Te az Atyával.
Mi méltatlanok, kiáltunk!
Esendők vagyunk!
Vértezz föl minket
a Jóság erejével,
hogy megőrizzük rendeléseid.
Add nekünk
az állhatatosság lelkét,
A BÉKÉTŰRŐ ARCOD
T I S Z T A S Á G Á T !
Könyörülj, könyörülj, Uram!

KÖNYÖRGÜNK, URAM

Könyörgünk, Uram,
hogy az emberi nemzetnek a tudás legjavát add,
hogy teljes erővel,
teljes elmével,
teljes lélekkel
Néked illatozzék,
jó renddel imádván Felségedet.
Segítsd, hogy
Bölcsességedből merítsen.
Óvd
a hamis ismeretektől,
nehogy
eltévelyedjen.
Cselekedj, Uram,
hogy testestől-lelkestől
mind életében,
mind halálában
felismerhessen.
Tudod, a tudás
mily veszélyes,
hogy ellenedre fordulhat,
ha rossz,
s az ember ember ellen
támadhat,
ha gonosz.
Talán azért is hagyta meg
az emberi nemzetet,
hogy ez nyilvánvalóvá legyen.
Uram! A jó rend illatozásáért
esedezik a lelkünk,
hogy a Békesség el ne vesszen,
hogy ami jó, az gyökeret eresszen
és dicsőségre teremjen.
Comeniusod könyörög így, Uram!
S én kései utód, csak tolmácsolom,
de kérlek én is,
nevelj föl minket
egyzésre,
kinyújtva szövétékedet,
hogy bennünk is világothasson
a jó rend,
a helyes
és tiszta
tudás:
az Élet.

PORTRÉ

HITTEL, MEGGYŐZŐDÉSSEL KÖNCZÖL DÁNIEL

I. rész

Úgy tervezte, lelkész lesz, mégis másfelé vitte az Úr az életét. Könyvtárosként ment nyugdíjba. Mint mondja, nem a hite, csupán elhatározása hagyta el. Könczöl Dániel, Dani bácsi azonban nem csak a könyvekhez ért, borászkodik, hegedül is, a zene pedig életének nagyon fontos része. Feleségével, Eszter névvel pomázi otthonukban élnek, itt látogattuk meg őket, kérve, meséljen életéről. Ő pedig mindenre emlékszik, sőt, még annál is többre: minden ismerőséről, tanáráról, barátjáról eszébe jut egy jó szó, egy kedves történet.

Decsen, a Sárkőz fővárosában született, 1939 februárjában. A jómódú családba érkezett kisfiút nem csak a szülői szeretet vette körül: egy otthonban élt nagyszüleivel, dédanyjával. „Családomnak földjei, szőlőbirtoka volt. A családi gyökerek, a szüleim, nagyszüleim világnézete a mai napig meghatározó iránymutatás az életemben. A természet, a föld szeretete és a keresztyén gondolkodásmód. Ahogyan a Sárkőzben az jellemző, így a mi családjunk is református vallású – meséli Dani bácsi. – Mélyen vallásos neveltetésben részesültem, dédnagyanyám számára különösen fontos volt a hit. Emlékszem, volt egy nagy Bibliája, amit nagyon sokat nézegettem. A zene iránti rajongás és a hit is összefonódott az életemben: nagyon szeretem az egyházi énekeket.” Észrevették ezt a szülei, nagyszülei is: egy alkalommal citerát kapott, ő pedig autodidakta módon, kislgyerekként, hallás után megtanult rajta játszani. Ezt látva nagyapja hegedűvel ajándékozta meg. A hangszer a falu cigányprímásától vette, aki megtanította játszani a hangszeren. Dani bácsi azóta sem hagyta abba a zenélést, ha vendégek gyűlnek össze otthonukban, a hegedű biztosan előkerül.

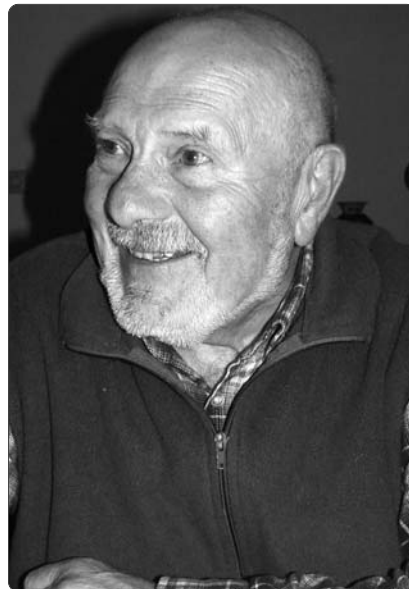
Testvér nélkül nőtt fel, édesapja ugyanis 1942 augusztusában, a doni harcokban életét vesztette. „Miután egy sorozatot kapott a harcmezőn, társai két napon át tolták egy biciklin a legközelebbi kórházig. Végül ott, egy német kórházban vesztette életét. Elküldték édesanyámnak apám összes ingóságát, innen

tudtuk, nem jön haza többé. Anyám soha nem ment férjhez, nagyszüleimmel közösen, szerető családi légkörben nevelt fel.”

Az elemi iskolát Decsen kezdte, a helyi protestáns intézményben. A több száz éves múltra visszatekintő intézmény falain belül nemcsak írni, olvasni tanult meg, nem csupán a kötelező tananyagot „öntötték” tanáraik a diákok fejébe. Az életre – a tisztességes életre – nevelték őket. A vallásosság természetesen az iskolában sem maradt el. A decsi templom – szintén több száz éves épület – meghatározó szerepet töltött be a diákok életében. „Itt kezdtük a napot egy rövid áhítattal, év végén itt vizsgáztunk. Hittant és zsoltárokat tanultunk. Egészen az államosításig. 1949-ben összevonták a református és a katolikus iskolát, és állami intézménnyé nyilvánították.”

Az ötvenes évek nemcsak az iskola államosítása miatt hagyott mély nyomot a család életében. „Decsen – mint az ország többi részén – megkezdődött a kulákküldözés – emlékszik vissza a nehéz évekre Dani bácsi. – Származásom miatt engem is, a családomat is zaklatták. Nagyapámat internálták: Sajóbábyban építette a hadüzemet, az ÁVO-s tisztek figyelő tekintete mellett. Egy év múlva került csak haza. Mi időközben otthon vártuk, mikor telepítenek ki minket. Anyámmal fel voltunk készülve rá, hogy bármikor előfordulhat, szednünk kell a sátorfánkat. Dédnagyanyám házáat el is vették, ahogy a gyümölcsöst és az ottani szállást is. Egyetlen lovat hagytak meg a jószágaink közül. Enni éppen mindig tudtunk, de nagyon sanyarú körülmények között éltünk. Állandóan zaklattak, de Isten segítségével átvészeltük ezeket a nehéz éveket is.”

Kulák származásúként az általános iskola elvégzése után nem tudott továbbtanulni – a helyi párttitkár tett róla, hogy ne vegyék fel sehová. Iskola híján a fiatal Dani dolgozott, elvállalt mindent, amit csak lehetett. „Apám nagy gépszerező overalljában, nagyapám öreg bakancsában jártam dolgozni, lógott rajtam minden.” Nehéz év volt, de megértte várni: a következő esztendő szeptemberében Debrecenbe, a Református Gimnáziumba került. „Falusi gyerekként lenyűgözött a nagyváros szelleme, a kollégium épülete. Alig akartam elhinni, hogy ugyanazokon a lépcsőkön lépkedem, amelyeket a magyar történelem és művelődéstörténet legnagyobbjai is koptattak: Kölcsey Ferenc, Csokonai Vitéz Mihály, Arany János... Óriási élmény volt, hogy beköltözhettem a kollégiumba, ugyanakkor

hatalmas félelem is, olyan távol az otthonomtól. Akkoriban még – mondani sem kell – nem volt olyan fejlett a közlekedés, két napig tartott, mire Decsről a Hajdúság fővárosába értünk. Hozzá kellett szokni ahhoz a katonás rendhez és szigorhoz is, amit a kollégium megkövetelt.”

Humán osztályba vették fel, osztályfőnöke dr. Tóth Béla lett. A híres tanár, irodalomtörténész, latin szakos tanár nem csak tanítója, de nevelője is volt az osztálynak. „Zseniális tanár volt, szédületes előadásokat tartott, ugyanakkor szigorú elvárásai voltak. Nemcsak az iskola falain belül tanította az osztályt. Irodalmi előadásokra vitt minket, amelyeket rendszerint a híres Bikában tartottak, ellátogattunk a legújabb festészeti kiállításokra, bírósági tárgyalásokon vettünk részt – azt szerette volna, ha nem csak elméleti, de gyakorlati tudást is szerzünk, az élet minden területén, természetesen erkölcsi, vallási téren is. Reggel fél nyolckor már a templomban voltunk, innen mentünk át a gimnáziumba. De nem csak az osztályfőnökünk, a többi kollégiumi tanárunk is nagyszerű szakember volt. Például dr. Szabó tanár úr, a nagytermetű történelemtanár, akit mi csak Big Billnek hívtunk. Nagyon sokat tanultunk tőle, harmadikban már az érettségire készített fel minket. És amilyen kicsi a világ, utóbb kiderült, gyülekezetünk gondnoka, Takács László édesapjával együtt végezte a teológiát. A nagyszerű humán tárgyak mellett voltak utálatosak is,

Tógátus debreceni diákként 1961-ben

például az orosz, de a kedves „Junosa bácsi”, az oroszstanár elnéző volt velünk, tudta, hogy a hátunk közepére kívánjuk az egészséget. A matektanárunk *dr. Koppányi Mária* volt, akinél – mikor már a teológia-felvételre készültem – görögöt is tanultam.”

És a sok tanulás mellett a zenére, az éneklésre is jutott idő. Megannyi egyházi éneket tanult, kórusba járt. *Kodály Zoltán* hatvanadik születésnapján a kántus, a Kodály Kórus és a Vagongyár kórusa köszöntötte a Nagytemplomban, az éneklők között természetesen Dani bácsi is ott volt.

„Menedék volt számunkra a kollégium – emlékszik vissza. – Mindannyian hasonlóképpen voltunk a rendszer kítaszítottjai, megértettük egymást, a sorsközösség összekovácsolt minket. Nagyszerű nevelőinknek köszönhetően ez a kötelek még szorosabbá vált az évek során. Nem hagytuk el egymást a nehéz időkben sem: például 1956-ban.”

A forradalom híre is Debrecenben érte a fiatal Dánielt. „Harmadévesek voltunk, éppen tornaóránk volt, mikor hallottuk: Budapestben történik valami. Jöttek a szegedi egyetemisták, kérdezték, akarunk-e felvonulni. Rávágtuk, hogy persze! Diákok, tanárok vegyesen, az iskolaigazgató vezetésével vonultunk fel a Piac utcán. Csatlakoztak hozzánk a vagongyári dolgozók, hatalmas tömeg volt. Úgy éreztük magunkat, mint a márciusi ifjak! Korábban el sem tudtuk képzelni, hogy valaha azt skandáljuk majd a nyílt utcán: Ruszkiák haza! Minden eseményen részt vettünk, nemzetőrök is lettünk. A megyeházán volt a forradalmi bizottság központja, itt kaptunk kiképzést például arról, hogyan kell használni a fegyvereket.

Október 27-e lehetett, mikor olyan hírek terjedtek városszerte, hogy kettéválasztják az országot. Németországhoz hasonlóan Kelet- és Nyugat-Magyarországra. A válaszvonal pedig a Duna lesz. Három származtunk a Dunántúlról, hírt nem kaptunk otthonról. Több se kellett, elhatároztuk, hazamegyünk. Gyalog, egy szál ballonkabátban indultunk útnak, minden holminkat a kollégiumban hagytuk. Egy kisterautó Hajdúszoboszlóig vitt el minket, onnan Karcagig sikerült eljutnunk. Estére érkezünk Jászapátiába, ahol éppen forradalmi gyűlés volt, minket pedig egy kollégiumban helyeztek el. Kaptunk teát, zsíros kenyeret, és nem mellesleg telefonáltak Debrecenbe, tudatták a kollégiummal, hogy ott vagyunk, épen és egészségesen. A tanáraink inntól kezdve pedig még szigorúbban őrizték a többieket, nehogy más is megszökhessen.”

Budapestre érve éppen két tűz közé keveredtek az Üllői úton. Hosszú percekig csúsztak hason az ellenséges lövedékek alatt, míg elállt a sortüzelés. Borzalmas látvány tárult a szemük elé: kilótt tankok, holttestek mindenütt, betört ablakú üzletek, házak. Gyalog mentek a Móricz Zsigmond körtérig, ahol egy Pécs felé tartó autó vette fel őket. Útjuk továbbra is bővelkedett kalandokban: a karcagi vasútvonal melletti ruszki laktanyából lőttek rájuk, Dunaújvárosban igazoltatták őket, Szekszárdon egy orosz őrcsapatba futottak bele. Végül találtak egy autót, ami éppen Decs felé tartott, csak éppen a sofőr tett egy kis kitérőt a kocsmá felé... Jobbnak látták, ha az utolsó 3-4 kilo-

méteren már nem kockáztatnak, gyalogszerrel értek haza.

„Meglepetés volt az érkezésem, nem szól-tam, hogy jövök haza. A házhoz érve zörgetem a redőnyt, de csak nem akartak beengedni, pedig tudtam, hogy otthon vannak. Nagy sokára ajtót nyitottak, anyám, nagyanyám vasvillával felfegyverkezve fogadtak...”

Ezután másfél hónapig Szekszárdra járt gimnáziumba, csak februárban került vissza Debrecenbe. Ekkoriban már érlelődött benne a gondolat: teológiát szeretne tanulni. Méghozzá Budapest. A fővárosból azonban elküldték, mondván, debreceni diák maradjon csak a Hajdúságban. Így lett. Érettségi után máris a teológián találta magát. Katonának nem vitték el, klerikális reakcióként, világnézetileg megbízhatatlanként nem volt rá szükség.

„Nagyon érdekes élményekben volt részem teológiai hallgatóként. Jellemző volt akkoriban, hogy az állam és az egyház viszonya nagymértékben rányomja a bélyegét az intézmény működésére. Másodévesként például szakállt növesztettem, maga a dékán hívott be, hogy azonnal vágassam le. A pedagógusi kar itt is kiváló volt – eltekintve pár kivételtől. Nagyon

Teológusként (középen)

szerettem például *Varga Zsigmond* professzor urat, aki görög nyelvet és bibliamagyarázatot oktatott, vagy *Pákozdy* professzort. Ott volt azonban *Szabó László Ambrus* – vagy, ahogy mi hívtuk, a Botcsinálta Prof –, aki ökömenikát tanított. Vele több összetűzésem is volt, a professzor ugyanis eléggé elkötelezett volt a párt iránt.”

A teológián természetesen a gyakorlati jártasság megszerzésére is törekedtek, legátusként járták az országot. Debrecenhez tartozott a Tiszántúli és Tiszán-inneni egyházkerület, bejárták egész Borsod-Abaúj-Zemplén megyét és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét. Dani bácsi először 1958 karácsonyán szolgált Gégény-pátrán legátusként. Emlékezetes alkalom volt: a hatalmas hóban, egyik településről a másikra utazva kicsit eltévedtek, így a karácsony másnapi istentiszteletre egy órát vártak a hívek.

„Szilvásváradra és Nagyvisnyóra például egy pünkösdi legáció miatt utaztam. A szilvásváradai templom a domb tetején áll, kör alakú épület, borzasztó akusztikával. Ha azt akarta a prédikátor, hogy a hívek halljanak belőle valamit, a szószékkel szembeni kis ablakba kellett beszélnie. Nem fordulhattam se jobbra, se balra, mereven kellett beszélnem, hogy hallják az emberek a prédikációt. Sokkal jobban éreztem magam Nagyvisnyón, ahol az idős lelképásztornál és feleségénél kaptam szállást. Gyerektelenek voltak, engem pedig úgy dédel-

gettek, mintha a fiuk lettem volna. Soha életemben nem ettem annyi kolbászt, mint náluk! Nagyon elkényeztettek. A nagytiszteletű aszszony még pisztrángozni is elvitt. Alig akartak hazaengedni, végül három napot töltöttem náluk.”

Szamosangyalosi prédikációja után ladikkal vitték át Szamostatárfalvára, ahol húsvét másnapján igencsak bepálinkázva érkeztek a férfiak a templomba. „Nagyon tetszett nekik a prédikációm, hangosan helyeselték minden mondatom után: Úgy van, úgy van! Egy másik húsvétkor Tiszakeszsin, Tiszatarjánban tartottam istentiszteletet.” Hegyaljai prédikációja alkalmával pedig volt szerencséje megnézni életében először egy hegyaljai pincét, és megkóstolni a kitűnő borokat. De akadtak kellemetlen esetek is.

„A Tiszakesziben tartott legáció érdekes élmény volt, és nemcsak azért, mert a templom békeharangját Rákosi Mátyás ajándékozta a gyülekezetnek – a lelkésszel ugyanis még együtt ült a börtönben anno. Már megtartottam a délelőtti istentisztelet, az ebédünket is elköltöttük, mikor beállított a járási párttitkár a parókiára. Teljesen illuminált állapotban. Követelte, vitakozzunk vele, mégpedig ideológiai alapon.

Mikor ezt visszautasítottuk, az asztalra csapta a pisztolyát, hogy nyomatekót adjon szavainak. Végül adtnak neki még egy pohár bort, a fegyvert meg elvettük tőle, később a felesége cipelte haza.”

Nem csak az istentiszteleti szolgálatok váltak emlékeztetéssé legációi során. Az országot járva találkozott szegénységgel, kiszolgáltatottsággal, az akkori rendszer által nyomorgatott emberekkel. Mátaraházán például a lelkész felesége, aki súlyos TBC-s volt, kérte, járjon közbe a püspökségen annak érdekében, hogy segítsenek neki helyet szerezni Mátaraházán a szanatóriumban. Az ifjú legátus mindent megtett az ügy érdekében, a püspökségen mégis elzavarták.

Másodéves volt, mikor decsi lelkészüket államellenes bűncselekmény vádjával letartóztatták. Utóbb kiderült, az idős lelképásztor ellenállt a beszerzésnek. A település lelkész nélkül maradt, így nyáron debreceni teológusként ő és két társa látta el a szolgálatot. Be is hívták őket, közölték, minden prédikációt be kell mutatni, előre egyeztetni kell. „Egy világ omlott össze bennem. A Botcsinálta Prof aljasságai és a rendszert kiszolgáló igazságtalanságok nagyon mély nyomot hagytak bennem. Azért különösen, mert a protestáns felekezetet a legdemokratikusabb felekezetnek ismerem. Olyannak, ami alulról építkezik, aminek a működésébe nem szólnak bele a hatalmasok. Nagypapám, a mélyen vallásos ember, például két évig be nem tette a lábát a templomba, mikor megtudta, nincs többé szabad lelkészválasztás. Az események nem a hitemben ingattak meg – az továbbra is mély és erős –, csak az elhatározásomban: nem akartam többé lelképásztor lenni. De az egyház, a vallás továbbra is érdekelt, egyháztörténelemként szerettem volna folytatni a pályámat. Később könyvtári és levéltári gyakorlatra mentem, *dr. Erdős Károly* professzor szemesztereit látogattam.” Majd otthagya a teológiát, és Nyíregyházán tanult tovább.

(Folytatjuk)

Hardi Judit

GYERMEKEKNEK

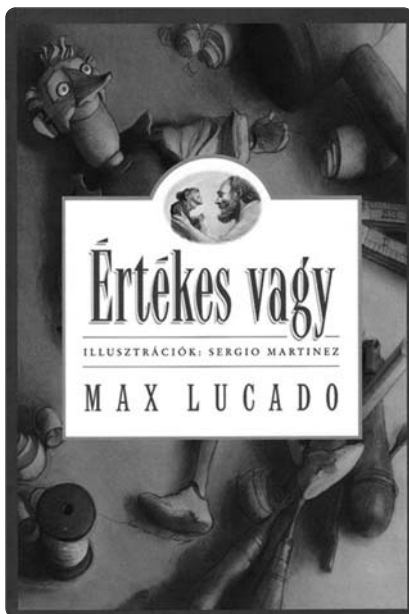
A foltmanók kicsi, fából készült emberkék voltak. Mindannyian Éli fagaragómester keze alól kerültek ki. A mester műhelye messze fent a hegyen állt, ahonnan szép kilátás nyílt a foltmanók kicsi falujára. Mindegyik manó más módon volt. Egyiknek nagy volt az orra, a másiknak a szája. Némelyek magasak voltak, mások pedig alacsonyok. Egyesek kalapot hordtak, míg mások kabátot viseltek. Két dolog azonban közös volt bennük: ugyanaz a fagaragó készítette őket és ugyanabban a faluban laktak.

A foltmanók egész életükben, minden áldott nap matricákat osztogattak egymásnak. Minden manónak volt egy doboza tele arany csillag matricával, és egy másik doboza tele szürke pontokkal. Naphosszat a falut járták, és mást sem csináltak, mint csillagokat vagy pontokat ragasztgattak egymásra.

A csinosak és jóvágásúak, akik szépen csiszoltak és fényesre festettek voltak, mindig csillagot kaptak. De akik érdes fából készültek, vagy már pattogott róluk a festék, azok bizony csak szürke pontra számíthattak.

A tehetségesek is csillagot kaptak. Némelyikük könnyedén a feje fölé emelt hatalmas fa rudakat vagy átugrott magas dobozok fölé. Mások bonyolult szavakat használtak vagy gyönyörű dalokat énekeltek. Őket mindenki elárasztotta csillaggal.

Némely foltmanónak az egész testét csillagok borították! Persze mindig nagyon jól érezték magukat, amikor csillagot kaptak. Így aztán újabb és újabb dolgokat találtak ki, hogy ismét kiérdemeljék a csillagot.

Mások viszont nem voltak olyan ügyesek. Nekik mindig csak szürke pont jutott.

Pancsinelló is egy ilyen foltmanó volt. Próbált magasra ugrani, de mindig csak nagyot esett. Erre persze rögtön köré gyűltek néhányan, hogy ráragasszanak egy-egy szürke pontot. Néha eséskor megkarcolta a testét. Ilyenkor újabb pontokkal halmozták el.

Aztán, ha megpróbálta kimagyarázni az esetet, biztos valamit bután fogalmazott meg, amiért persze még több pontot ragasztottak rá. Egy idő után olyan sok szürke pont lett rajta, hogy már az utcára sem mert kimenni. Félt, hogy valamit megint elügyetlenkedik, például elfelejt sapkát húzni, vagy belelép egy tócsába, és ezzel még több rossz pontot szerez. Sőt, néha már minden ok nélkül is ráragasztottak egy-egy szürke pontot, pusztán ezért, mert látták, hogy már úgyis olyan sok van rajta.

„Sok szürke pontot érdemel – mondogatták egymásnak. – Ő aztán tényleg nem jó foltmanó!”

Egy idő után már maga Pancsinelló is elhitte ezt. „Nem vagyok jó foltmanó” – gondolta.

Amikor nagy ritkán kiment az utcára, csak olyan manókkal lófrált, akiken szintén sok szürke pont volt. Köztük jobban érezte magát.

Egy nap találkozott egy olyan manóval, aki egészen más volt, mint a többi. Nem volt rajta sem csillag, sem pont. Egyszerűen famanó volt. Lúciának hívták. Nem mintha az emberek nem ragasztottak volna rá matricákat – csak azok egyszerűen nem maradtak meg rajta! Némely manó emiatt felnézett rá és ragasztott rá egy csillagot. De a csillag leesett! Mások lenézték, mert nem volt egy csillaga sem, és raktak rá egy szürke pontot. Ám az is leesett!

„Én is ilyen akarok lenni! – gondolta Pancsinelló. – Nem akarom, hogy mások jeleket rakjanak rám!”

Megkérdezte a matrica nélküli famanót, hogyan lehetséges az, hogy neki nincs egyetlen matricája sem.

„Ó, nem nagy ügy! – válaszolta Lúcia. – Egyszerűen csak mindennap meglátogatom Élit.”

„Élit?”

„Igen, Élit, a fagaragót. Jót ücsörgök a műhelyében.”

„De miért?”

„Majd megtudod! Menj el hozzá, fel a hegyre!”

Ezzel a matrica nélküli famanó megfordult és elment.

„Szerinted egyáltalán szóba áll majd velem?” – kiáltott utána Pancsinelló.

De Lúcia ezt már nem hallotta meg. Így aztán Pancsinelló hazament. Leült az ablak elé, és nézte, hogyan rohagnának ide-oda a manók, csillagokat és szürke pontokat osztogatva egymásnak. „Ez így nincs rendjén” – suttozta, és elhatározta, hogy elmegy Élihez.

Felkapaszkodott a hegytetőre vezető keskeny ösvényen, és belépett a nagy műhelybe. Szeme-szája elállt a csodálkozástól az óriási bútorok láttán. A hokedli a feje búbjáig ért. Lábujjhegyre kellett állnia, hogy rálásson a munkapadra. A kalapács nyele olyan hosszú volt, mint az ő karja.

Pancsinelló nyelt egy nagyot, és elindult kifelé.

Ekkor meghallotta a nevét.

„Pancsinelló!” – hallatszott egy mély, erős hang.

Pancsinelló megállt.

„Pancsinelló! Örülök, hogy látlak! Gyere közelebb, hadd nézlek meg!”

Pancsinelló lassan megfordult, és ránézett a nagydarab, szakállas mesterre.

„Te tudod a nevemet?” – kérdezte a kis manó.

„Persze, hogy tudom! Én alkottalak!”
Éli lehajolt, felemelte és maga mellé ültette a padra.

„Hm... – szólalt meg a mester elgondolkozva, miközben a szürke pontokat nézte. – Úgy látom, gyűjtöttél néhány rossz pontot!”

„Nem akartam, Éli! Tényleg nagyon próbáltam jó lenni!”

„Gyermekem, előttem nem kell védekezned. Én nem foglalkozom azzal, hogy mit gondolnak rólad a foltmanók.”

„Tényleg?”

„Tényleg. És neked sem kellene. Hát kik ők, hogy jó vagy rossz pontokat osztogassanak? Ők is ugyanolyan foltmanók, mint te. Amit ők gondolnak, az semmit sem számít, Pancsinelló. Csak az számít, amit én

gondolok. És szerintem te nagyon értékes manó vagy!”

Pancsinelló felnevetett.

„Én értékes?! Ugyan mitől? Nem tudok gyorsan járni. Nem tudok magasra ugrani. A festék repedezik rajtam. Mit számítok én neked?”

Éli Pancsinellóra nézett, rátette kezét a

kis favállakra, majd nagyon lassan így szólt: „Az enyém vagy! Ezért vagy értékes nekem.”

Pancsinellóra még soha senki nem nézett így – különösen nem az, aki alkotta őt. Nem is tudta, mit mondjon.

„Mindennap vártam, hogy eljössz!” – folytatta Éli.

„Azért jöttem el, mert találkoztam valakivel, akin nem voltak matricák” – mondta Pancsinelló.

„Tudom. Mesélt rólad.”

„Rajta miért nem tapadnak meg a matricák?”

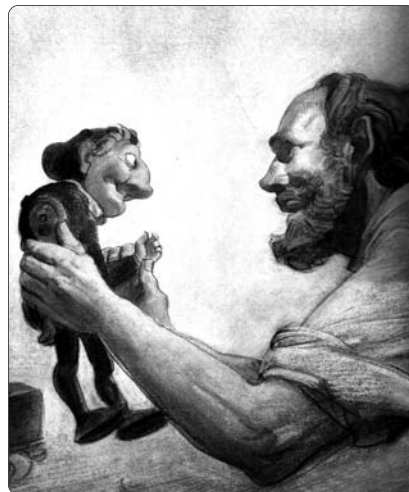
A fafaragó nagyon kedvesen beszélt:

„Azért, mert elhatározta, hogy neki fontosabb az, amit én gondolok róla, mint az,

amit mások. A matricák csak akkor ragadnak rád, ha hagyod.”

„Micsoda?”

„A matricák csak akkor ragadnak rád, ha fontosak neked. Minél jobban bízol az én szeretetemben, annál kevesebbet aggódsz a matricák miatt. Érted?”

„Hát, még nem nagyon...”

Éli elmosolyodott.

„Idővel majd megérted. Most még tele vagy szürke pontokkal. Egyelőre elég, ha minden nap eljössz hozzám, hogy emlékeztethesselek rá, mennyire fontos vagy nekem.”

Éli letette Pancsinellót a földre.

„Ne felejtss el – mondta, miközben a foltmanó elindult az ajtó felé –, hogy nagyon értékes vagy, mert én alkottalak! És én sohasem hibázom!”

Pancsinelló nem állt meg, de magában ezt gondolta: „Azt hiszem, komolyan mondja!”

És miközben ezt gondolta, már le is gurult róla egy szürke pont.

(Fordította: Ficsor Lilla;
Képek: Sergio Martinez)

Miért „Házi feladat”? Gyülekezeti újságunk szerkesztője többször meglátogatott betegágyamnál. Egyik ilyen alkalommal, azt mondta: Hoztam neked egy könyvet, de házi feladatot is kapsz vele. Írj róla az „Áldás, békesség!” következő számába! Eleget téve a szerkesztő úr kérésének, következtek a „Házi feladat”.

A könyv: Kyle Idleman: „*Nem pusztán rajongó*” c. műve. Alcíme: „*Hogyan válhatok Jézus teljesen elkötelezett követőjévé?*”

Miért „Fülszöveg”? Azért mert most, amikor írok róla: a 215 oldalas könyv valamivel több mint egyharmadán vagyok túl. Tizennégy fejezetből ötöt olvastam el eddig. De erről az öt fejezetről is nehéz írni, ahogy feleségemnek mondtam, kivitelezhetetlen feladat. Ezért lett írásom címe – feleségem ötletéből – „Fülszöveg”, vagyis rövid könyvismertető. Következzék tehát:

Kicsoda Kyle Idleman? A szerző egy Egyesült Államokbeli evangélikumi keresztyén egyház – az USA ötödik legnagyobb gyülekezete – lelkésze, vagy ahogy gyülekezetében nevezik, tanító pásztor. Emellett ismert és díjazott TV műsor és videofilm-sorozat szerkesztő, műsorvezető. Ez a könyve is sikerkönyv, amint ez a borítón olvasható, több mint egymillió példányt adtak el eddig belőle.

Az alapkérdés: „*Hogyan válhatok Jézus teljesen elkötelezett követőjévé?*” – erre keresi a választ tizenöt fejezetben át a szerző. Hogyan? Ezt nem tudom itt és most megírni. Egyrészt azért nem, mert Kyle Idlemannak a könyve alcímében feltett kérdésre adott válaszainak boncolgatása több számát is betöltené gyülekezeti újságunknak. Másrészt azért nem, mert amint fentebb írtam, még nem végeztem a könyvvel. Végül azért sem, mert aki a kérdésre: „*Hogyan válhatok Jézus teljesen elkötelezett követőjévé?*” tudni szeretné a választ, a már eddig olvasott alapján is le merem írni, annak: 1.) el kell olvasnia a „*Nem pusztán rajongó*”-t, 2.) miközben olvassa, magának kell választ adnia a feltett kérdésre. Természetesen nem csak neked, kedves testvérem, hanem nekem is.

Mielőtt olvasni kezded, talán felteszed a kérdést (én feltettem): „Számazhat-e jó Ame-

rikából?” Ha eljutsz az előszó második bekezdéséig, remélem te is igennel felelsz magadnak, ahogy én is tettem. Elolvastad az előszót, jön az alapkérdésből következő nagy kérdés: Követed Jézust, vagy csak egy rajongója vagy? Ez az a kérdés, amit Kyle Idleman is feltett magának, és válasza a „*Nem pusztán rajongó*” lett. A könyv egyik ajánlója így ír: „A „*Nem pusztán rajongó*” kihívása az,

hogy gondold végig, mit jelent valójában, hogy keresztyéneked nevezd magadat.”

Testvérem, csak akkor olvasd tovább, ha elég erősnek érzed magad elfogadni ezt a kihívást! Olvasás közben, ugyanis te is – Idlemanhoz és mindenkihez hasonlóan, aki kihívásként olvassa – minduntalan szembe találkozol a kérdéssel: Követed Jézust, vagy csak egy rajongója vagy? Én sem tudtam másképp tenni, mert kényszerítenek rá az író – egy méltatója megfogalmazását használva – „mélyreható és gyakorlatias szavai”.

Bevallom, nem volt könnyű ilyen mondatokkal szembesülni, mint ez: „A rajongók elég közel akarnak lenni Jézushoz, hogy ennek minden előnyét élvezzék, de nem elég közel ahhoz, hogy áldozatot is hozzanak.” – után tovább olvasni a könyvet, mert bennem is megvan a hajlam erre a – Nyilas Zoltán eszperes urunk szavait kölcsönözve – „wellness keresztyénségre”.

A „*Nem pusztán rajongó*” egyik lelkipásztor olvasója erről a „wellness keresz-

tyénségről” írva teszi könyvajánlójában a következő – szerintem kijózanító – megjegyzést: „Jézus sohasem kért minket arra, hogy kívülállóként a partvonalon üljünk és szurkoljunk ügyének.” Ezt a tételt szögezi le megkérdőjelezhetetlenül Kyle Idleman már az első fejezetben: „Jézust, soha nem érdekelt, hogy csodálói legyenek. Ő nem rajongókat keres.”

Ha meglegszünk azzal, hogy Isten „a Jó Atya”, az Ő egyszülött Fia „a Kiszjzus”, ha partvonalról szurkolók vagyunk, ha kényelmes nekünk – *Pap Lászlóné, Erzsike* néni tiszteletes asszony igehirdetéséből átvéve – „vallásos otthonkánk”, ha kielégít a „wellness keresztyénség”, akkor csupán a csodálókhoz, a rajongókhoz vagyunk hasonlóak. Aki lelkesen ünneplik a „Vízet borrá változtatót”, a „Csodálatos kenyérszaporítót”, de nincsenek ott a gótgótai keresztfá alatt. Akik, amint fentebb láttuk, nem érdeklik Jézust. Jézus nem rájuk vár.

Ő követőkre vár, olyanokra, akik nem a kényelmes és megnyugtató utat keresik. Nekik ajánlja könyvét Kyle Idleman. Nekik, akik mernek többet hallani és beszélni – a szerzőt idézve – bűnbánatról, mint bűnbocsánatról, alárendeltségről, mint üdvösségről, megtörtenségről, mint örömről, és többet a halálról, mint az életről. Megrendítően félelmetes szavak. Bevallom ezeket elolvastva, igen erős kísértést éreztem arra, hogy végleg letegyem a könyvet. Féltem tovább olvasni. Aztán eszembe jutott egy mondat, amit pár nappal azelőtt egy igemagyarázatban olvastam: „A bátorság, imádkozott félelem.” Imádkoztam, majd továbbolvastam, és ez a mondat következett ezek után a szavak után: „Ne érts félre, azt akarom, hogy tovább olvasd!” – írja Idleman. Azután így folytatja: „Csak őszinte akarok lenni, és tudomásodra akarom hozni, hogy nem lesz sok ingeny kenyér.”

Idlemannal együtt remélem, hogy ha végigolvassom ezt a könyvet, és végigolvassátok ti is, testvéreim, felfedezem/felfedezitek, mit jelent igazából Jézus követőinek lenni.

Kyle Idleman: *Nem pusztán rajongó – Hogyan válhatok Jézus teljesen elkötelezett követőjévé?* – Immanuel Alapítvány Kiadója, az Immanuel Szószóró – Szombathely, 2014
Osváth Zsolt

Kyle Idleman: *Nem pusztán rajongó – Hogyan válhatok Jézus teljesen elkötelezett követőjévé?* – Immanuel Alapítvány Kiadója, az Immanuel Szószóró – Szombathely, 2014

Osváth Zsolt

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

A HEGYI BESZÉD

Már oly sokszor elképzelvelek, amint a domboldalon ülsz.

Körötted fáradt földrögök.

Látlak, amint túlnézel a hullámozó vetések fölött, túl időn, a mindenségen át, hol csak Te látod az égbéli hatást mely Általad s Veled érkezett.

Már oly sokszor elképzelvelek.

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2015. március 8. ■ Böjti ünnepi istentisztelet Pomázon, melyen bemutatkozott a Református Házasság és Családsegítő Szolgálat. Igét hirdetett Tóth János misszióvezető lelképásztor.
 2015. március 14. ■ Megemlékezés temetőinkben az 1848/49-es szabadságharcban résztvevő pomáziakról.
 2015. március 22. ■ Húsvéti gyermekdelután. Presbiteri gyűlés.
 2015. április 4. ■ Nagyszombati ünnepi istentisztelet Pomázon, Dr. Szűcs Ferenc lelképásztor szolgálatával.
 2015. április 5. ■ Húsvéti ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán, Pomázon és Pilisszentkereszten. A Psalmus kórus szolgálata Budakalászon.
 2015. április 6. ■ Húsvéti ünnepi istentisztelet Csobánkán, és úrvacsorai közösségben Pomázon; alkalmainkon Édes Gábor V. évfolyamos teológiai hallgató szolgált.
 2015. április 10-12. ■ Psalmus kórus szolgálata Marosszentgyörgyön.
 2015. április 19. ■ Gyermekdelután. Presbiteri gyűlés.
 2015. április 20. ■ Vízitáció; presbiteri gyűlés.
 2015. április 25. ■ A kiránduló kör túrája a Gyopár forráshoz.

TERVEZETT ALKALMAINK:

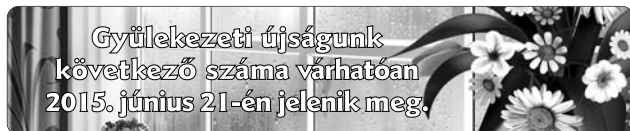
2015. május 3. - 9.00/10.30 ■ Anyák napi istentiszteletek.
 2015. május 9. ■ A Psalmus kórus szolgálata a Pomázi Kó-rustalálkozón.
 2015. május 10. ■ Gyermekdelután.
 2015. május 14. - 9.00/18.00 ■ Áldozócsütörtöki ünnepi istentisztelet.
 2015. május 16. - 15.00 ■ Konfirmációi vizsga a pomázi templomban, majd presbiteri gyűlés.
 2015. május 17. - 10.30 ■ Konfirmációi fogadalomtétel a pomázi templomban.
 2015. május 18., 20., 22. - 18.00 ■ Bűnbánati alkalmak Pomázon.
 2015. május 19., 21. - 18.00 ■ Bűnbánati alkalmak Csobánkán.
 2015. május 24. - 9.00/10.30 ■ Pünkösdi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben. 17.00 ■ Pünkösdi ünnepi istentisztelet Pilisszentkereszten úrvacsorai közösségben.
 2015. május 25. - 9.00/10.30 ■ Pünkösdi ünnepi istentisztelet legátus szolgálatával.
 2015. június 7. ■ A Psalmus kórus évadzáró koncertje.
 2015. július 6-11. ■ Nyári gyermektábor Kisorosziiban.

KERESZTELŐ:

2015. április 19. ■ Csala Natasa.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2015. február 20-án elhunyt **Bogdán Zdrávkóné** (†71) testvérünk, temetése 2015. február 27-én volt a szerb ortodox temetőben.
 2015. február 22-én elhunyt **Erdélyi Sándorné** (†89) testvérünk, temetése 2015. február 26-án volt a pomázi református temetőkeretben.
 2015. február 25-én elhunyt **Borsi Józsefné** (†75) testvérünk, temetése 2015. március 9-én volt a szentistvántelepi temetőben.
 2015. február 25-én elhunyt **Hajdú Ferencné** (†85) testvérünk, temetése 2015. március 11-én volt a pomázi református temetőkeretben.
 2015. március 4-én elhunyt **Szász István** (†57) testvérünk, temetése 2015. március 17-én volt a csobánkai temetőben.
 2015. március 26-án elhunyt **Kecső Józsefné** (†70) testvérünk, temetése 2015. április 2-án volt a csobánkai temetőben.
 2015. április 15-én elhunyt **Oláh Gyula** (†70) testvérünk, temetése 2015. április 30-án lesz a csobánkai temetőben.
 2015. április 15-én elhunyt **Hermann Árpád** (†73) testvérünk, temetése 2015. április 22-én volt a budakalászi Csalogány utcai köztemetőben.
 2015. április 16-án elhunyt **Szutter Józsefné** (†84) testvérünk, temetése 2015. április 24-én volt a pomázi református temetőkeretben.

1 + 1 %

Kérjük, hogy adója első 1%-ával támogassa Ön is a Magyarországi Református Egyház értékteremtő társadalmi szolgálatát!

Technikai szám: 0066

Az adóbevallásunk során lehetőségünk van az adónk további 1 %-áról is rendelkezni. Társegyházközségünk megsegítésére is köszönettel fogadjuk az adó 1 %-át, amit a gyülekezetünk teljes körű hitéletének, istentiszteletének otthont adó templom védelmére, a közösségi életnek teret biztosító intézményeink fejlesztése fordítunk. **KÖSZÖNJÜK.**

Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány

Adószám: 18693829-1-13

Kérjük, hogy alapítványunkat adományával is támogassa.

Az alapítvány számlaszáma:

Pilisvörösvár és Vidéke Takarékszövetkezet Pomázi Fiókja
 65700055-10140114

Csala Natasa
 Isten népéhez
 tartozik

GYÜLEKEZETÜNK RENDSZERES ALKALMAI

Hétfő: 9.30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén)
 17.00 imaóra (páratlan heteken) Pomázon
Kedd: 18.00 kékkereszt alkalom Pomázon
 18.00 bibliaóra Csobánkán
Szerda: 18.00 bibliaóra Pomázon
Csütörtök: 18.00 imaóra (páratlan heteken) Csobánkán
Péntek: 19.00 ifjúsági bibliaóra Pomázon
Vasárnap: 9.00 istentisztelet és gyermekistentisztelet Csobánkán az imaházban
 10.30 istentisztelet és gyermekistentisztelet Pomázon a templomban, illetve a gyülekezeti házban

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002

Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelképásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.
 Adományokat köszönettel elfogadjuk.

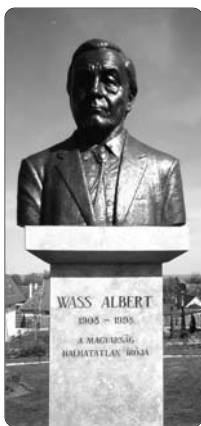
WASS ALBERT MŰVEINEK FELOLVASÁSA 25 órán át

Pomáziakként idén első alkalommal csatlakoztunk a Debrecenből nyolc évvel ezelőtt elindult kezdeményezéshez. 2015. február 20-án, pénteken 18 órától február 21-én, szombaton 19 óráig 68 felolvasó hely között immáron Pomáz is jelen volt. A Kárpát-haza településein túl New York és Los Angeles piciny magyar közössége is felolvasott.

Pénteken délután négy óraker a kastélykertben megkoszorúztuk Wass Albert mellszobrát, majd a Himnusz és a Székely Himnusz eléneklésével kezdetét vette a 25 órás ünnep a Református Gyülekezeti Házban. A rendezvény védnőtségét Nyilas Zoltán esperes úr vállalta.

Nem volt olyan perc – beleértve ebbe az éjszakai órákat is –, amikor ne lett volna a fel-

olvasásra jelentkező. Sokan családostól olvastak fel, de jöttek a cserkészek is, s jött a legidősebb, a maga 83 évével, míg a legfiatalabb alig 7 évesen.

Az utolsó két órában meghívott művészeket hallgathattunk. *Simó József* előadóművész, *Csabai János* színész-rendező csodálatos előadásukkal keltették életre Wass Albert Hagyatékát, *Petrás Mária* pedig énekkel és dobszóval idézte meg őseink hagyatékát.

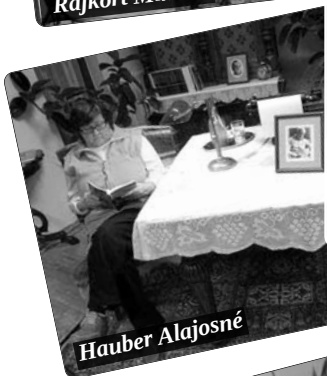
Nemcsak a 25 órában, hanem az eseményre való készülődésben, és az azóta eltelt időben is éreztük, érezzük, hogy a Jóisten segédelmével valami nagyon szép, nagyon nemes, életre szóló élménnyel lettünk gazdagabbak mindannyian. Hisszük, hogy az első alkalmat még további fogja követni.
Izsó Ildikó

Rajkört Miklós

Izsó Ildikó

Hauber Alajosné

Kurfis Géza

Takács László

Ováry Akos

Szabó Bori (középen)

Csabai János

